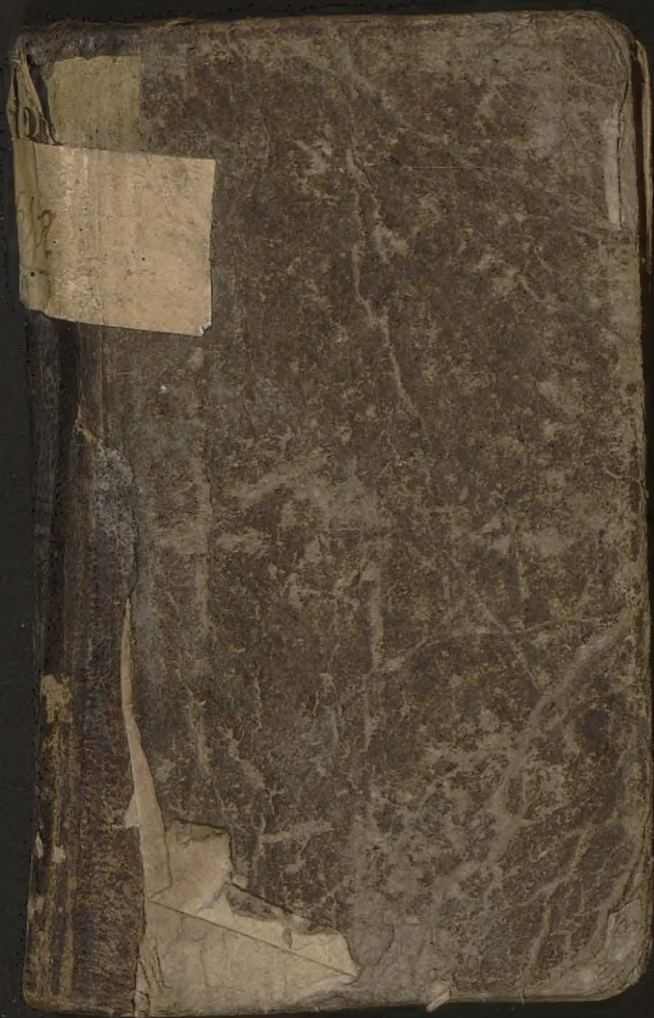
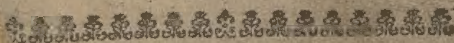

PHRASES

Seu

Cultiores modi loquendi
Literariæ Juventuti
Valde utiles & necessarii,
â
R.P. ADAMO DELAMARS
SOCIETATIS JESU,
Sacræ Theologiæ & SS. Canonum
Doctore
CONCINNATI;
*Publicæque Luci donati olim, Nunc
iteratò impressi*
Cum Superiorum facultate.

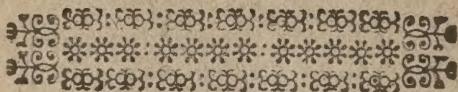

VARSAVIÆ
Typis SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS
Collegii SOCIETATIS JESU.
Anno Domini 1738.

Ex libris Josephi [illegible]

Tomasz Biel

[illegible]

A.

1. *A principio, z Początku.* In ipſo dicendi exordio, *vel* Ab ipſo agendi limine, *vel* Arudi & inculto primordio.

2. *A pueritia, w dźiećińſtwie, z dźiećinnych lat.* Ab ineunte ætate; *v.* A puero, *v.* A teneris annis, *vel* Ab incunabulis.

3. *Ab orbe condito, Od ſtworzenia świata.* Poſt homines natos, *v.* Poſt hominum memoriam, *v.* A tempore immemorabili.

4. *Abhorreo, abominor. Brzydzę ſię czym.* Toto animo abhorreo ab hac re, *v.* Odium me capit hujus rei; *v.* Stomachum mihi hæc res movet, *vel,* Nauſeam hujus rei patior.

5. *Abſſcondo, Kryię co.* Latebris aliquid condo, *vel* Recondo aliquid in latebras, *vel* Removere aliquid ab oculis.

6. *Abſolvo reum in judicio, Uwálniam kogo u Sądu.* Judiciariâ ſententiâ aliquem inſontem abſolvo, *vel* Innocentem

aliquem eſſe declaro, *vel* Immunem à culpa aliquem eſſe denuntio.

7. *Abſolvo à peccatis, Rozgrzeſzam kogo ná ſpowiedźi.* Sacramentalem abſolutionem alicui impertior, *vel* In Sacro Pœnitentiæ tribunali reum abſolvo, *vel* In foro conſcientiæ innocentem aliquem declaro.

8. *Abſterreo aliquem ab aliquo, Odſtráſzam kogo od czego.* Metu, vi, minis aliquem à propoſito revoco, *vel* Terrore metuque pœnæ aliquem à ſententia dimoveo, *vel* Incuſſo timore aliquem percello, abigo.

9. *Abſtineo ab aliquo, Wſtrzymywam ſię od czego.* Temperare mihi ab aliquo, *vel* Continere ſe ab aliquo, *vel* Vincere animum in aliqua re, *vel* Vim ſibi fecit intulit in aliqua re. *Wſtrzymał ſię od gniewu.* Repreſſit iracundiam, *v.* Imperavit iræ.

10. *Accidit. Tráfiło ſię, przydało ſię.* Caſu quopiam id evenit, *v.* Præter ſpem & expectationem id evenit, *vel* Ultra ſpem contigit.

11. *Actum est, Już po nas, ná zły bak wpadliśmy.* Conclamatum est de nobis, *v.* res ad Triarios venit, *v.* Ventum est ad extremum, *v.* Extrema alea jacienda.

12. *Accusare aliquem, Oskarżyć kogo;* Reum alicujus criminis agere aliquem in judicio, *vel* apud Judicem, *vel* Ad severioris Astreæ tribunal aliquem vocare, *vel* Vocare aliquem in crimen, *v.* Ad æquam Themidis bilancem aliquem trahere.

13. *Ad aliquem ire, Iść do kogo.* Adire aliquem, *vel* Convenire aliquem, *vel* Conferre se ad aliquem.

14. *Ad mortem usq;, Aż do śmierci.* Ad suprema vitæ emorientis busta, *vel* Ad ferales Parcarum cineres, *vel* terminalem marmoris funesti metam, *vel* Donec aliquis in pectore palpitat spiritus, *vel* Ad agonale funeris acerbi bustum.

15. *Ad pedes procidere, Do nog upaść.* Provolvi ad pedes alicujus, *vel* Advolvi pedibus, *vel* plantis alicujus, *vel* Supplici aliquem poplite adorare, *vel* Ad genua supplicem prolabi, accidere, prosterni. *Vide infra numero* 19.

16.

16. *Ad terminum deduxit, Dokończył czego, skończył co.* Suprema coronavit metâ, *vel* Ultimam operi imposuit manum, *v.* Ad calcem opus deduxit, *v.* Supremam operi coronidem imposuit. *Vide n.* 607.

17. *Adjuvare aliquem, Wspomoc kogo, rátowáć.* Auxiliatricem dexteram porrigere alicui, *vel* Auxiliaribus suppetijs aliquem firmare, *vel* Opportuno auxilio adesse alicui, *vel* supremo discrimine laboranti succurrere.

18. *Adolescens, Młodzieniaszek.* Necdum ætatis egressus tyrocinia, *vel* Prætextam non dum exuit, *vel* In ipso ætatis flore. *Vide Juvenis* 484.

19. *Adorare aliquem. Czołem bić, kłániać się.* Verrente humum adorare fronte, *vel* Debitæ venerationis reddere homagium, *vel* Prono venerationis adorare cultu. *Vide sup: numero* 15.

20. *Adversitas, Przećiwność, nieszczęście.* Novercantis fortunæ casus, *vel* Adversantis fati tempestas, *vel* Ferocientis fortis procella. *Vide Calamitas n.* 143.

21.

21. *Adulari, Podchlebować.* Assentationis, officio gratiam alterius venari, aucupari quærere, *vel* Ad nutum & arbitrium alterius se fingere & accommodare, *vel* Ad mentem & voluntatem alterius omnia loqui, ad veritatem nihil.

22. *Adulator, Podchlebca.* Blandus assentator, *vel* Mendax, Palpator, *vel* Fallax Parasitus, *vel* Formæ & ollæ amicus, *vel* Blando assentationis veneno dolosus Ulysses cor demulcet.

23. *Æger, Chory.* Afflictâ valetudine, *vel* Ægrâ valetudine, *vel* Viribus morbo fractis, *vel* Infirma valetudine.

24. *Ægroto, Choruię.* Conflictor morbo, *vel* Morbus me tenet, *vel* Iniquà conflictor valetudine, *vel* Malè habeo. *Vide Infirmatur, numero 453.*

25. *Æstas, Lato.* Æstiva àëris temperies, *vel* Matura frugibus æstas, *vel* Pars anni summis caloribus æstuans.

26. *Æstimare aliquid magni, Szácować co albo kogo wielce.* Magni aliquid facio, *vel* habeo aliquid summo loco, *vel* Plu-

rimùm

rimùm æſtimationis alicui tribuo. *Vide inæſtimabilis n.* 341. *& Pretioſus n.* 678.

27. *Æſtimare aliquid parvi, Szácowáć co ſobie lekko.* Nullius pretij rem ducere, *v.* Ad triobolſi aliquid damnare, *v.* Vilius alga aliquid æſtimare, *v.* Nihili rē ducere.

28. *Æſtus, Upał wielki.* Æſtuante nimium ſole ſiccatur terra, *vel* Calidus æſtivalis vapor terram exuſſit, decoxit, ... tolerando æſtu omnia ardent.

29. *Æternitas, Wiecznośc.* Tempus ſine tempore, *vel* Ævum fine carens, *vel* Infinita ſæculorum congeries, *vel* Principio fineq; carens duratio.

30. *Affinis, Powinowaty.* Proximo me affinitatis, *v.* Conſangvinitatis gradu contingit, *vel* Commune affinitatis vinculum habeo. *Vide Conſangvineus numero* 208.

31. *Affirmare aliquid, Twierdzić co.* Pro comperto aliquid, aſſerere, *vel* Ratum probatumq, aliquid multorum judicio teſtari, *vel* Ultra omne dubium rei certitudinem aſſerere.

32. *Afflictus, Utrapiony.* Ærumnis adverſæ

versæ sortis premitur, *vel* Per varias adversæ sortis agitatur vices, *vel* Fatorum injurijs exagitatur, *vel* Nunquam detumescente procellâ colliditur.

33. *Affligere, Utrapić kogo.* Gravi aliquem afficere molestiâ, *vel* Plurimâ vexatione aliquem molestare, *vel* Multis aliquem insectari molestijs. *Vide Persequor numero 649.*

34. *Ager fertilis, Rola żyżna, płodna.* Terra centuplicato fenore acceptam-reddens sementem, *vel* Uberrima soli gleba, *vel* Ubertate soli nulli fœcundus ager, *vel* Liberale suâ fœcunditate solum.

35. *Ager sterilis, Rola niepłodna.* Infœcundus ager, *vel* Summâ, laborans sterilitate solum, *vel* Malignus ager, *vel* infelix tellus, *vel* Avara tellus, sementem quam accepit, absorbuit.

36. *Agere bene, Czynić dobrze.* Ad amussim probitatis agere, *vel* Ad honestatis regulam actiones suas expedire, *vel* Rectis operibus nomen adornare, *Vide Bonus numero 132.*

37.

37. *Agere malè, Złe czynić.* Nefastis operibus nomen inquinare, *vel* Infami ſcelere nominis famam contaminare, *vel* Habenas licentiæ in omne nefas laxare. *Vide Flagitioſus numero 353.*

38. *Agonizat, Kona.* Agit animam, *vel* Ad ultimam vitæ periodum venit, *vel* In ultimo vitæ agone conſtitutus,

39. *Agricolá, Oracz.* Laborioſus terræ colonus, *vel* Duris aſſvetus laboribus glebæ cultor, *vel* Ad glebam damnatus.

40. *Aleis ludere, w Koſtki grać.* Aleatorio ludo tempus fallere, *vel* Talarium ludum exercere, *vel* Teſſeras jacere, *vel* Eſſe aleæ deditiſſimum.

41. *Altare, Ołtarz.* Menſa DEO ſacra, *v.* Incruentæ hoſtiæ dicata menſa, *v.* Ara Numini ſacrata, *v.* Incruento Sacrificio ara deſtinata, *vel* Ara DEO conſecrata.

42. *Altercari, Sprzećiwiać ſię, ſwarzyć ſię z kim.* Certare cum aliquo jurgiis, *vel* Mutuis digladiari rixis, *vel* Contentionibus & diſſidiis frena linguamq; laxare. *Vide numero 218.*

43. *Altus, Wysoki.* Planetis & cœlo contiguus, *vel* Vicinum Olympo importat verticem, *v.* Plurimùm in altum exporrectus, *v.* Sublimi ferit ſidera vertice.

44. *Altus, Urodźiwy.* Giganteæ proceritatis, *vel* Sublimi lacerto aliis eminens, *vel* Cunctis ſublimi proceritate ſuperans, *vel* Giganteâ procerus mole.

45. *Amare aliquem, Kochác ſię w kim.* Ardentiſſimo aliquem amore proſequi, *vel* Amore conjungi alicui, *vel* in amoribus ſummis aliquem habere, *vel* Singulari amore ferri in aliquem, *vel* Fidum Achatem ſe alicui probare, *vel* Oreſtem ſe alicui Piladi exhibere. *Vide diligo n.276.*

46. *Ambitioſus, Czći zábiegáiący, pragnący.* Popularis auræ captator, *vel* Dominandi libidine incenſus, *vel* Prenſator honorum, *vel* Perpetuus ad poſtes honoris Excubitor. *Vide Cupidus numero 232.*

47. *Ambitio, Czći pragnienie.* Flagrantiſſima dominandi cupido, *vel* Pretioſa dignitatum eſuries, Inquieta gloriæ ſitis.

48. *Ambire, Czći zábiegáć.* Flagrare, domi-

dominandi, regnandi, eminendi, cupidine, *vel* Certamen ac cupido honoris animum ejus versat, *vel* Inanis aura tumidum eum ad prensandos honores inflat.

49. *Amænus, Wesoły.* Festivus locus, *vel* Apricus campus, *vel* Festiva amænitate renidens, *vel* Hilari venustate festivus, *vel* Ad omnem amænitatem exporrectus. *Vide Hilaris* 401. *facetus* 333.

50. *Amicitia, Przyiaźń.* Amicitiæ vinculum, *vel* Amicitiæ jura, *vel* Reciproci amoris nexus, *v.* Mutuum amicitiæ fœdus.

51. *Amicitiam cum aliquo inire. Przyiaźń z kim záwrzeć.* Contrahere amicitiam cum aliquo, *vel* Stricto amicitiæ nexu se alicui obligare, *vel* Fœdere amicitiæ aliquem sibi adjungere, Arctum cum alio fœdus inire, *v.* In familiaritatem alicujus venire, *v.* Devincere sibi aliquẽ amicitiâ.

52. *Amicus, Przyiaciel.* Amicitiæ jure mihi coniunctissimus, *vel* Arcto necessitudinis jure mihi adstrictus, *vel* Fidus meus Achates, *vel* Arctissimâ mihi familiaritate conjunctus, *vel* Indissolubili amicitiæ

 vincu-

vinculo mihi sociatus, *vel* Est mihi cum eo arctissima necessitudo, *vel* Summa familiaritas cum eo mihi intercedit.

53. *Amicus fortunæ, Przyiaciel nießczery, ßczęściu ßłużący.* Dulcis ad nectar fortunæ Achates, *vel* Amicus mensæ, *vel* Ferculorum assecla, *vel* Svaveolentis fumi odorator & adorator, *vel* Cœlo sereno vocalis alauda.

54. *Amittere aliquid, Zgubić co.* Jacturam alicujus rei facere, subire, pati, *vel* Ex re amissa damnum sustinere, *vel* Re aliquâ per amissionem orbari, privari. *Amo, vide diligo numero 276.*

55. *Amor, Miłość.* Ardor amantis animi, *vel* Æstus cordis, *v.* Incendium pectoris.

56. *Amplecti aliquem, Obłapić kogo.* Stringere aliquem amplexu, *vel* Abire, ruere, in amplexum alterius, *v.* Arcto aliquem stringere complexu.

57. *Amplitudo Orbis, Obßerność Swiata.* Spatiosus terrarum ambitus, *vel* Vastissima terrarum moles, *vel* Universus qua latè patet orbis, *vel* Immensa terraquei globi spatia.

58.

58. *Angeli, Aniołowie.* Cœleſtes genii, *vel* Beatarum agmina mentium, *vel* Cœleſtes intelligentiæ, *vel* Cœleſtium Spirituum agmina.

59. *Anima hominis, Duſzá ludzka.* Immortalis mortalis corporis hoſpes, *vel* Beatarum ſocia mentium, *vel* Incluſus ergaſtulo corporis Spiritus, *vel* Filia DEI, cœleſti donanda hæreditate, *vel* Immortalis ad imaginem DEI creatus ſpiritus.

60. *Animo effæminatus, Niewieściuch.* Animum & ingenium induit Sardanapali, *vel* Eadem cum Sybaritis evolutus faſcia, *vel* Acui non arcui natus. *Vide Imbellis num: 429. & Delicatus n. 254.*

61. *Anni fugiunt, Lata uplywaią.* Volvitur ævi fugientis celeritas, *vel* Pennata ævi currit velocitas, *vel* Irretenta feſtinatione labuntur ſæcula, *vel* Effreni curſu præcipitantur ætates, & fugiunt freno non remorante dies.

62. *Anteceſſores, Przodkowie.* Majores, Abavi, Atavi, *vel* Veteres noſtri, *vel* Antenati, *vel* Proavi, *vel* Patres majo-

resq; nostri, *vel* Aborigenes aut Aborigines, *vel* Illustres majorum Ceræ, *vel* Clarus & illustris Majorum sangvis, *vel* Stirpis augustæ decus. Fumosæ majorum imagines. *Antiquitas Ethnica. Stárożytność Pogańska.* Superstitiosa auguriorum observatrix antiquitas, *vel* Superstitiso Deorum cultu infamis vetustas, *vel* Tot Numinūque t figmētorū cultrix antiquitas

63. *Apostata, Odstępca od wiary.* Impius Religionis desertor, *vel* A vera Religione trasfuga, *vel* E sacris Religionis castris profugus, *vel* Fœdifragus Religiosæ Professionis violator, *vel* Veræ fidei desertor, *vel* Excucullatus Monachus.

64. *Apostoli, Apostołowie.* Ecclesiæ Principes, *v.* Christianæ Religionis antesignani, *vel* Duodena Ecclesiæ Christi fundamenta, *v.* Primi orbis Doctores, *v.* Primipili Evangelicæ veritatis Prædicatores.

65. *Apoteca, Apteka.* Myropolium, *vel* Pharmacopolium, *v.* Pharmacopæum, *v.* Medicinalis officina, *v.* Medicamentorum repositorium, *vel* Reconditorium medicinarum.

66.

66. *Appetitus. Apetit. Appetitum habeo, Mam appetyt.* Palatum exacuo, *vel* Palatum excito, *vel* Solicitat aliquid ſtomachum meum, *vel* Summam habeo cibi appetentiam.

67. *Appetitum non habeo, Nie mam áppetytu.* Faſtidium ſtomachi patior, *vel* Langventi ſum ſtomacho, *vel* Nauſeo in cibis, *vel* Nauſeat Ventriculus cibos.

68. *Applauſus, Apprekacya życzliwa.* Multas ſæculorum numera myriades, Piliamq; felix attinge ſenectam, *vel* Magnus te manet ordo ſæculorum, Perpetuâ annos gere juventâ, Neſtoriſq; longæva expleas tempora, *vel* Dent tibi Superi annos, quot dederunt, ætatem quam mereris, ſæcula quæ vovemus, *vel* Vive diu, annis tuis vota noſtra, nec metas nec tempora ponunt, *vel* Tam diu vive, donec meritis annos, annis faſtos, faſtis impleas ſæcula, *vel* Vive fatis major, non ſtamina Parcæ in te dura legant, magnumq; nomen tuum, quod tot meritis inaraſti, nec ferrum, nec edax valeat abolere vetuſtas,

vel

vel Vive ſæcula, te noſcat ſerior ætas, ſemper honos nomenq; tuum laudeſq; manebunt, *vel* Vince cervos annis, annos factis & ſi noſtris deeſt aliquid votis, de noſtris annis addat tibi Jupiter annos.

69. *Approbo, Potwierdzam.* Ratum id habeo, *vel* Album calculum adijcio ſententiæ alterius, *vel* Comprobo meâ ſententiâ aliquid, *vel* Rem accuratiore trutinâ perpenſam meo judicio confirmo.

70. *Aptus ad omnia, Spoſobny do wſzyſtkiego.* Ad omnia natus, factus, formatus, *vel* Natura eum ad omnia finxit idoneum, *vel* Quidquid in aliis ſparſum videtur, collecta tenet, *vel* Ingenium à natura accepit ad res omnes appoſitum atque accommodum.

71. *Aqua Benedicta, Woda Swięcona.* Aqua luſtralis, *vel* Aqua piacularis.

72. *Aquila, Orzeł.* Princeps volucrum, *vel* Regina volucrum, *vel* Miniſtra Jovis, *vel* Armiger Jovis, *vel* Triſulca Jovi fulmina miniſtrans.

73. *Arare Terram, Orać Ziemię.* Agrum

grum vomere ſubigere, *vel* Arva ligone frangere, *vel* Terram aratro findere, *vel* Vomere glebas ſcindere, *vel* Aratro terram excolere.

74. *Arcanum, Sekret, Táiemnicá.* Signatum roſâ arcanum, *vel* Pythagorico ſecretum tectum ſilentio, *vel* Harpocratis annulo ſignatum conſilium, *vel* Res alto preſſa ſilentio, *vel* Sub roſa res latet.

75. *Arces, Zamki, Fortece.* Turrita propugnacula, *vel* Saxea præſidia; *vel* Vallata erecta munimenta, *vel* A natura & arte optimè communita præſidia.

76. *Ardua tentat, Trudnych ſię rzeczy waży, Nad śiłę kuśi ſię o co.* Contra torrentem nititur, *vel* Alta petit Phaëton; & quæ non viribus iſtis, munera conveniunt, *vel* Contra Aquilonem navigat, *vel* Majora viribus tentat. *Vide numero* 735.

77. *Arguere aliquem, Sztrofáć kogo.* Increpare alicujus negligentiam, caſtigare ſegnitiem, *vel* Severioribus verbis aliquem corripere, *vel* Objurgare aliquem de aliqua re, *vel* Lavare aliquem verbis.

78.

78. *Arma, Broń.* Martis tela, Gradivi fulmen, ferrum, Ensis, mucro, gladius, Umbo, Clypeus, Lancea, sarissa, Hasta, Pelta, Parma, Pila, *sunt armorum genera.*

79. *Assentior alicui, Trzymam z kim.* Subscribo calculo alicujus, *vel* In sententiam alterius eo, *v.* Adstipulor sententiæ alterius, *v.* Pedibus manibusq; in sententiã alterius eo, *v.* Alterius sansum sequor.

80. *Assiduô, Ustáwicznie.* Non interrupto labore, *vel* Continuo conatu, *vel* Perpetuo nisu, *vel* Perenni studio, *vel* Irrequieto conamine.

81. *Aspicio, Pátrzę, przypátruię się.* Defigere, detorquere oculos in aliquid, *vel* Oculorum aciem in aliquem intendere, *vel* Defixo obtutu in aliquo hærere, *vel* Palpebram in aliqua re defigere, *vel* Ora atq; oculos in aliquem convertere.

82. *Astutus, Chytry.* Totus ex fraudibus compositus, *vel* Græca fidelitate perfidus, *vel* Vulpino dolosus ingenio, *vel* Architectus mendacii, *vel* In omnem fraudem efformatus, *vel* Si non dolosus, *vel* Vafer Ulysses, *vel* Arte valet Punica. 83.

83. *Avaritia, Łakomſtwo.* Inexpleta divitiarum ſitis, *vel* Pretioſâ opum eſuries, *vel* Auri ſacra fames.

84. *Avarus eſt, Łakomy ieſt.* Hiante avaritia homo, *vel* Ardet avaritiâ, *vel* Inexpletâ divitiarum flagrat cupidine, *vel* Pretioſâ opum torquetur ſiti, *vel* Auri contabeſcit eſurie. *Vide Parcus n. 626.*

85. *Avarus non ſatiatur, Łakomy ſię nie náſyci.* Egena ſemper eſt avarorum opulentia, *vel* Avaritiæ famem nihil ſatiat, *vel* Omnia habenti, deſunt omnia, *vel* Nullâ opum acceſſione ſatur, *v.* Nunquam ſatis habet ſitis avaritiæ, quò plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ.

86. *Audax, Smiáły, Odważny.* Impavidi pectoris, *v.* Non leporino, ſed leonino corde inſtructus, *vel* Bene animatus, *vel* Ad omnia diſcrimina inconcuſſum animum ſtabilivit.

87. *Audax nimis, Smiáły názbyt.* In omnem projectus audaciã, *vel* Projectus ad audiendum, *vel* Effrenatæ audaciæ habenas laxavit, *vel* Inprobam quidvis audiendi

endi licentiam sumit, *vel* Nimius animi sibiq; fidens.

88. *Audientiam dare, Audire, Słuchać kogo.* Benignam alicui aurem commodare, *vel* Facilem alteri concedere aurem, *vel* Alienis precibus, postulatis, propitiam aurem non negare, *vel* Singulorum postulata benignis auribus excipere.

89. *Audire confessiones, Słuchać spowiedzi.* Confitentibus aures dare, commodare, *vel* Pro sacro Tribunali sedere.

90. Excipiendis Confessionibus operam dare, *v.* Ad sacrum Pœnitentiæ Tribunal accedentibus aures præbere.

91. *Augur, Wieszczek, Fałszywy Prorok.* Præsagus futurorum aruspex, *vel* Superstitiosus futurorum augur, *vel* Mendaci indagine secutura denuntians.

92. *Augurari, Wrożyć, fałszywie prorokować.* Futura pandere, *vel* Eventura canere *V.* Fatorum leges vaticinari, *vel* Inania de futuris omnia formare, *vel* Impudenti mendatio secutura populis imponere, *vel* Fallaci conjectura futura prædicere. *Vide* 608. & 675.

93.

93. Aula pro Palatio, Dwor, Pałac, Augusta Regum, Magnatum, domicilia, *vel* Basilicæ Principum ædes, *vel* Palatina magnatum limina. *vel* Sumptuoso æris impendio constructa augustalia, *vel* Auratis trabibus laqueata tecta,

94. Aulica vita, Dworski żywot. Splendida calamitas, compta miseria, amplæ angustiæ, spetiosa penuria, palliata nuditas, Jucunditas acerba, hilaritas lugens.

95. Auro bella geruntur, Złoto ná Woynách dokázuie. Gladium fortitudo stringit, aurum acuit. *vel* Hebescit militis ensis, nisi aurea cote acuatur, *vel* Accendit generosa Martis pectora pretiosus auri radius, *vel* Pulchra sternuntur messe triumphi, quoties seminatur aurum, *vel* Aurum in bellis calcar audaciæ, incitamentum fortitudinis, stimulus virtutis, victoriarum auspex, Laurearum fœcunda seges, Condimentum mortis, Robustus animorum nervus.

96. Aurora; Jutrzenka. Nuntia solis aurora, *vel* Prodroma solis, *vel* Tetra

noctis pulsa caligine, prima rubentis auroræ lux affulsit, *vel* Emergente ex Oceano sole, purpuratus præcessit lucifer, *vel* Decedentibus umbris, anteambulo solis diem inchoavit. *Aurora, aliter vocatur Phosphorus*, vel *Titonia.*

97. *Aurum, Złoto.* Obryzum, *vel* Pretiosa Mydæ pondera, *v.* Fulvi gleba metalli, *vel* Pretiosi vena metalli, *vel* Pretiosus auri fulgor, *vel* Erutum è terræ visceribus pretium.

98. *Aurum in Judiciis. Złoto ná Sądách.* Asylum iniquitatis, *vel* Velamen conniventis Justitiæ, *vel* Facundus vitiorum Defensor, *vel* Rigidissimæ Themidis molle lenocinium, *vel* Signaculum supra ora Judicum, *vel* Iniqua veritatis libra, *vel* Pretioso sonitu perorans Cicero, *vel* Vetus in Tribunalibus malum *Vide Pecunia numero 641.*

99. *Austerus, Srogi.* Severo metuendus supercilio, *vel* Rhadamante severior, *vel* Baculos loquitur, fulmina vibràt, voce ferit, *vel* Truci vultu & aspectu horridus,

ridus, *vel* Nil in eo lene, nihil manſve-
tum, ômnia dura & aſpera.

100. *Autumnus, Jesień.* Fœcundus parens Fructuum autumnus, *vel* Fertilis pomiſo; grāvis autumnus, *vel* Vini fructumq́; ferax, *vel* Maturis fructibus atq́; ariſtis coronatus autumnus, *vel* Æſtivis caloribus, ſubfrigidus ſuccedēs autumnus.

B.

101. *Bacchanalia, Zapuſty.* Feriæ anteciněrales. *vel* Dies Lupercalium agere. *vel* Orgia Bacchi celebrare *vel* Dies quibus liberaliùs pocula Libero libantur deaſtro. *vel* Sacrilego cultu Baccho dies à Chriſtianis ſacrati. *vel* Dies quibus cupedijs, tripudiis, & deliciis diffluunt mortales ventri & abdomini dediti.

102. *Baiulare fortiter. Dzwigáć co ſilno.* Nervoſos oneri ſupponit lacertos. *vel* Infracti brachij ſupponit oneri fulcimentum. *vel* Toto niſu viribuſq́; grandia portat onera.

103. *Baptiſatus, Ochrzczony.* Aquà ſalutari tinctus, *vel* Sacro fonte expiatus.
vel

vel Piaculari fonte lustratus. *vel* Lavacro novæ generationis expiatus. *vel* Baptismatis undâ ablutus. *vel* Sacro perfusus, *vel* prolutus latice.

104. *Barbarus, Grubianin.* Nullâ morum humanitate tersus. *vel* Nullâ civilitate excultus. *vel* Crassâ rusticitate institutus *vel* Obesæ naris homo. *vel* Ad nullam politiem formatus. *vel* Tomitana barbarie horridus. *vel* Barbarior Scythâ & Getis.

105. *Beati, Sancti, Cælites. Swięci, Błogosłáwieni.* Beatarum agmina mentium. *vel* Ætherei proceres. *vel* Cæli Cives, Poli Quirites. *vel* Divorum Senatus. *vel* Fortunati Olympi Indigetes, *vel* Animæ beatorum depositis mortalitatis exuvijs cælo insertæ; *vide Sanctus n.* 65.

106. *Bella evertunt regna. Woyny Krolestwa wywracaią.* Aurea Regnorum felicitas, Martis ferro præscinditur. *vel* Inter cupressos belli, deflorescunt regna. *vel* Tempestate bellorum naufragantur

 Respu-

Reſpublicæ. *vel* Extingvuntur Regna accenſis Bellonæ facibus.

107. *Bella finita Woyny ſkończone.* Hoſtili tabo ſat mucro potus jam tandem ſubit vaginam. *vel* Extincta bellorum tempeſtate ſerenum eſt accenſum. *vel* Lanceas & haſtas in vomeres Pax alma recudit.

108. *Bellare Wojować.* Generoſa pectora manuſq; armis conſecrare. *vel* Bello hoſtem premere. *vel* Tota acie in arenam deſcendere. *vel* Manus cum hoſte conſerere. *vel* Belli Martiſq; diſcrimina impavido pectore ſubire.

109. *Bellator inſignis, Bellicoſus. Woiownik zacny, Kawáler wielki.* Ferreis Gradivi periculis innutritus. *vel* Strenuus Bellonæ alumnus. *vel* Animoſus Martis pugil. *vel* Herculem fortitudine, Atlantem robore, Scipionem felicitate, æmulatur. *vel* Martis in arena enutritus, Bellonæ ſinu educatus. *vel* Non tam paſſibus quàm victoriis orbem peragrans, ubiq; fortitudinis ſuæ glorioſa impreſſit veſtigia.

110. *Belli fortuna inconstans, Woienne szczęście niestáteczne.* Intermiscentur non rarò triumphalibus laureis, fatales, cupressi. *vel* Frangit sæpe triumphales arcus quos flexit fortuna, Victoribus. *vel* illudit victoribus belli alea, sæpe ligat catenis, quos vinciebat laureis. *vel* Non semper laurea Mars fròntem coronat, sæpe lugubri taxo laureatum funestat Victorem.

111. *Bellum, Woyná.* Funestum flagrantis Gradivi incendium. *vel* Sangvineus bellonæ furor. *vel* Martis & mortis statio. *v.* Cruentus sævientis Martis cãpus.

112. *Bellum est, Woyná się toczy.* Bellum Regno incubuit. *vel* Belli fragor infelici turbine universam peragravit Provinciam. *vel* Hostilis toto Regno grassatur ensis. *vel* Sacra simul & profana, publica & privata Martius complexus est furor. *Bellum Civile, Vide Civile bellum* num. 180.

113. *Benè est, Dobrze rzeczy idą.* Benè se res habent. *vel* Optimo in statu res

eſt. *vel* Ad votum omnia fluunt. *vel* Nil melius optari aut deſiderari valet. *vel* Ex animi ſententia res agitur.

114. *Benemeritus, Záſłużony.* Laudabili meritorum cinctus coronâ. *vel* Longa præclarè geſtorum ſerie adornatus. *vel* Meritis ſuis æternaturas apud famam nactus panegyres.

115. *Benedicere, Błogoſławić komu.* Benedictionem alicui impertiri. *vel* Bene alteri precari, *vel* Divinam deſuper alteri vovere benedictionem. *vel* Sacrâ aliqua benedictione donare.

116. *Benefacere alicui, Dobrże komu uczynić.* Beneficium alicui conferre. *vel* Beneficiis aliquem complecti, obſtringere, obligare. *vel* Beneficiis cum aliquo certare. *vel* Beneficiis aliquem proſequi. *vel* Ampliſſimis aliquem afficere beneficiis.

117. *Benefactor, Dobrodźiey.* Commendatiſſimus à liberali dextera Mecænas. *vel* Munificus novercantis fortunæ propulſator. *vel* Liberale relictorum â fortuna àſylum. *vel* Inexhauſtus fons gratiarum.

118,

118. *Beneficia das liberaliter, Dobrodźieystwá hoynie sypiesz.* Manus tuæ amplissima sunt gratiarum promptuaria. *vel* Etiam non rogatus spargis munera. *vel* Unus te omnibus effundis, nec tamen gratiarum exhauris fontem. *vel* Nescit numerum liberalitas tua, beneficia spargit non numerat.

119. *Beneficium ligat, Dobrodźieystwá wiążą, obowięzuią.* Non est nodosior catena, quàm gratiarum obligatio. *vel* Beneficia sunt ligamenta voluntatum. *vel* Amittit libertatem, qui accipit beneficium. *vel* Fortiùs adstringunt animum gratiæ, quàm catenæ.

120. *Benignus Łáskáwy.* Miti ingenio. *vel* Omni prorsus carens morum asperitate. *vel* Comitate, & amabili affabilitate decorus. *vel* Placidos gerens mores. *vel* Charitum cor, amor, delicium.

Bestiis ferocior Nád bestye srozszy.

121. Belluinos ferarum vicit furore rictus. *vel* Viperis & scorpionum irâ rabiosior; *vel* Orba tigride peior. *vel* Ultra

Belluarum rabiem immanior. *vel* Truculentiore quàm Marmarici leones lactatus pastu.

122. *Bibere, Pić.* Indulgere mero. *vel* Vino se proluere. *vel* Exsiccare pocula. *vel* Evacuare calices. *vel* Haustu sitim restingvere. *vel* Curas dulci Lyæo solvere.

123. *Bibo bibax, Piánica.* Liberi Patris vera soboles. *vel* Sub hædera semper temulentum præfert caput. *vel* Plenis immersus naufragatur crateribus. *vel* Bibacior spongiâ, hirundine.

124. *Biblia, Biblie.* Sacri codices. *vel* Sacra scriptura. *vel* Canonici sacræ scripturæ libri. *vel* Divinorum oraculorum sententa. *vel* Sacræ paginæ.

125. *Bibliotheca, Kíegárnia.* Librorum reconditorium. *vel* Plurimorum Authorum scriptorumq; repositorium. *vel* Sacrorum profanorumq; Authorum reconditorum monumenta.

126. *Blæsus, Szeplon.* Impediti oris. *Vel* Balbo ore. *Vel* Impedimentum lingvæ à natura accepit. *Vel* Notabilem, lingvæ defectum patitur. *Vel* Traulus.

127 *Blaſphemare, Blaſphemus, Bluźnić. Bluźnierca.* Sacrilego maledicto ſe obſtringere. *Vel* Impia in Deum verba jacere. *Vel* Divinum Numen ſceleſtâ blaſphemâ voce violare. *Vel* Execrari Cælites, ſacra, Deum. *Vel* Maledicto ore in Deum aut Sanctos ſacrilegas blaſphemias evomere.

128. *Bonos corrumpere, Dobrych zepſowáć.* Sceleratis ac nefariis moribus Juvenilem animum imbuit. *Vel* Suarum illecebris corruptelarum irretivit aliquem. *Vel* Integerrimos mores ſcelerum ſuorum turpitudine depravavit, contaminavit.

129. *Bonis miſcentur mala. Z dobrymi záwſze ſię złe mieſzá.* Nullum bonum ſine admixtione mali. *Vel* Inter multas naturæ dotes, ſunt quædam vitia. *Vel* Applicuit etiam optimis quædam mala, natura. *Vel* Habet & virtutis candor ſuas maculas.

130. *Bonum Privatum nocet publico. Prywaty ſzkodzą dobru poſpolitemu.* Particularis utilitas commune fatum. *Vel* Pri-

vata si splendent, publica certè tenebrescunt. *Vel* Utilitas privata, boni publici venenum.

131. *Bonum publicum curat. Stára się o dobro pospolite,* Suam nihil æstimavit virtutem, nisi vixisset Patriæ. *Vel* Reipublicæ emolumento natus, nihil sibi & suæ fortunæ vixit. *Vel* totam animam boni universalis animæ inspiravit.

132. *Bonus, Dobry.* Probitatis laude insignis. *Vel* Insignis animi bonitate præditus. *Vel* Ad omnem probitatis legem efformatus. *Vel* Absolutam probitatis imaginem innocuis moribus circumfert.

133. *Bonus & Doctus, Dobry y uczony.* Tum probitate morum tum literarum laude nulli secundus. *Vel* Vir est doctissimorum optimus, optimorum doctissimus. *Vel* Præter summam eruditionem, virtutum splendet ornamento. *Vel* Summæ eruditioni, summam virtutem, pulchro fœdere copulavit. *Vel* Vir in quo cum literis probitas morum ex æquo certat, ut dubites doctior ne sit an virtuosior.

134.

134. *Breviter, Krotko mowiąc.* Intra cancellos brevitatis. *Vel* Intra compendii ambitum, *Vel* Laconico ſtylo. *Vel* Laconica brevitate. *Vel* Redacta ad Laconiſmum longitudine. *Vel* Coactâ ad putamen Iliade.

135. *Bruma Zima.* Brumalis Aquilonum furor. *Vel* Aſpera cæli inclementia. *Vel* Pontico gelu glaciata tempora. *Vel* Exaſperatus Aquilonibus aër. *Vel* Rigida nivibuſq; fæta anni tempeſtas. *Vel* Horrida frigoreq; rigens Hiems, *vide Gelu n. 377. & Hiems n. 399.*

C

136. *Cadaver, Trup.* Triſtes mortalitatis exuviæ *vel* Exanime hominis ſimulacrum. *Vel* Gelida mortuali torpore membra. *Vel* Reſiduum mortis ſpolium. *Vel* Mutum & ſine ſangvine corpus.

137. *Cadere ex alto, Spaść z gory, z koniá.* Ex præcipiti devolvi. *Vel* Ex alto in præceps labi, ruere, *Vel* Præcipitari ex alto. *Vel* Ex equo delabi *Vel* Eqvus ſeſſorem excuſſit.

138. *Cadit ſub pondere. Pod ćiężarem upadá.* Gravi ſub pondere nutat. *vel* Vaſti oneris mole obruitur. Succumbit oneri.

139. *Cæcus Slepy.* Oculis captus. *vel* Lumine læſus. *vel* Ad cæcitatis damnatus tenebras. *vel* Oculorum Lumine orbatus

140 *Cædes, porażká, klęſká. vide Strages n. 222. Cælebs Bezżeniec; Vide in N. n. 589.*

141. *Cælum Niebo.* Stellata Aſtrorum Patria. *vel* Beata Cæli Regio *vel* Luminoſa Planetarum regio. *vel* Ultra lunares cælorum orbes. *vel* Sacrum & illuſtre Beatarum mentium domicilium. *vel* Auguſtæ Empyrei poli ſedes. *vel* Siderea cæli Palatia.

142. *Cæſar Ceſarz. Vide Imperator. n. 434.*

143. *Calamitas, Nędzá Nieſzczęśćie, utrapienie.* Infeſta fortuna *vel* Inimica ſors. *vel* Extrema inopia. *vel* Summa miſeria: *Vel* Dura egeſtas: *Vel* Adverſa ſors *Vide ſuprá n. 20. Adverſitas.*

144 *Calamus Pioro.* Scriptoria penna.

145.

145. *Calefacio Grzeię.* Gelida membra calore refovere. *Vel* Frigidos artus calore recreo. *Vel* Rigidum calore à membris depello torporem.

146. *Calix, Kielich.* Aureus scyphus *Vel* Argenteus crater. *Vel* Gemmis auroquè gravis patera. vel Plenus mero cyathus vel Auro cælatum poculum.

147. *Calumniator, Potwarcá.* Falsus criminator. *Vel* Impudens conviciator. *vel* Mendax insimulator.

148. *Calumnijs, respondere. Ná potwarzy odpowiádáć.* Contra livorem, innocentiæ clypeum opponere. *Vel* Mendaces dissipare calumnias. *Vel* Evolvere objectas veritati nubes.

149. *Calvus Łysy.* Calvitie deformis, *Vel* Nulla lanugine tectus. *Vel* Orbus pilis. *Vel* Defloccatus senex. vel Calvaster.

150. *Campana Dzwon.* Æs Campanum, *Vel* Vocalis templorum præco, *Vel* Grato tinnitu aures feriens tintinnabulum.

151. *Cancellarius Kanclerz.* Sigillariæ custos. *Vel* Regiæ interpres mentis. *Vel* Os Principis.

152 *Canis, Pies, si est magnus.* Audax molossus. vel Melampus. vel Audax sagaxq; Lycisca. vel Britannicus catulus. *si est parvus*: Catellus Mediolanensis. *Vel* Nare sagax vertagus. *Vel* Fidelis latratuq; clamosus custos.

153. *Cano, canto, Spiewam.* Gratum cantu depromo melos. *Vel* Svavi concentu aures demulceo. *Vel* Festivis concentibus auras implere. *Vel* Hilari modulamine aures delinire. *Vel è contra szpetnie spiewáć.* Dissonum quid & raucum sonare. *Vel* Ingrata voce obstrepere.

154. *Canus, Siwy.* Multâ canitie venerandus. *Vel* Cygneâ cæsarie decorus. *Vel* Veneranda canitie conspicuus.

155. *Captivare, w Niewolę wźiąć, związáć kogo.* In captivitatem ducere. *Vel* In vincula conjicere. *Vel* In duram servitutem redigere. *v.* Violentas alicui manus iniicere. *Vel* Capere aliquem bello.

156. *Captus, Poymany ná woynie.* In duram servitutem bello redactus. vel In vincula conjectus. vel Bello captus, vel Jure belli, servituti mancipatus.

157. *Caput*, *Głowá*, Nobilissima Judicij sedes. vel Sapientiæ domicilium. vel Eruditionis gazophylacium. vel Membrorum omnium princeps.

158, *Carcer*, *Więźienie*. Sqvallore obsitus carcer. vel subterranea horrida specus. Latebrosum carceris antrum. Abstrusa atque tenebrosa reorum domicilia. vel Immanis ergastuli squallor. vel Atrox Tullianum.

159. *Cardinalis*, *Cardinales*, *Kárdynałowie*. Purpurati Ecclesiæ Romanæ Patres. vel Supremus Ecclesiæ Senatus. vel Eminentissimi Ecclesiæ Romanæ Principes.

160. *Carmen Wierſz*. Metrum. *Vel* Versus. *vel* Carmen Aonium, Pierium, Castalium, gratum, svave, facundum &c.

161. *Carnifex*, *Kat*. Publicus Justitiæ administer. *Vel* Sævus lictor. *Vel* Publicus satelles.

162. *Casa Chałupa*. Agreste tugurium. *Vel* Humile mapale. *Vel* Stramineum mapale, *vide* 302.

163. *Castigare Strofowáć*, *karáć kogo*

Duris

Duris verbis aliquem excipere. *Vel* Verberibus aliquem mulctare. *Vel* Justis plagis aliquem corripere.

164. *Castra: Oboz:* *Vide Exercitus. num.* 325.

165. *Castitas Czystość.* Illibatum candidissimæ puritatis lilium. *Vel* Intemeratus pudicitiæ candor. *Vel* Intactus Angelicæ castimoniæ vigor. *Vel* Incorrupta castæ mentis corporisq; Virtus.

166. *Castus, Czysty.* Innocentiæ florem candore pudicitiæ munitum ita asservavit, ut nullâ infici labe, nullo nœvo contaminari, nullâ maculâ fœdari unquam passus sit. *Vel* Immarcescibili virentis castimoniæ flore vernat. *Vel* Nil ei unquam Cypria nocuit voluptas. *Vel* Nullâ libidine fractus. *Vel* In vultu ejus verecundia, in oculis pudor, toto que in corpore virginea lucet modestia.

167. *Cavere aliquid, Strzedz się czego,* Vitare periculum, subterfugere aliquid. Devitare aut declinare aliquid.

168. *Cautus, Ostrożny.* Argum in omnibus

bus agit. *Vel* Circumſpecta eſt mente. *vel* Plurimæ circumſpectionis eſt homo. *vel* Homo omnis circumſpectus. *vel* Intentum ad omnia animum habet.

169. *Celer, Prętki, Chyży.* Celeri curſu fertur, *vel* Præproperâ feſtinatione tendit, *vel* Effuſo conciteq; curſu rapitur. *vel* Præcipiti impetu fertur.

170. *Cenſeo Mniemam, trzymam, rozumiem.* Ea ducor opinione. *vel* In ea ſum ſententia *vel* Ita ſum perſvaſus. *vel* Id firmiter teneo. *vel* Is mihi hac de re ſenſus eſt.

171. *Cenſurare, Szácuię kogo, co; nicuię, Cenſuruię.* Cenſoria criſi aliquid. *vel* aliquem excipio. *vel* Dicta factaq; alterius carpere, taxare. *vel* Zoilum agere. *vel* Mordaci cenſura aliquid carpere. *v.* Cenſorium Momum agere. *Vide ſarcaſmus n. 769. & Vitupero n. 300.*

172, *Cholericus, Choleryk, gniewliwy.* Impatiens, immodicus, impotens iræ. *vel* Impotens animi, *vel* Commota ex levi bile in furias excandeſcens, *vel* Stomachoſus

chosus homo. *Vide Iracundus num. 471.*

173. *Choreas ducere, Tańcowáć.* Indulgere Choreis. *vel* Saltatorium orbem ad musicos concentus exercere. *vel* Vitiosos in gyrum cnm Baccho circulos ducere. *Vide Saltare num: 761.*

174. *Christianus Chrześćianin.* Christianis Sacris initiatus vel imbutus. *vel* Christ anam fidem professus. *vel* Christiana professione insignitus.

175. *CHRISTUS Dominus, Pan CHRYSTUS,* Humani Redemptor generis, *vel* Verbum carne tectum. *vel* Unigenitus æterni Patris, *vel* Incarnatum de Virgine Verbum. *vel* DEUS homö.

176. *Cicero.* Togatæ Sapientiæ Princeps. *vel* Romanæ facundiæ Parens. *vel* Romanorum Consulum Oratorumquè decus. *vel* Rhetorum Parens.

177. *Cinerum dies, Popielec.* Cineralia. *vel* Dies lustralibus cineribes initiati. *vel* Dies piacularibus cineribus consecrati. *vel* Initium Sacratissimæ quadragesimæ à cineribus sacris auspicatum.

178.

178. *Citare ad Judicem, Zápozwáć kogo ná Sąd.* Diem alicui dicere. *vel* In judicium aliquem vocare. Litem intendere alicui. *vel* Jus intentare alicui. *vel* Jure agere cum aliquo.

179. *Citò Prętko, chyżo.* Omni ſucciſâ morâ. *vel* Maturato paſſu, *vel* Ocyùs fulmine, *vel* Rumpe moras. Accelera gradum. Actutum te proripe. *Vide ſtatim num.* 820.

180. *Civile Bellum, Domowa Woyná.* Diſtracta ſciſſionibus Reipublicæ in partes membra, mutuis ſe petunt vulneribus. *vel* Inteſtinis odiis ac bellis omnia ardent *vel* Civilibus armis propriisqué iugulamur mucronibus.

181. *Clades Porażká od Nieprzyiaćiela, klęſká.* Ingenti hoſtilium cadaverum ſtrage ſternuntur campi. *vel* Hoſtili tabo rubebant campi, *vel* Ad internecionem fuſus hoſtis, exercitus. *vel* Per ſtagnantes cruore campos, per collucentium Urbium flammas cruenta ſtetit Victoria *Vide ſtrages num.* 822.

182

182. *Clamo Wołam, krzyczę.* Clamorem attollo. *vel* Vociferari. *vel* Clamoribus auras implere. Contenta voce loqui. *vel* Stentore clamosior.

183. *Clarus titulis, Jaśnieiący godnościami,* In ipso dignitatum constitutus meridie. *vel* Augusto honorum circumseptus comitatu. *vel* Senatorijs elevatus curulibus. *vel* Fasces fascibus, honores honoribus, pulchro fœdere sociavit.

184. *Clava Buława Hetmańska.* Moderatrix exercitûs Virga. *vel* Bellici Imperatoris insigne. *vel* Invictorum belli Ducum imperatorium sceptrum.

185. *Clemens Łaskawy,* Ad Clementiam compositus, *vel* In omnes blandus *v.* Erga omnes benevolus. *vel* In cuius ore nil durum, in sermone nil asperum, in factis nil rigidum, totus spirat clementiam. *vel* Cæsaris clementiam imitatur.

189. *Cogito de aliquo, Myślę o czym* Mente aliquid verso. *vel* In cognitione alicuius rei totâ mente defixus sum. *vel* Trutina mentis aliquid examinare, expendere.

187

187. *Cognoſcere aliquid, poznáć, uznáć co.* Satis hoc perſpectum habeo. *vel* Non levi argumento man feſtisq; indiciis minimè dubiis, vel obſcuris conjecturis, id aſſecutus ſum.

188. *Cogo aliquem, Przymuſʒam kogo do cżego* Adigere aliquem ad aliquid. *vel* Inferre alicui vim vel neceſſitatem faciendi aliqnid, *vel* Compellere aliquem vi, minis ad aliquid.

189. *Cohibeo aliquem, Uymuię kogo, nie dopuſʒczam.* Iniicio frena licentiæ alicuius. *vel* Frangere alicujus animum aut inſolentiam, vel Refrenare aliquem, *vel* Incitatos alterius impetus retardare, *vel* Reprimere alicuius ferociam.

190. *Comedo Jem,* Fractas vires cibo reficio, *vel* Langvida membra cibo recreo, *vel* Latranti ſtomacho offam offero, *vel* Menſis accumbo, *vel* Dapibus famem lenio.

191. *Cometa, Kometa.* Rubeſcens crine fatali cometa viſus, *vel* Præſagus alicuius mali apparuit Cometes, *vel* Stella crinita.

192. *Comis. Łagodny, ludzki, układny.* Ad comitatem compositus, *vel* Excultus ad humanitatem, *vel* Civilissimâ morum urbanitate omnibus gratissimus, *vel* Ad socialem conversationem natus, *Vide Facetus n. 333. Hilaris* 401,

193. *Commemoro, Przypominam co komu,* In memoriam aliquid revoco, *vel* Memoriam alicuius refricare. *vel* Reduco aliquid alicui in memoriam, *vel* Renovo memoriam alicujus,

194 *Commendare aliquid alicui: Zálecić, Polećić, Poruczyć co komu,* Committere alicui negotium rei, *vel* Alicuius rei Provinciam destinare alicui, *v.* Dexteritati & industriæ alicuius quidquam committere.

195 *Communicare seu Eucharistiam sumere, Kommunikowáć.* Cælesti epulo refici, *vel* Ad sacram Synaxim accedere. *vel* Divinæ accumbere mensæ. Angelorum pane aut cælesti dapè recreari.

196 *Compatior tuis malis. Lituię się nád tobą.* Tua me excruciant infortunia. *vel*

vel Tuæ calamitates meum quoq; animum graviter afficiunt. *vel* Inopinatus caſus tuus, me quoq; alliſit, *vel* Non minus meis ac tuis tangor calamitatibus.

197. *Compono Exercitium.* Stylum exerceo in ſoluta, *vel* ligata oratione. *v.* Breve argumentum ſolutæ *vel* ligatæ orationis, à Profeſſore datum fuſiore & cultiore ſtylo elaboro, *vel* Rudi Minervâ propoſitum dictionis thema ad leges Oratoriæ *vel* Pöëticæ artis exorno.

198. *Concionari, Kazánie prawić* Ex ſuggeſtu dicere, *vel* Pro concione dicere. *vel* Verba facere ad populum, *vel* Verbum DEI ex ſuggeſtu prædicare.

199 *Concionator, Káznodźieiá.* Zeloſus Eccleſiaſtes, *vel* Verbi Divini Præco zeloziſſimus, *vel* Facundiſſimus æquè ac zeloziſſimus, aut aurei Sermonis Orator.

200. *Concordiam inire, Pogodźic ſię z kim.* In concordiam redire cum aliquo, *vel* Sepultis perenni oblivione injurijs, in amicitiam redire, *vel* Simultates deponere. *vel* Antiqua amicitiæ jura revocare. *vel* Redire

Redire in gratiam cum aliquo, *vel* Injuriarum memoriam perpetua oblivione sepelire. *Vide Ignoscere n. 425. & 714.*

201 *Concordia, Zgoda.* Diffidentium animorum conciliatrix virtus. *vel* concors diversarum mentium vinculum. Prætiosissimus Reipublicæ unio est, diffidentium animorum unio. *vel* Idem velle, idem omnibus sentire est, *vel* Mens omnibus una, *vel* Summa omnium consensio.

202. *Concordia suffragiorum, Zgoda w obieraniu, Zgodne ná kogo głosy.* In unum omnium sensus & voluntates conspirârunt. *vel* Concordibus votis unanimiq; suffragio electus est. *vel* Nemine reclamante, nullo contradicente electus est. *Vide Electus num 312.*

203 *Conditionis obscuræ homo, Podług stanu człowiek.* De fæce plebeia, *vel* Infimæ stirpis, *vel* Ignobilis genere, *vel* Obscuris natalibus, *vel* Ad agrarios vomeres & rusticam Cereris culturam damnatus. *vel* Nullis majorum de orus Imaginibus. *Vide Ignobilis n. 424. & n. 504.*

204. *Confiteri peccata, Spowiádáć się grzechow,* Conſcientiæ nævos Sacramento pænitentiæ expiare. *vel* Ad ſacrum Pænitentiæ Tribunal accedere. *vel* Sacra exhomologeſi animum expiare. *Vide Pænitentiá num. 665.*

205. *Confundere, Záwſtydźić kogo.* Pudore aliquem afficere, *vel* Ruborem alicui incutere, *vel* Injicere alicui pudorem, *vel* Verecundiâ aliquem afficere.

206. *Conjicio, Dorozumiewam się, Domyślam się.* Conjecturâ non levi id aſſequor, *vel* Subolet id mihi, *vel* Sagaci cogitatione perſentire aliquid, *vel* Suſpicione non levi aſſequor.

207. *Conor, Uśiłuię o co, ſtáram się pilno.* Omnes intendo nervos ad aliquid. *vel* Omnes admoveo machinas ad aliquid, *vel* Omnem adhibeo induſtriam, *vel* Omnem moveo lapidem, *vel* Omni niſu conatuq; ad id, *vel* in id nitor.

208. *Conſangvineus. Krewny.* Arctiſſimo ſangvinis vinculo mihi conjunctus, *v.* Proximo mihi ſangvine eſt conjunctus,

vel

vel Arctissimâ sum illi junctus cognatione, *Vide Affinis. n. 30.*

209 *Conscius sum, Czuię się do czego.* Hujus me rei conscientia tangit, *vel* Non possum hac in re conscientiæ non sentire remorsum, *vel* Scelus hoc continuò meam lancinat mentem.

210. *Considerare aliquid, Uważáć co.* Attentiore consideratione aliquid expendere, *vel* Rem ex momentis & rationibus suis ponderare, *vel* Secum aliquid diligenter revolvere.

211. *Consolari in afflictione, Pocieszyć kogo w utrapieniu.* Dolorem alicuius blando alloquio minuere, relevare, detergere, *vel* Ægro animo solatia adferre, *vel* Mærentem animum solatijs afficere, *vel* Blando consolatorio sermone lenire dolorem.

212. *Conspirare in aliquid, Vel in aliquem, Zmowić się, spiknąć się ná co, ná kogo.* Facere adversùs aliquem conspirationem, *vel* Consociare cum aliquo arma, consilia, adversùs aliquem, *vel* Venire in

in ſocietatem armorum, conſiliorum con-tra aliquem.

213. *Conſtans, Stateczny, układny.* Ad maturam gravitatemcompoſitus, *vel* Nihil in eo leve, nihil puerile notatur, *vel* Maturitatem in moribus præfert, *vel* Omnis expers levitatis adoleſcens, *vel* Sedatus, beneq́ compoſitus Juvenis. *Vide Gravis num: 389.*

214. *Conſternare, Przeląknąć ſię, ſerce tracić.* Cadere animo, *vel* Deſpondere animum, *vel* Concidere animo.

215. *Conſvetudo eſt, Zwyczay ieſt.* Eſt hoc in more poſitum, *vel* Communi more receptum eſt, *vel* Communi uſu tritum eſt.

216. *Conſulere aliquem, Radźić ſię kogo.* In conſilium adhibere aliquem *vel* Sententiam alterius exquirere, *vel* A conſilio alterius pendere.

217. *Contemno aliquem, Gardzę kim.* Deſpicatui & contemptui aliquem habeo. *vel* Alto alium deſpicio ſupercilio, *vel* Faſtuoſo aliquem deſpicio oculo, *Vide Humilio n. 413.*

C 218

218 *Contendo Swarzę się z kim.* In contentionem & discrimen verborum cũ alio venire. *vel* A jurgijs & rixis non temperare. *Vide num.42.*

219 *Convalescere ex morbo: Wzmagać po chorobie.* In pristinum valetudinis statum restitui. *vel* Vi morbi exhaustas vires reparare. *vel* Pristinæ sanitati restitui, *Vide sanatur n. 764,*

220 *Convivium Bankiet,* Magnificus epularum apparatus. *vel* Epularum magnificentiâ, cupediarum lautitiâ extructa mensa. *vel* Exquisitis dapibus instructa mensa.

221 *Corona Regis, Korona Krolewska.* Regium diadema. Regij Capitis augustũ tegmen. *vel* Coronarium aurum. *vel* Supra vertices augustæ majestatis depositũ á fortuna obryzum.

222 *Coronam Beatæ Virginis Mariæ recitare, Koronkę odprawować* Precatorios globulos in honorem Beatissimæ Matris decurrere: *vel* Sacram Divæ Mariæ coronam cum attentione pertexere. *vel* Sertũ

Bea

Beatissimæ Virgini ex precatorijs ejusdem globulis piâ devotione texere.

223 *Coronare, Koronować.* Frontem redimire Coronâ. *vel* Triumphale caput lauro præcingere. *vel* Diadema Regium capiti imponere.

Corrumpere, zkorrumpować, przedarować kogo. Vide 304.

224 *Corrumpere aliquem. Zepsować kogo. Vide bonos corrumpere n.128.*

225 *Cras, Jutro:* Craſtina luce *vel* Craſtino ſole. *vel* Craſtinâ lucis uſurâ. *vel* Sequenti luce.

226 *Credere alicui, vel non credere, Wierzyć komu albo nie.* Fidem dare vel negare alicui. *vel* De fide rei non dubitare. *vel* Pro comperto. *vel* explorato aliquid habere.

227 *Crudelis, Okrutny, Tyran.* Efferatâ immanitate truculentus, *vel* Feroci & indomito ingenuo. *vel* Tygride paſtus *vel* Urſâ Leænâq; ſatur.

228 *Crucifigere, ukrzyżować kogo.* Infami crucis trabi aliquem affigere. *ve*

Crucis ſupplicio aliquem afficere. *vel* In crucem aliquem agere.

229 *Culpa, Wina, grzech.* Grande delictum. *vel* Enorme facinus, *vel* Infandū ſcelus. Jmmane crimen. *vel* Abominandum vitium. *vel* Grande Piaculum. *Vide Vitium n. 902.*

230 *Cunctari, Ociągać ſię, Namyślać ſię* Cunctanter agere *vel* Dubium in aliquo habere. *vel* Difficultates moraſq; in aliquo prætexere.

231 *Cupidus Chćiwy, vide Avarus n: 83* Cupiditate alicuius rei tenetur.

232 *Cupidus Laudis, Prágnący czći, Chćiwy.* Popularibus impellitur auris *vel* Popularem auram venatur & ambit. *vel* Laudis appetens. *vel* Auram popularem captat *Vide Ambitioſus. n: 46.*

233 *Cupio, Zadam czego. Vide Opto num. 612.*

234 *Curare aliquid. Starać ſię o co.* Curæ mihi eſt aliquid *vel* Egregios conatus in aliqua re collocare. *vel* Literas & pietatem inter primas, reliqua omnia

In-

Inter ſecundas poſuit curas. *vel* Cura vigil fatigat animum. *vel* Curam alicujus rei ſuſcipere:

235 *Curro, Biegę.* Rapido curſu ad aliquid feror. *vel* Celeri paſſu vel gradu advolo. *vel* Magnis, citis itineribus tendo. *vel* Paſſibus rapidis feror. *vel* Concito gradu advolo.

236 *Cuſtodio, Strzegę czego.* Advigilo ad cuſtodiam alicujus rei. *vel* Excubo in cuſtodiam alicujus *vel* Vigili cuſtodiâ incumbo alicui rei:

D.

237 *Dæmon, czart ſzatan.* infernalis genius. *vel* Tartareum monſtrum. *vel* Humani generis hoſtis infenſiſſimus. *vel* Orci incola.

238 *Damnare aliquid judiciò, Potępić kogo ſądem..* Addicere aliquem morti. *vel.* Nigro aliquem calculo damnare. Judiciariâ ſententiâ aliquem damnare. *vel* Ferale decretum in aliquem ferre *vel*

eralem ſententiam in aliquem ferre. *vel* Ultimo ſupplicio aliquem damnare.

239 *Damnum patieris, ſzkodę ponieſieſz.* Hoc tibi grandi ſtabit jacturâ. *vel* Magnū hujus rei patieris diſpendium *vel* Gravi id tibi erit exitio.

240 *Debellare, zwyciężyć kogo.* Sub jugum hoſtem mittere. *vel* Victricibus armis in ſua jura aliquem. *vel* aliquid redigere. *vel* Victore gladio jura legesq; victis dicere. *vel* Regna populosq; bellicâ virtute ſubjugare.

241 *Debilitare aliquem, oſłabić, przemodz kogo.* Vires alterius enervare, infringere. *vel* Succidere alicui nervos. Audaciam animumq; alterius frangere. *vel* Robur animi ſternere.

242 *Debitor ſum. Dłużen ieſtem.* Multum alieno ære gravatus ſum. *vel.* Multū æris alieni Conflavi, aut contraxi. *vel* Pluribus debitis oneratus ſum. *vel* Ingenti debitorum mole premor. *vel* Multis obæratus ſum nominibus.

Decipio Oſzukiwam. Vide Fallere um: 330

243

243 *Decollatus est. Scięty iest.* Capitis supplicio crimen luit. *vel* Jugulum gladio præbuit. *val* Capitali affectus est supplicio. *vel* Capite plexus est.

244 *Decretum fero in aliquem, Dekret feruię na kogo.* Decretoriam sententiam in aliquem fero. *Vide Damnare n. 238:*

245. *Dedecet te aliquid, Nieprzystoi to na cię.* Tuæ id ignominiosum est indoli. *vel* Jd â tua indole maximè alienum est. *vel* Id agens, limites decori & honesti excedes.

246 *Defectuosus występny.* Plurimis vitijs obnoxius, *vel* Multis defectibus scatens.

Vide Flagitiosus num: 352 & sceleratus num: 771.

247 *Defendo aliquem, Bronię kogo.* Adsum alicui auxilio, *vel* Auxiliares alicui fero suppetias, *vel* Auxiliatricem alicui porrigo dexteram.

248 *Deficio, Ustaię w czym, stabieię.* Deficio viribus. *vel* Fregi nervos mentis & corporis. *vel* Succumbo senectuti

laboribus, animo doloribus &c

249 *Deflere mortem alicujus, Płakáć śmierci czyiey,* Lachrymis ac publico luctu parentare alicui, *vel* Supremo cineri doloris lachrimas affundere. *vel* Justa funebria lachrymis honorare. *Vide sepelio num: 792.*

250. *Deformis, Niegładki* Therfite deformior. *vel* Horridus & incultus: *vel* Cui omnem formam natura negavit.

251 *Degener, Odrodek, wyrodek.* Procul à patrum gloria, ab avita majorum virtute recessit. *vel* Præter Illustres majorum ceras, nihil in se præclari habet.

252 *Delector, Lubię co. miłomi co.* Mirum in modum hæc me res delectat Incredibili hcc mihi est voluptati. *vel* Jneffabilem ex hac re hausi voluptatem.

253 *Delibero, Naradzam się, Rozmyślam się.* Apud se animo reputat *vel* Attenta consideratione aliquid volvit *vel* Rem in deliberationem accipit.

254 *Delicatus. Delikat; Roskosznik,* Deliciis deditus. *vel* animo effæminatus.

vel

vel Sardanapalus alter. *vel* totus in deliciis abiit *Vide ſupra n.* 60 & *Imbellis n.* 429.

255 *Deliquium pati, omdlewać* Linquitur animo. *vel* Exanimis propé cõcidit *vel* Spiritus vitales eum deſtituerunt. vel Subito horrore artús rigent.

256 *Dementare aliquem, Omamić kogo, ſzalonym uczynić.* De ſtatu mentis aliquem deturbare *vel* Infaſcinare aliquem *vel* Fucum facere alicui.

257 *Demonſtrare, Pokázać co na kogo.* Luce meridianâ clariús aliquid proponere. *vel* Evidentibvs argumentis rem aliquam demonſtrare. *vel* Sole clarius aliquid probare

258 *Denudare, Obnażyć kogo.* Veſtibus ad nudum ſpoliare, exuere vel Ad extremam uſq; laciniam aliquem exuere, & ne pudori quidem tegendo aliquid relinquere.

259 *Depopulari, Puſtoſzyć* Funditùs omnia evertere vel Florentiſſimum regnum vaſtatore gladio, vaſtum fecit de-

ſertúm. *vel* Toto qua latè patet regno nil niſi triſtis ruina ſpectatur.

260 *Depravare, Pſować kogo vide ſupra n: 128.*

261 *Deprecari aliquem, Przeprośić kogo:* Ignoſcendi veniam petere. vel Prona animi ſubmiſſione culpam deprecari. *vel* Alterius plantis deprecabundum humiliter advolvi. *Vide Veniam petere num: 882.*

262 *Deprimo aliquem. Poniżam kogo. Vide contemno n. 217. & Humilio num: 415*

263 *Deſes; Gnuśny leniwy.* Ignavus *vel* Iners. *vel* Segnis. *vel* Socors. vel Alter Endymion vel Supinæ indormit deſidiæ. vel Aſino pigrior. vel Tardus aſellus. *Deſidero Żądam Vide opto n. 611*

264 *Deſidia, Leniſtwo, Gnuśność.* Plumis ſepulta ignavia. vel Inerti otio tumulatus torpor. vel Fluxa & enervis ſocordia. vel Omni vigore enervata ſegnities. *Deſpero, Vide non ſpero n: 816.*

265 *Deterreo, odſtraſzam. Vide Abſterreo num: 8.*

266

266 *Detestor. Brzydzę się Vide Abhor eo num 4.*

267 *Detractor, obmowca.* Mendax obtrectator. *vel* Lividus oblocutor *vel* Latrans mordensq; diffamator *vel* Sinister alienæ famæ vellicator.

268 *Detrahere, Ostawić kogo, obmowić.* Sinistris Sermonibus aliqnem carpere *vel* Maledico dente carpere aliquem. Rodere absentem *vel* Allatrare alicuius virtutem *vel* Integerrimam alterius famã Leonino dente proscindere. *vel* Gravem infamiæ notam alicui inurere, *vel* Intaminatæ alterius famæ turpem aspergere labem.

269 *Devotus, Nabożny* Pietati rebusq; Divinis imprimis addictus. *vel* Summa in DEUM Cælitesq; pietate fertur. *vel* Singulari devotione erga Sanctum N. afficitur. *vel* Singulari in DEI Matrem devotione & affectu fertur. *vel* In fidem & clientalem Magnæ Matris *vel* Sancti totum se dedit. *vel* Tenero devotionis affectu in DEI Matrem. *vel* N.

ctum fertur.

270 *Differre aliquid, Odkładáć co odednia do dnia.* Negotium protelare. *vel* Diem de die differe, *vel* Extrahere aliquid in menſem, annum &c, *vel* Protelare diem. *Difficilia tentat. O trudnę rzecz ſię kuſi. Vide Ardua tentat num:*76

271 *Difficilis res, Trudna rzecz.* Arduus labor. *vel* Operosum negotium: *vel* Plurimis difficultatibus perplexa res *vel* Nodo Gordio intricatior: *vel* laborioſum opus.

272 *Difficultas ingens, Trudność wielka w czym.* Hic labor hoc opus eſt *vel* Labor etiam Herculeis viribus metuendus. *vel* Multúm periculi, plurimum laboris in hoc opere exhauſtum eſt *vel* Ingenti conamine in hoc negotio deſudatum eſt. *vel* Difficultatum Labirinthus tot erroribus, quot negotiis perplexus. *vel* Onus ipſi quoq; Athlanti intolerabile.

273 *Difficultatem facere alicui, Trudność komu w czym uczynic, zadać.* Faceſ-

ſere

ſere alicui negotium. *vel* Rem involutã reddere. *vel* Plurimis aliquem difficultatibus intricare. *vel* Arduum negotium facere.

274 *Dilapido, Rozpraſzam dobra, fortunę* Profundere Patrimonium, pecunias &c. vel Patrimonium diſſipare. *vel* fortunas decoquere. *vel* Prodigere opes. *vel* Pergræcari aliquid. *vel* Per luxum omnia ſua conſumere.

275 *Dilatavit Regnum, Rozpoſtrzenił Pańſtwo, Kroleſtwo.* Fines imperii promovit. *vel* Victore gladio Imperium ampliavit. Ereptis hoſti Provinciis, Imperii ſui auxit Majeſtatem. vel Anguſtis circumſcriptum limitibus Regnum, vicinarum Provinciarum ferro ſubactarum acceſſione extendit, propagavit, dilatavit.

276 *Diligens, pilny.* Impigram literis operam navat. vel Multæ ſedulitatis adoleſcens. vel Cleanthe diligentior. vel Deſidiæ & ignaviæ oſor. *Vide proficio num* 688 *&* 824.

277 *Diligo Kocham ſię w kim.* Sincero ali-

ro aliquem amore compl[illegible]. *vel* Inter charissimos aliquem habere *vel* Tenero aliquem amore prosequi *vel* Residet in [illegible] amor [illegible] Summo alterius amore fl[illegible] *Vide nu* 45.

278 *Dira [illegible], [illegible]* Diris aliquem devovere. *vel* Diras in aliquem jacere. *vel* Diris execrationibus aliquem incessere.

379 *Discedo cito in equo, Prędko, spiesz no wierzchem jadę.* Stimulare calcaribus eqvum *vel* Addere calcaria & stimulos eqvo, Concitato, *vel* Effuso equi cursu *vel* impetu feror.

280 *Discordiam fovent, Niezgadzaią się, niemasz zgody.* Inimicitiis acerrimè inter se dissident. *vel* Inveteratis odiis inter se colliduntur. vel Simultates secum exercent. vel indiversa scinduntur *vel* diversis studiis & factionibus aguntur.

281 *Discordia, Niezgoda.* Est bellorū Parens, Odiorum nutrix, Regnorum pestis, Urbium ruina, Patriæ venenum, publicæ tranquillitatis & felicitatis Mors, Civium interitus.

282

282 *Disertus, Wymowny. Vide Eloquens num: 313*

283 *Dissideo, Niezgadzam się z kim, Roznię się.* Discrepare ab aliquo *vel* Discordare cum aliquo in aliqua re. *vel* Et sensu & animis inter se dissident. *Vide Contendo num: 218.*

284 *Dissimilis, Rożny, niepodobny.* Diversus ab illo. *vel* Longè alius ab illo. vel Dispares inter se *vel* Dissonus moribus. *vel* Discolor vultu.

285 *Dissimulare. Przeglądać Dissimulować.*

Conivere alicuius insolentiæ, negligentiæ, sceleribus. *vel* Indulgere aliterius vitiis *vel* Apertis oculis crimina alterius transilire. vel Dissimulanter se habere ad alterius vitia.

286 *Dissolutus Swawolny Vide Petulans num: 652.*

287 *Dissvadere, odradzić* Dehortor aliquem ab aliqua re. *vel* Dejicio aliquem de sententia *vel* Revoco aliquem ab incæpto.

288 *Ditescere: Bogacić się.* Magnas corrasit aut congessit divitias. *vel* Emersit ad summas opes *vel* In multas excrevit opes.

289 *Ditare aliquem, Zbogacić kogo.* Egestatem alterius liberalitate ad opulentiam provehere. *vel* Largâ munificẽtiâ paupertatem alterius divitem facere. *vel* Munificâ liberalitate inopiam alteri9 relevare.

290 *Dives Bogaty.* Fortunæ bonis affluens. *vel* Cræsum opibus vincit: *vel* Opum magnitudine, pecuniarum copiâ rerumq; affluentiâ nulli secundus.

291 *Divitiæ. Bogactwa.* Blandientis fortunæ bona *vel* Immensæ opes. *vel* Pretiosa gaza. *vel* Fugitivæ sortis munera. *vel* Auro gemmisq; graves thesauri. *vel* Opimi census.

292 *Do, Daię.* Tribuo aliquid alicui. *vel* Confero aliquid alicui. *vel* Largior, Impertior, trado, suppedito, concedo aliquid alicui.

293 *Doceo aliquem, Uczę kogo.* Libe.

rales artes trado. *vel* Lieralibus disciplinis rudem animum excolo. *vel* In arcana ſcientiarum aliquem deduco. *vel* Facem eruditionis alteri præfero. *vel* Artibus liberalibus aliquem imbuo, inſtruo.

294 *Doctrina, Nauka.* Inſignis eruditio. *vel* Profunda ſcientia. *vel* Liberalis diſciplina. *vel* Terſior literatura. *vel* Laborioſum ſtudium. *vel* Ars liberalis.

295 *Doctus, Uczony.* Vir omnium eruditorum calculo doctiſſimus. *vel* Solidæ eruditionis laude clarus. *vel* Fama eruditionis conſpicuus. *vel* Vir eſt felici ingenio, judicio, terſâ facundiâ, *vel* Diſciplinarum omnium ſcientiâ præditꝰ.

296 *Doleo Zaluię, żal mi.* Mærori vacare. *vel* Infixus animo hæret dolor. *vel* Tabeſco dolore: *vel* Gravem hoc animo meo inuſſit dolorem. *vel* Doloribus uror, Triſtitiâ conficior, angore premor, mærore tabeſco.

297 *Dolorem celare. Zal utaić.* Conceptum premere animo dolorem. *vel* Taci-

Tacitum animo dolorem, læta fronte vultuque dissimulare. *vel* Exasperatam dolore mentem, ad externam vultûs hilaritatem componere. *vel* Latentem intro tegere dolorem. *vel* Dissimulare dolorem.

298 *Domare, Uśmierzyć, Uskromić, Ukrocić, Uchodzić kogo.* Sub jugum mittere. *vel* Subjicere hostem. *vel* frangere arrogantiam, comprimere audaciam, reprimere furorem. *vel* Retundere improbitatem alterius. *vel* Frangere petulantiam, pervicaciam. *vel* Edomare insolentiam, compescere furorem. *vel* Belluinos cicurare mores.

299 *Dominari, Panować.* Potiri rerum regni *vel* Summâ potestate esse præditum. *vel* Summam imperii tenere. *Vide imperare num: 432 & Regnare num: 723.*

300 *Domus Splendida. Dom Pański.* Augusta moles. vel superbæ ædes. *vel* Insigne Palatium. *vel* Magni lares. *vel* Fastuosâ mole erecta in altum aulæ cacumina.

301.

301 *Domus, Domek chłopfki, chałupa.* Auguftum mapale. *vel* Vilis cafa, *vel* Agreftæ tugurium. *Vide cafa n.162.*

302 *Domum ædificare, Dom budowáć.* A fundamentis domum erigere. *vel* Fūdamenta domûs jacere, locare. *vel* Ingentem fabricam moliri. *vel* Magnificas ædes fabricare.

303 *Donare, Darowáć co komu.* Donis aliquem cumulare, ornare *vel* Muneribus aliquem cumulare & onerare.. *vel* Donis muneribusq; aliquem colere *vel* Donô aliquid alicui dare

304 *Donare aliquem, corrumpere, Podarunkiem uymowáć kogo.* Fidem alicujus pretio labefactare *vel* Juftitiam Venalem apud aliquē auro emere. *vel* venalē alicujus animum pretio folicitare.

305 *Dormire, Spáć:* Quieti fe dare *vel* Ad quietem concedere. *vel* Nocturnâ frui quiete. *vel* Feffus fopore artus reficere. *vel* Placidā fomni capere quietem.

306 *Dubito, Powątpiwam:* Dubius ancepfq; hæreo, *vel* Incertus fluctuo vel

Mens

Mens ſtetit in dubio *vel* Dubius fluctuat animus. *Vide Hæreo num. 393*

E

307 *Ebrius, Piiany.* Crapulæ mancipium. *vel* Temulentus *vel* Vino aut mulſo plenus. *vel* Multo perfuſus Baccho *vel* Ægrè titubantes greſſus ſuſtinet *vel* Mero aut mulſo, vel cremato incaluit. *Vide Guloſus num: 391*

Effæminatus, Niewieściuh, vide num 60 item Vide Delicatus num. 254 Imbellis num: 427

308 *Effrons, Bez wſtydu.* Pudorem protrivit. *vel* Perfricuit frontem. *vel* Perfrictæ frontis homo.

309 *Egregius Juvenis, grzeczny Młodzian.* Præclaræ indolis Adoleſcens. *vel* Ad omnem virtutem á natura eff rmatus. vel Optimæ ſpei adoleſcens.

310 *Elaboro, pilnie co robię.* Affabrè aliquid facere. *vel* Exquiſite cultè aliquid elaborare. *vel* Exactè nitidè, ad amuſſim aliquid facere.

311 *Electus in Officialem, Obrany zá Urzę-*

Urzędnikó. Concordibus omnium votis electus est in Mareschalcum, Notarium Deputatum &c. *vel* Unanimi omnium suffragio delatus est illi honor talis. *vel* Omnium vota & suffragia in eum conspiravêre, eique honorem hunc detulêre *Vide Concordia suffragiorum num:* 202.

312 *Eleemosynam dare. jalmużnę dáć komu.* Stipem pauperi largiri. *vel* Stipe necessariâ pauperum inopiam sublevare *vel* Indigentium inopiæ liberali manu subvenire

313 *Eloquens Wymowny* Omnibus naturæ & doctrinæ præsidiis ad dicendũ instructus *vel* Limatæ orationis cultu floridus. *vel* Tersioris svadæ, limatæque facundiæ facilè Princeps. *Vide orator, num:* 613.

314 *Emendare mores, Popraw ić Obyczaie, żywot.* Ad meliorem frugem redire *vel* Mutare mentem in melius *vel* E fædis vitiorum sordibus emergere.

315 *Erubesco, Wstydzę się.* Ingenuo rubore suffunditur. *vel* Pudore afficitur.

vel

vel Habere verecundiam alicujus rei vel Confunditur pudore vel. Verecundatur *Vide num: 751.*

316 *Esurio Łáknę; Jeść mi się chce:* Urgeor fame. *vel* Latrat mihi stomachus *vel* Famelici ventris stimulis exagitor. *vel* Magnam in me sentio orexim.

317 *Eveho, aliquem, Podnoszam kogo* Ad dignitatis gradum aliquem promovere. *vel* Supra vulgi fortunam eveho. *vel* Supra cæteros æquales aliquem elevo. *Vide promoveo aliquem, num: 597.*

318 *Exacerbo aliquem, Drażnię kogo jątrzę* Exaspero animum alicujus. Exulcero animum alicujus. *vel* Indignationē moveo alicui *vel* Exacuo iram alicuius

319 *Examinare conscientiam Rachunek sumnienia czynic.* Rationem á conscientia reposcere. *vel* Omnes sinus conscienntiæ accurato examine rimari. *vel* Omnia dicta factaq; sua ad judiciū rationis vocare.

320 *Excandescere, Rozpalić się, Rozgniewac się.* Exardascere irâ. *vel* Incande

candescere æstu iracundiæ. *vel* Inflammari furore. *vel* Toto pectore flammam concipere. *Vide Irasci num:* 471.

321 *Excommunicare.* *Wyklináć kogo* Anathematis vinculo aliquem intricare. *vel* Anathemate aliquem percellere, jugulare. *vel* Excommunicationis censurâ innodare. *vel* Excommunicationis fulmẽ in aliquem vibrare.

322 *Excusare se.* *Wymawiáć się* Justam vel frivolam alicujus rei excusationem afferre. *vel* Excusatione sua obtegere negligentiam. *vel* Occupationis aut negotij alicujus obtentu se excusare. *Excusandi se formulas politicas vide infra num:* 377.

323 *Exemplum bonum dare,* *Dobry przykład dáć.* Non obscurum vitæ specimen, integerrimis suis actionibus aliis præbuit *vel* Præclaram intaminatæ vitæ morumquè effigiem reliquit. *vel* Exemplari vitâ suâ omnibus ad virtutem calcar stimulosq; admovit. *vel* Præclara virtutum in se aliis præbuit exemplaria

324

324 *Exercitus, Woysko.* Cataphracta Herum seges. *vel* Denia militiæ agmina. *vel* Pharetratæ Gradivi turmæ. *vel* Manipulares Martis aquilæ.

325 *Explico, wykładam, tłumaczę.* Interpretor rem obscuram. *vel* Explanàre aliquid,. *vel* Enodare difficultatem. *vel* Obscurum enodare.

326 *Expugnare. Dobywać Miástá.* Castra muris admovere. *vel* Bellicis machinis tormentisq; muros quatere. *vel* Armis urbem obtinere.

327 *Expecto, czekam; Oczekiwam.* Expectatione alicujus rei teneor. *vel* Adventum alicujus expecto. *vel* Adventum Præstolor *vel* Suspensum expectatione animũ habeo.

328 *Exspiravit, skonał umarł.* Vixit. *vel* vivere desiit *vel* Animam egit. *Vide mortuus est n.555.*

329 *Exul, wygnaniec.* Exterris proscriptus, è Patria *vel* Patrio extorris solo *vel* Patriâ excesse jussus.

330 *Exulo, Wygnaniec iestem.* Vagus & exul

& exul erro: *vel* Exterris Patriâ. *vel* Patrijs ejectus focis, sub alieno alget cælo.

F.

331 *Fabulæ, Bayki:* Vana superstitiosæ antiquitatis commenta. *vel* Eruditum ingeniosæ antiquitatis commentũ. *vel* Conficti Pôëtarum Apologi.

332 *Facetus, Zartowliwy, Ucieszny.* Festivi sermonis. *vel* Sale conditus & facetijs. *vel* Urbanitate limatus. *vel* Lepore & humanitate præstat. *Vide hilaris num:* 401.

333. *Factiones movere, Buntować drugich* Agitat Plebem seditionibus. *vel* Excitare tumultus. *vel* Concire concitare seditionem: *vide Rebellare num:* 712.

334 *Factiosus, Buntownik.* Turbulẽtum caput, *vel* Rerum novarum avidꝰ concitator, *vel* Novarum rerum artifex.

335 *Fallax, Omylny, Kłamliwy szalbierz.* Expers veritatis. *vel* Nullius fi-

 dei ho.

dei homo *vel* falſil qvus: *vel* Conſutor mendaciorum. *vel* Totus fraudibus & mendacijs conſutus.

336 *Fallere, Omylić, oſzukáć kogo:* Deludere. vel Eludere aliquem *vel* Fucum facere alicui. *vel* Subdolè cum aliquo agere *vel* Fraude, technis aliquem circumvenire.

337 *Famam comparare, Sławy nabyć* Nomen ſuum ſeræ poſteritati tranſcripſit. *vel* Famam nominis ſui ab interitu oblivionis vindicavit. *vel* Famæ celebritate conſpicuus, *vel* Præclarè geſtis immortalem nominis ſui famam comparavit *Vide Gloriam compar:* n. 585.

338 *Famem pati Głod cierpieć.* Extremâ fame cruciari, opprimi, necari *vel* Exedit viſcera fames. *vel* Torquent vacuum jeiunia ventrem. *vel* Extremâ ad victum rerum omnium inopiâ laborare.

339 *Familia magna, Rodzay zacny* Vetus proſapia. *vel* Stirps nobilis *vel* Autiqua Domus, *vel* Illuſtris maiorum ſan-

ſangvis. *vel* Vetuſta inclytæ gentis propago. *podłego rodu.* Infimo obſcuro loco natus. *vel* Humili de ſtirpe *vel* Plebeiæ ſortis, *Vide ſupra n. 203.*

340 *Familiæ claritas, Zacność urodzenia.* Illuſtris magnorum aboriginum ſangvis. Longâ majorum ſucceſſione fulgentes in ſe derivavit ceras *vel* Majorum ſuorum imaginibus & ceris clarus.

341 *Fateor przyznawam ſię* Ingenuè aliquid confiteri, *vel* Veritatem aperire, *vel* non negare, patefacere veritatem.

342 *Fatigari Zmordować ſię* Laſſeſcere in labore. *vel* Defatigari laborib9 *vel* Laſſatus ſū laboribus *vel* defeſſ9 sū.

343 *Favere alicui, Sprzyiać komu.* Deditus ſum alicui *vel* Subſcribo votis alicujus *vel* Velificari votis alicujus *vel* Faventiſſimam alteri tranſcribere mentē

344 *Febri laboro, Na gorączkę na febrę choruię.* Acuta me febris vexat. Ardor febrilis me cruciat. *vel* Intēſa me febris adurit. *Febra gorączka uſtaie.* Remittit, conquieſcit, decedit febris.

345 *Felix Szczęśliwy.* Hilarem semper fortunæ vultum experitur. *vel* Ad summum felicitatis apicem pervenit. *vel* In molli felicitatis ablactatus gremio.

346 *Festino Spieszę się kwapię się.* Propero. *vel* Accelero gradum. *vel* Rumpere moras. *vel* Maturare gressum. *vel* Omni festinatione properare.

347 *Festus dies B. V. vel Sancti alicujus, Swięto Nayś: P. albo Swięteego iakiego.* Annuâ revolutione recurrens Divæ Virgini. *vel* Sancto dicatus dies. *vel* cultui magnæ Matris. *vel* Sancto auctoratus dies. *vel* Dies Divæ Matri. *vel* Sancto sacer.

348 *Fidelis Wierny* Vir integerrimæ fidei: *vel* Incorruptæ & integræ fidei. *Poufały* Ex intimis unus. *vel* Juratissimus mihi.

349 *Fido alicui, Ufam komu.* Fiduciam in aliquo colloco. *vel* Multum mihi fiduciæ est in fide & virtute tua. *vel* spem colloco in aliquo. *vide spero numero 815.*

350

350 *Filius, Syn.* Cara fcoboles. *vel* Unicum Patris Pignus. *vel* Domûs altæ ftirps & columen *vel* Nobilis ftirps *vel* Alta propago.

351 *Finire, fkończyć co* Ultimam alicui imponere manum. *vel* Manum de tabula tollere. *vel* Terminali opus coronare labore. *vel* Ad terminũ deducere.

352 *Flagitiofus, Niecnotliwy niefta nny. Hultay.* In omnem licentiam prolectus *vel* profligatæ vitæ & confcientiæ homo. *vel* Omnium gurges vitiorum *vel* omniũ colluvie vitiorũ cõtãinatus. *vel* Omnium mortalium profligatiffimus. *vide fcelcftus num:* 771

353 *Fleo, płaczę.* Lachrymas fundere *vel* In fletus& lamenta folvi. *vel* Laxare lachrymis habenas. *vel* Perfũdi lachrymis

354 *Flere mortuum, Płakać po umarłym vide deflere mortem num:* 240.

Flores vernant, Kwitną Kwiatki vide Hortus num: 409.

355 *Formofus, Nadobny, Urodziwy, gładyfz* Formofâ oris comitate decorûs *vel* Decore formofi vultusperelegans. *vel* Libe·

Liberalis formæ donatus elegantiâ. *vel* Ganimedes alter. *vel* Alter Narcyſſus. *vide Pulcher num*: 701

356 *Fortis. Mężny, odważny.* Vir ad omnia animi pericula contumax. *vel* vir eſt corporis juxta ac animi magnitudine inſignis. *vel* Martem animo & corpore ſpirat.

357 *Fortuna Szczęście* Inconſtans numen. *vel* .Exoculata & cæco fatorum impetu præcipitans in ruinam Dea *vel* Verſipellis, volubilis Dea *vel* Conſtans in ſui inconſtantia numen.

358 *Frater, Brat.* Germanus meus. *vel* Fraterno mihi Sangvine junctus. *vel* Eodē Patre Matreq; ſatꝰ aut genitus.

359 *Fraudulentus, Zdradliwy, nieſzczyry, Frant, vide num*: 81

360 *Frigeo Zimno mi, Ziębnieię.* Frigore rigeo. *vel* frigus me adurit. *vel* Gelido membra frigore torpent. [*vel* Cunctos artus membraquè acre permeat aut conſtringit frigus.

361 *Frugalis, Skromny; Oſzczędny*

Parvo

Parvo contentus. *vel* Tenui cultu victuq; delectatur *vel* Moderato cultu.

362 *Fugere, Uciekáć.* In fugam ſe præcipitare. *vel* In fugam ſe conjicere *vel* Fugâ ſibi conſulere. *vel* In pedibus ſalutem quærere. *vel* pedem retrò ferre.

363 *Fulgurat, Błyſka ſię.* Flamma inter nubes coruſcat. *vel* Fulgurante Jove. *vel* Nubila micant. *vel* Crebris ignibus intermicat áër.

364 *Fulminare, piorunami bić.* Tonante per áëra cælum graſſatur igne. *vel* Perfractis nubibus inviſa, cælo ſparguntur incendia. *vel* Triſulca Jupiter vibrat fulmina. *vel* Jupiter ſidereos iaculatur ignes. *vel* Fulminantes polus excutit flammas.

365. *Funditùs evertere, Z gruntu co wywrocić.* Ab imis fundamentis evertere ſuſq; deque aliquid. *vel* Funditùs aliquid demoliri. Solo aliquid æquare. *vel* Radicitus aliquid evertere, tollere. *vel* Stirpitus aliquid eradicare.

366 *Funus, Pogrzeb.* Tragica funebris pompa. *vel* Fatale mortis theatrũ.

vel Triſtè fati proſcenium *vel* ferali cereo irradiatus umbrarum ſquallor. *Vide ſepelio num:* 792 & 794.

367 *Fur, Złodziey* Pilatrix. *vel* Trifur. *vel* Clepta, ptæ vel Mercurii nepos. *vel* Piceatas habens manus *vel* Alieno affvetus. *vel* De furto vivens.

368 *Furari, Kraść.* Furtum facere, admittere, *vel* furtim aliquid tollere ab aliquo. *vel* Clam aliquid auferre alicui. Furto aliquid ſubducere alicui. *vel* Clepere aliquid alicui. *vel* ſurripere aliquid alicui.

369 *Furor, Szaleńſtwo, Amentia vel Inſania. vel* Delirium *vel* Deliramentum. *vel* Mentis alienatio. *vel* phreneſis. *vel* Impotentiā mentis.

370 *Furibundus, Szaleiący.* A mente alienus. *vel* Inſanæ mentis homo fanaticus. *vel* Lymphaticus. *vel* Furiis agitatus. *vel* Furore percitus *vel* De mente deturbatus. *vel* Eumenidum tædis ſuccenſus.

371 *Furit, Szaleie.* Rābioſam deſpu-

spumat bilem. *vel* Furit percitus Megæræ flagello. *vel* A toto incensus Acheronte. *vel* Furiatum livore Pectus stygias despumat iras. *vel* Pleno irarũ flagrat Vesuvio.

G

372 *Galea, Szyszak.* Verticis cataphracti tegmen. *vel* Armatura capitis. *vel* Ferro rigens Martis pileus. *vel* Heroæ frontis munimentum.

373 *Garrulus. Swierkotliwy wielomowny* Loquax. *vel* Dicaculus. *vel* Verbosus est Garritor. *vel* Prurit ei lingva. *vel* Satis loquentiæ eloquentiæ aut sapientiæ parum.

374 *Gaudeo gavisus sum Cieszę się uweseliłem się:* Multum lætitiæ hausi vel Incredibili id mihi est voluptati. *vel* Mirum in modum id animum meum delectat. *vel* Novum quoddam animo meo obortum est gaudium ex tua præsentia. *vel* Nova gaudiorum luce pectus meum serenavit præsentia tua &c

375 *Gaudere, Cieszyć się Weselić się*

Exuberanti frena ſolvere lætitiæ. *vel* Triſtes mæroris depellere nebulas. *vel* Exultare lætitiâ *vel* Amœnam exporrigere frontem. *vel* Effuſo in lætitiam corde mærori ponere obicem. *vel* Magnam animo lætitiam percipere.

376. *Gelu, Mroz.* Gravis inclementia brumæ. *vel* Gelido frigore torpens gelu. *vel* Brumalis Aquilonum torpor. *vel* Septemtrionalis Cæli furor. *vide Bruma num:* 135 *Hyems num:* 366.

377 *Gemini, Bliźnięta.* Gemelli Fratres, Proles gemina: *vel* geminus partus *vel* gemina ſoboles. *vel* Pollux cum Caſtore.

378 *Gemere, Jęczeć, wzdychać.* Alta pectore ducere ſuſpiria & gemitus imis ex præcordiis ducere. *vel* Ingenti ſuſpirio gẽituq. cõcuti *vel* Lãentabili ſingultu gemere *vide ſuſpirare* 840

369 *Gemmæ, Perły* Pretioſa conchilior pignora *vel* Pretioſæcoucharũ medullæ *vel* Hydaſpei gurgitis opes *vel* Erythræi maris grana *vel*Regnorũ pretijs æſtimata

Cleopa-

træ gemmæ. *vel* Inæſtimabiles margaritæ. *vel* Pretioſiſſimi uniones.

380 *Generoſè, fortiter, Wſpanile, śmiało, meżnie.* Herculeo auſu. *vel* infractâ audaciâ, ac inconcuſſo robore, Atlantica dexteritate. *vel* Centimani fortitudine *vel* Briarei robore.

381 *Generoſus, Wſpaniały.* Excelſæ *vel* ingenuæ indolis. *vel* liberali ingenio *vel* Excitatæ mentis *vel* Magnanimæ indolis. *vel* Animo magno, forti excelſo.

382 *Gladius, miecz ſzabla.* Vulnerũ inciſor chalybs Fulminator irarum mucro. *vel* Cruentus in mortis characterem ſtylus, *vel* Victor enſis *vel* Triumphator gladius.. *vel* Hoſtili madens ſangvine framea. *vel* Hoſtili cruentatũ tabo capulum.

383 *Gloria laus fama, Sława chwała.* Immortalis perennaturæ laudis adorea. *vel* Glorioſum nunquam intermorituri honoris tributum. *vel* Nunquam intermoriturum gloriæ decus. *vel* Au-

Dб guſtum

gustum gloriæ decus.

384 *Gloriam Comparavit, Sławę sobie ziednał, sławny y chwalebny iest.* Virtutem immortalem animavit. *vel* Perenni virtute nomen suum ad perpetuam stabilitatem communivit. *vel* Gloriæ tuæ magnitudo in sera extendetur sæcula. *vel* Immortalitati sua facta porrexit- *vide Famam comparare n: 338*

385 *Gloriam meretur, Zasłużył ná sławę na chwałę.* Festivum meretur plausum. *vel* Immortalitate sculptos meretur characteres. *vel* Vectigales sibi fecit oratorum lingvas. *vel* Unus omnium lucratus elogia.

386 *Gratus ero: Wdzięcznym będę.* Perpetuam immolabo gratitudinem *vel* Obligatam beneficiorum memoriam nulla solvet mortalitas. *vel* Memorem tãti muneris servabo animum *vel* Offusâ nunquam oblivione delenda, tua in me semper vivent beneficia.

387 *Gratias agere pro beneficiis, Dziękowáć za dobrodzieystwa,.* Summas alicui

cui gratias habere pro aliquò. *vel* Maximas quas possum refero tibi gratias. *vel* Amplissimis verbis, grato animo gratias habere pro &c. *vel* Publicam grati animi testificationem declarare *vel* Debita gratæ mentis obsequia persolvere. *vel* debita gratitudine.

388 *Gratulor Winszuię.* Debitum gratulationis persolvo. *vel* Elingvem libet svadam in voces debitæ gratulationis efformare. *vel* sincerá vota depromere *vel* Non tam fluida verba, quàm diserta licet tacita corda in gratulationem effundere.

389 *Gravis poważny,* Catonis gravitate venerandus. *vel* Ad gravitatem compositus *vel* Leves Rosciorum exosus jocos, Catone dignos circumfert mores. *vel* Absq; ulla levitatis nota desperso semper supercilio gravis *vide constans n. 213*

390 *Gula Obżarstwo* Nullis explenda obsoniis voracitas, *vel* ventris implacati semper esuriens rabies. *vel* Fæda

vene

ventris ingluvies. *vel* Indomita ad pœnam Tantali damnata orexis.

391 *Gulosus, Obżarty.* Ferculorum gurges. *vel* Mancipium Ventri dedicū. *vel* Abdumini serviens *vel* Ventri deditus. *vel* Canina damnatus fame. *vel* Insatiabilis ciborū helluo . *vide Ebri 9.308*

392 *Gustare aliquid Kosztowáć czego.* Explorare gustu aliquid. *vel* Tentare gustu aliquid. *vel* Delibare aliquid vg. cibos *vel* Prioribus labris attingere aliquid. *vel* Degustare aliquid, facere gustu censuram vini mulsi &c. *vel* Potissare vinum mulsum &c:

H

393 *Hæreo Zastánawiam się, powątpiwam.* Dubius consisto. *vel* Subsisto, *vel* Hæreo in vestigio, *vel* Reprimo pedē. *vel* Remorari gradum *Vide dubito n. 307.*

394 *Hæresis, Herezya.* Contagio hœretica *vel* Serpens & contagiosus hæreseos. morbus; Ecclesiæ Catholicæ contraria dogmata. *vel* Damnati à vera Ecclesiâ errores pertinaciter defensi, propu-

propugnati & propagati.

395 *Hæretici Hæreticus Heretyk.* Religionis novatores. *vel* Hæreſeos afflatus veneno. Malè ſano imbutus dogmate.

396 *Hebes tempy niedowćipny ſtáły.* Jngenio tardus *vel* obtuſo ingenio. *vel* Jniquâ Minervâ natus, *vel* Obtuſam animi aciem habet. *vel* Tardo ingenio vel Bardus *vel* Homo naris obeſæ

397 *Heros Káwáler.* Ad bella natus. *vel* Martem oculis & animo ſpirat. *vel* Strenuus Bellonæ Alumnus, *vel* Generoſus Martis pullus. *vel* Intrepidus periculorum contemptor *vel* Fulmen Gradivi.

398 *Hyems, Zimá.* Hibernum. *vel* Brumale tempus, *vel* Rigida anni tempeſtas. *vel* Hyberni ſoles. *vel* Intractabilis Brumæ rigor. *vide Bruma num:* 135 *& Gelu num:* 377.

399 *Hiemare Zimowác.* Hybernare *vel* Agere hyemem ſub papilionibus.

400 *Hilaris Lætus Weſoły* Exporrectæ frontis. *vel* Ad hilaritatem cō-

noſi-

positus. *vel* Sylvi renidens amœnitate. *vel* toto vit[illegible] anno à pr[illegible] [illegible] læti-
tiam [illegible] [illegible] ris. *vide* *Amœn[illegible] [illegible] 9 [illegible] 223 [illegible] 192.*

401 *Historiam scribere, Historią pisać.* In annalium monumenta aliquid referre. *vel* Annalium fidei aliquid mandare, *vel* Diligenti literarum commendatione aliquid posteritati tradere, *vel* Literis aliquid ad posterorum memoriam consignare. *vel* Fastis aliquid inferre.

402 *Honor, Godność.* Fastigiatum honoris culmē. *vel* Emeriti honoris fasces. *vel* curules, *vel* Emeritæ coronamentū virtutis honor.

403 *Honorem adipisci, Honoru, godności dostáć.* Ad dignitatis apicem emergere, *vel* Altiorem scandere in Republica dignitatis gradum. *vel* Summo in Republica decorari officio. *vel* Ad magna & honorata ministeria suffragantibus meritis promoveri.

404 *Honorare aliquem, Uczćić Kogo* Debitam alicui venerationem deferre. *vel* Habere alicui honorem. *vel* Hono.

re aliquem & veneratione prosequi. *vel* Debitâ observantiâ aliquem colere. *vel* Habere aliquem in honore, Dignari aliquem honore.

405 *Honoratus Czći godny ná honorách zostaiący.* Famulantium dignitatũ circumdatus coronâ. *vel* In ipso dignitatum constitit meridie. *vel* Augusto honorum circumscriptus comitatu *vel* In honoris constitutus fastigio. *vide Officialis num: 607.*

406 *Horrere Timere, Bać się strachać się czego.* Pallente decolorari metu *vel* Consternatus metu trepidat animus *vel* Pavida quatit formido pectus. *vel* Dubia pulsatur formidine. Expectoratum animum possedit metus. *Vide Territus, num 548.*

Hortor napominam. Vide Moneo 549.

407 *Hortus Ogrod.* Floridus veris amæni viror. *vel* Amæno florum picta colore rutilat tellus. *vel* Ex ſſio instructi virere herbescunt campi *vel* Gratos florum odores exhalant areæ. *vel* Pesti ver-

vernantis septa. *vel* Æmula pensilium Semiramidis hortorum viridaria.

408 *Hospitem suscipere, Gościa przyiąć* Adventantem hospitem gratissimum plena amoris affectusq; testificatione salutare. *vel* Omnia humanitatis atq; benevolentiæ signa gratissimo hospiti exhibere. *vel* Hilari animo amicoq; affectu hospitem suscipere, *vel* Hospitalitatis jura alicui exhibere.

409 *Hostem Vicit Nieprzyiaciela zwyciężył.* Victore gladio hostem fudit, prostravit *vel* Felici Marte hostem ex arena depulit. *vel* Triumphali ferro. Martis in arena hosti cupressum, sibi laureas implantavit. *vel* Ad internecionem hostem delevit, *vel* campum hostili cruore purpuravit.

Vide vincere num: 892.

410 *Humanitatem exhibere, Ludzkość komu pokazać.* Humanitatis officia congeminare. *vel* Longa humanitatis contentione certare. *vel* Omnia humanitatis jura alicui exhibere. *vel* Omnem humani-

humanitatem atq; benevolentiam alicui teſtificari.

411 *Humanus, Ludzki człowiek.* Urbanitate morum, civilitate atq; comitate clarus. *vel* Ad omnem humanitatem excultus, formatus *vel* Verà humanitate politiſſimus. *vel* Candidæ nec fucatæ humanitatis laude conſpicuus.

412 *Humilis, Humilitas, Pokorny pokora.* Humilitate præditus *vel* Infra omnes ſe demittit, Nihil in eo ſuperbũ, nihil arrogans, cuncta ad veræ humilitatis modeſtiæque leges compoſita videbis. *vel* Demiſſo humiliquè animo omnes ſibi ipſi, nemini ſe ipſum anteponit. *vel* Unicũ humilitatis exẽplar.

413 *Humilio aliquem, Poniżam kogo:* In ordinem aliquem redigo, *vel* De ſtatu ſuo aliquem dejicio. vel Elatũ alicujus animum còërcere. *vel* Succidere alicui pennas. *vel* In infimum gradum aliquem deijcio. *vel* Loco & officio honorifico aliquem movere.

Vide contemno num. 217

414 *Humilis condicionis. Podley kondycyey człowiek. Vide conditionis humilis numero* 203.

I.

415 *Jactare se Chełpić się z czego.* Acta laudesque suas multâ commendatione jactanter venditare, *vel* Pleno ore seipsum crepare *vel* Multa semetipsum Apotheosi celebrare.

416 *Jactator sui Chełpliwy.* Gloriabundus Thraso. *vel* Impudens laudum suarum buccinator. *vel* suspectus & malè olens sui ipsius Encomiastes.

417 *Idiota, Prostak nieuczony.* Illiteratus. *vel* Amusus. *vel* Alienus à literis *vel* Expers eruditionis. *vel* Nullâ tinctus literaturâ.

418 *Idolum, Bałwan.* Profanum simulacrum. *vel* Fictum numen *vel* Exanimis statua. *vel* Infame delubrum.

419 *Idoneus. Sposobny Vide aptus numero* 70.

420 *Jejunare pościć* Corpus suum inediâ ac jeiunijs continuis macerare, casti-

caſtigare, affligere, vel Eſuriales dies á-gere vel Rigorem abſtinentiæ in cibis ſervare. vel Jejuniis continuis carnem domare, afflictare. vel Longa & rigida jeiunia obire

421 *Ignavus, Gnuśny. Vide Deſes numero* 263.

422 *Ignobilis, Nieſzláchetny.* Obſcuris natalibus ortus. *vel* à Lucina generis obſcuritatem accepit. *vel* Nullo natalium ſplendore decorus. *vel* Nullo nobilitatis charactere inſignitus. *vel* Nullis majorum ceris commendatus.
Vide Conditionis obſcuræ n. 203

423 *Ignoſcere Odpuśćić komu winę karę:* Dare veniam offenſæ. *vel* criminis alicui. *vel* Remittere alicui noxam *vel* Exſolvere aliquem pænâ: *vel* Concedere impunitatem. *vel* Facere gratiã culpæ aut criminis.

424 *Illuſtrare Oświecić.* Opacam Umbræ evolvere nubem. *vel* Tetras diſſipare tenebras. *vel* Clariore lucis affulgere radio. *vel* Meridianam impertiri lucem.

425

425 *Imago Obraz.* Eruditâ Zeuxidis arte formata tabula. *vel* Nobili Parrhasii penicillo adumbrata effigies. *vel* Artificiosa Apellis manu adumbrata benè tabula. *vel* Vivum subtili Protogenis manu animatum prototypon.

426 *Imbecillis ſtáry.* Fractis viribus *vel* Attrita valetudine. *vel* Defectus viribus. *vel* Vacuus virium. *vel* Delũbis aut elumbis,

427 *Imbellis Niewoienny Niewieściuch.* Fila nere non pila tenere doctus. *vel* Alæ non galeæ genitus. *vel* Imbelle & cereum sortitus pectus. *vel* Testudinem pulsare non aquilas Bellonæ sequi idoneus.

Vide effæminato animo n: 60

428 *Imber decidit Deſzcz ſpadł.* Copiosus torrentis modo imber effus9. *vel* Aridos sitientesq; campos irrigua pluvia recreavit. *vel* Violentus nimbus campos vallesq; plurimis aquis stagnare fecit.

Vide Pluvia n: 693 & Tempeſtas, n. 847.

429

429 *Imitari Naśladować kogo.* Imitatione conſequi aliquem. *vel* Veſtigiis alicuius inſiſtere. *vel* Ad normã exemplum què alterius facere aut vivere *vel* Exemplum imitandi de aliquo capere. *vel* Imitandum aliquem ſibi proponere.

Immodeſtus, Nieſkromny, nieſkrowity. *Vide Petulans num; 654.*

430 *Impatiens Niećierpliwy.* Intractabilis animus. *vel* Impatiens iræ. *vel* Totus ulcus eſt. *vel* Ad plumæ contactum exhorreſcit.

431 *Impedire Przeſzkodzić co komu.* Eſſe Impedimento alicui *vel* Obluctari aut obniti conatibus alterius. *vel* Obicem ponere alteri.

Vide Difficultatem facere, num. 272.

432 *Imperare, Panowáć, Roſkázowáć.* Anguſtis orbem frænare imperiis *vel* Jura dare gentibus. *vel* Sceptro subjectum moderari Orbem.

Vide Regnare n. 723. & Dominari n. 300.

433 *Impetrare uprośić co.* Exorare

ali-

al'quid ab aliquo. vel Compes fuerū votorum factus est. vel Non est passus petitionis suæ repulsam.

434 *Implacabilis Nieużyty człowiek.* Durus & ferreus homo. vel Durus & nullâ flexibilis arte. vel Obstinato animo

435 *Impostor, szalbierz.* Circulator. vel Sycophanta vel Versipellis veterator. vel Callidus circumventor vel Ex fraude & mendaciis totus constat. *Vide Astutus n. 82 & Fallax n. 336.*

436 *Imprudens Nieroztropny Niebiegły.* Nullius vel Exiguæ prudentiæ vir vel Improvidæ mentis, vel Ne micam quidem prudentiæ habere videtur.

437 *Impudens, Impudicus Impurus. Niewstydliwy, Bezecny, Nieczysty.* Omnem protrivit pudorem. vel Perfrictæ frontis est. vel Veneris mancipium. vel In omnem effusus libidinem. vel Prostratæ pudicitiæ vel Omnis expers honestatis.

438 *In hoc totum consistit, Ná tym wszystko zawiſło* In hoc cardo rei vertitur

titur. versatur, volvitur. *vel* Jn hoc tota res agitur. *vel* Jn hoc summa totius rei est. *vel* Jn hoc sita sunt omnia.

439 *Inæstimabilis. Nieoszácowany.* Extra pretium est. *vel* omne excedit superatq; pretium. *vel* Nullo æstimandus pretio, *vel* In cujus comparatione omnia vilia, nulliusq; pretii sunt. *vel* Cui omne cedit pretium. *Vide æstimo n. 26 & pretiosus n: 678.*

440 *Incantare aliquem, czarować* Peto aliquem veneficiis. *vel* Magicis artibus aliquem circumvenire. *vel* Cyrceâ nefandâ arte aliquem infascinare. *vel* Magico carmine incantare.

441 *Incarcerare aliquē, Do więzienia kogo wsadzić.* Jn carcerem detrudere, aut conjicere aliquem. *vel* Custodiæ aliquem tradere. *vel* Ergastulo aliquem includere. *vel* Compedibus gravatum vinculis oneratum, ad tetrum carcerē aliquem detrudere.

442 *Incendium est, vel fuit, Pożar iest albo był.* Vorax flamma cuncta po-

pulatur. *vel* Sævus ignis universa depaſcitur *vel* Jncendio templa fumant, ardent domus, tecta flagrant, cuncta in cineres favillasquè rediguntur.

443 *Jncerta hæc, Niepewne to rzeczy:* Vario rumore jacta res. *vel* Jn incerto sita res eſt. Dubio rumore ſparſum eſt *vel* Jn quæſtione eſt.

444 *Jnconſtans, Nieſtateczny.* Omnium figurarum alter Protheus. *vel* Nunquam conſtans ſibi. *vel* in momenta mutabilis & variabilis. *vel* Vertumni Nepos *vel* Chamaleonte mutabilior. *vel* Omni aurâ mobilior. *vel* Alter Euripus:

445 *Jnfamis, Nieſławny,* *Vide flagitioſus n.* 353.

446 *Jnfelicitas, Nieſzczęście.* Atrox facies rerum. *vel* Malignitas fatorum. *vel* Triſtioris fortunæ incurſus. *vel* Fortunæ iniquitas. *vel* Adverſa ſors. *vel* Malignior fortuna. *vel* Inimica fortuna.

447 *Jnfelix, Nieſzczęśliwy.* A dura & crudeli fortuna ad calamitatem dejectus.

jectus. *vel* In ultimo miseriarum statu positus. *vel* Duram fortunæ aleam sensit. *vel* cum varietate ærumnarum luctatur. *vel* A prospera sorte dejectus. *vel* Infausto sidere natus.

448 *Infernus, Piekło.* Acherontica tenebrosi. Ditis ergastula. *vel* Phlegetontis tenebræ. Abdita Plutonis Regna. *vel* Tristes immortalis Averni tenebræ. *vel* Damnatorum vorago. *vel* Tristia stygis receptacula. *vel* Perpetuum damnatorum spelæum.

449 *Infidelis, Niewierny, wiáry niedochowuiący.* Perfidus amicus. *vel* Male stat apud eum fides. *vel* Malefidus *vel* Infidus socius *vel* fidem venalem habet. *vel* Homo sine ulla fide.

450 *Infidelis, Niewierny Poganin.* A vera fide alienus. *vel* Machometi Pseudo prophetæ spurcissimi sectator. *vel* Idolorum cultor. *vel* Hebræo Sangvine satus. *vel* E fæce Judaica. *vel* Superstitiose falsorum numinum cultui addictus. *vel* Ethnicæ superstitionis tenebris in

 volu.

volutus *vel* Falsorum numinum cultor.

451 *Infirmatur, Choruie Infirmus Chory.* Tenetur gravissima vi morbi, lecto affixus. *vel* Adversâ valetudine laborat. *vel* Morbus eum prorsus exhausit. *vel* cum morbo conflictatur. *vel* Morbo laborat *Vide Ægroto n. 24.*

452 *Ingeniosus, Dowcipny,* Subtili mentis acumine præditus. *vel* Prompto ac perspicaci ingenio. *vel* Acuta ingenii acie pollens.

453 *Ingratus, Ingratitudo, Niewdzięczny Niewdzięczność.* Æterna oblivione ingratus accepta sepelivit beneficia. *vel* Nullum debitæ gratitudinis rependit officium. *vel* Beneficia ingratitudine pensat. *vel* Barbarâ rusticanæ ingratitudinis notâ cauteriatus

454 *Injuriam alteri inferre. Krzywdę komu uczynić* Per nefas alterius jura inviolare, *vel* Iniqua manu & vi in fortunas alterius involare. *vel* Injuriosa manu pietatis & amicitiæ jura violare.

455 *Injustus, Niesprawiedliwy.* Themidis-

midis lancem non æqua librat mente *vel* Probatissima Astreæ jura in placita iniquitatis commutavit. *vel* Sacra æquitatis edicta sacrilego proculcaat pede. *vel* Nullus in eo amor æqui, nulla reverentiâ legum.

456 *Innocens, Niewinny.* Nullius culpæ conscius *vel* Animus culpâ vacans. *vel* Non modo à facto verùm etiam á suspitione alienus.

457 *Inopinatus, Niespodziewany.* Præter spem omnem & expectationem. *vel* Inexpectatus hospes aut inopinatus venisti. *vel* Improvisus turbo. *vel* Imber.

458 *Insequi hostem, gonić Nieprzyiaciela.* Hostili instare tergo. *vel* Terga victorum premere. *vel* Vestigiis fugientium insistere. *vel* Citato agmine hostem insequi.

459 *Insidias ponere, Zásadzki ná kogo stawić.* Petere aliquem insidiis. *vel* Insidias alicui struere. *vel* Laqueos alicui tendere *vel* Doloso stratagemate aliquem circumvenire. *vel* Ex insidiis

 ali-

aliquem obſervare. *Inſincerus, Nieszczery. Vide Pſeudopoliticus n. 698*

460 *Inſpector, Dozorca młodzi, Dyrektor.* Juventutis Director. *vel* Juvenilium formator morum. *vel* Puerilis animi formator & inſtitutor. *vel* Pædagogus.

461 *Inſtinctus Divinos ſuſcipere, Natchnienia Boſkie przyjmować.* Divinis inſpirationibus morem gerere. *vel* Non ſurda aure ſuperna monitâ auſcultare. *vel* ſpiritus Sancti ductum internè regentis monentisq; ſequi.

462 *Inſultare alicui, Urągać ſię naśmiewać ſię z kogo.* Sibilis & ſannis dolorem alterius augere. *vel* Exſibilare aliquem. *vel* Dolorem dolori improperiis addere. *vel* Subſannare alicui.

463 *Intelligo, Rozumiem.* Percipio mente. *vel* Rem aſſequor. *vel* Intellectu Penetro.

464 *Intercedo Przyczyniam ſię za kim, Wstawiam ſię.* Deprecari pro aliquo. *vel* Interponere ſe pro aliquo *vel* Poſtula.

ſtulare pro aliquo. *vel* Operam meam ſtudiumq; pro aliquo interpono. *vel* Jntercesſionem pro aliquo interponere.

465 *Jnterdico, Zakazuię.* Gravi aliquid interdicto prohibere. *vel* Graviter interminari aliquid. *vel* Severo edicto ſancire aliquid *vel* Publico edicto vetare. *vel* ſub gravibus pœnis aliquid prohibere. *vel* Lege cavere aliquid.

466 *Jntereſt meâ, Należy to do mnie.* Hoc ad me ſpectat. *vel* Id mea refert. *vel* Jd pertinet ad me *vel* Jd mei muneris & Officii eſt. *vel* Hoc ad me attinet. *vel* Hoc meum eſt. *vel* Hoc me attingit.

467 *Jnvidere Zayrzeć komu czego.* Jnvidiâ torqueri, pulſari, rumpi tabeſcere. *vel* Jnvidum animum aliena cõcutit gloria. *Vel* Mordaci *arrodi* livore. *vel* Acri invidiæ compungi ſtimulo. *vel* Æmulô contabeſcit livorè. *vel* Cæca alieno ſplendore expupillatur invidia.

468 *Invitare aliquem Záprośić kogo* Officiosa invitatione aliquem prævenire, *vel* Officiosa humanitate aliquem ad se invitare.

469 *Iracundus, Gniewliwy.* Æstuantis iræ nutrit sub pectore favillas. *Vide Cholericus n: 173:*

470 *Iram compescere, Gniew uśmierzyć, zatłumić.* Exæstuantem in præcordiis iram restingvere. *vel* Nimiúm effusam bilem ratione sistere. *vel* Indomitos iracūdiæ motꝰ ratiõe frenare *vel* Iracundiam cohibere. *vel* Efferos animi motus compescere.

471 *Irasci, Gniewáć się.* Iracundiâ exardescere. *vel* Truces, minacesq; circumferre oculos, *vel* Iram & furorem effundere. *vel* Ardere iracundiâ. *vel* Iræ frena laxare *vel* Exasperato est animo. *vel* Iracundiæ stimulis agitur. *vel* Totus in fermento jacet, *vel* irarum flammis succensus

Vide Excandescere num:321

472 *Irridere aliquem. Náśmiewáć się z ko-*

się z kogo, wyßydzić kogo. Risu aliquem excipere. Cachinnis aliquem explodere. *vel* Ludibrio aliquem habere. *vel* Sannis & ludibriis versare aliquem. *vel* Sugillare aliquem, *vel* Mordacibus satyris perstringere aliquem *vel* Sales jocosq; aculeatos in aliquē jacere.

473 *Iter Drogi, zła.* Arduum & satis impeditum iter; *vel* Per aspera saxosaq; viarum eluctari. *vel* Per varios viarum anfractus ire. *vel* infames latrociniis periculisque viæ. *Droga dobra.* Planum amænumq; per prata camposq; iter, *vel* Expedito ferri itinere, *vel* Tritâ regiâ viâ incedere.

474 *Iter instituo, Wybieram się w drogę.* Accingo me itineri, *v.* In procinctu viæ aut itineris sum V. Dare se itineri V. In viam se dare V. Iter instituere. V. Iter capessere.

Iubeo Vide Mando Roskazuię, n. 523.

475 *Iudex Iustus, Sędzia Sprawiedliwy,* Severioris Astreæ jura nullo Tribunali violari permittit. *vel* Æquitatis

lancem incorruptâ ſuſtentat manu. *vel* Ariſtidem æquitate imitatur. *vel* Nec prece nec pretio mobilis.

476 *Judex Severus Sędzia ſurowy.* Alter Rhadamantus, *vel* Difficilis flecti Minos. *vel* Jmmitis & inexorabilis Æacus; *quia hi tres Infernales ſunt Iu, dices, Rhadamantus Minos & Æacus.*

477 *Judico, Sądzę* Jus dico alicui. *vel* Pro poteſtate Judiciariam fero ſententiam. *vel* Cauſas cognoſco, *vel* Pro Tribunali ſedeo, *Vel* Judiciariam exerceo poteſtatem, *Vel* Arbitrum ſententiarum ago.

478 *Jurare, Przyśiężę.* Sacramento fidem obſtringere *Vel* Jnterpoſito Juramento aliquid firmare. *Vel* Jurejurando ſe obſtringere, *Vel* Jnterpoſita Juramenti religione aliquid aſſeverare *Vel* Numen in teſtem aſſertæ veritatis vocare.

Juriſta, Vide Legis peritus num: 499.

479 *Juſtitia ſprawiedliwość.* Juſto rigore librata æquitas. *Vel* Juſto appenſa ſcrutinio æquitatis trutina, *Vel* Ne-

mesis scelerum vindex, *Vel* Jncorrupta Themidis sancita.

480 *Iustus Vide supra Iustus Iudex num: 475:*

481 *Iuvare aliquem, Pomodz komu*, opem, auxilium. suppetias alicui ferre, *Vel* Auxiliatricem alicui porrigere dexteram, *Vel* Opitulari alicui *Vel* Omni studio sublevare aliquem. *vel* Laborem studiumq; suum alicui consecrare, *Vel* Subsidio esse alicui.

482 *Juvenis, Młodzieniaszek.* Primævo flore Juventæ virens: *Vel* Juvenilibus annis florens *vel* Viridi florens Juventa. *vel* Floridissima vernantis ætatis specie conspicuus. *vel* Vernanti ætate Narcissum æmulatur. vel Jmberbis Juvenis. *Vide Adolescens, n.* 18

483 *Juvenis mortuus Młodzieniaszek umarł.* Primo ætatis flore sublatus. *vel* Jmmatura morte extinctus. *vel* Jmmaturo fato ereptus. *vel* Prætextam in urnam mortalem depofuit. *vel* Florem vitæ letho obtulit. *vel* Primum vitæ flo-

florem falx mortalitatis præcidit. *vel* Florentis vitæ Parca stamina rupit. *Vide Juvenis mortuus num: 558.*

484 *Juventus, Młodość.* Florentis ævi pubescens vigor *vel* Intonsæ viror Juventæ *vel* Floridus Juventutis viror. *vel* Ferventes floridæ ætatis igniculi *vel* Prætextam induta ætas.

L

485 *Laborare frustra, Daremna pracá.* Æthiopem lavas. *vel* Aërem verberas. *vel* Oleum & operam perdis. *vel* Actum agis *vel* Pænitendo labore consumeris.

486 *Laborare strenuè multum. Pracowáć usilnie, wiele.* Indefessi laboris pertinacem urgere conatū. *vel* Gravia exantlare onera. Ingenti laborum mole premi aut obrui. *vel* Nulli parcere labori. *vel* Pertinaci aut improbo studio, in aliquid incumbere.

487 *Labore meo, Praca to moia niecudza.* Proprio Marte id peregi. *vel* Meo Hercule id feci *vel* Proprii mei

par-

partus hoc opus est. *vel* Propriâ meâ industriâ stetit opus.

488 *Lacer, Obarpaniec* Pannosus homo. *vel* Fenestratâ veste conspicuus. *vel* Obsoletâ indutus lacernâ. *vel* Centonibus obsitus.

489 *Lacero, Drapam ßarpię.* Jn frusta discerpo. *vel* Jn partes scindo. *vel* Conjuncta divello. *vel* Adunata frustatim carpo.

490 *Lætari, Weselić się.* Gestire gaudio *vel* Exsilire gaudio. *vel* Lætitiis omnibus incedere. *vel* Summâ animi affici voluptate. *vel* Amænam explicare aut exporrigere frontem.

491 *Látro, Rozboynik.* Publicus viarum prædo. *vel* Humanæ insidiator vitæ *vel* Viarum itinerumq; terror. *vel* Jnfestus ex insidiis viatorum prædo.

492 *Laudat se ipsum, Sam siebie chwali samochwál.* Jpse semet canit. *vel* Sui met buccinator est. Suarum laudum præco. *vel* plenis buccis suas laudes crepat, detonat.

493

493 *Laudare aliquem, Chwalić kogo.* Summis laudibus aliquem efferre *vel* Summis laudum præconiis aliquem celebrare. *vel* Summas alicui laudum texere Panegyres. *vel* Multis laudum titulis aliquem exornare. *vel* Nomen laudesq; alterius ſub ſidera efferre.

494 *Laurus, Laur.* Martis triumphale ſertum. *vel* Coronandis Heroum frontibus dicata laurus. *vel* Victoris Gradivi triumphale geſtamen *vel* Signatorius trophæorum ramus.

495 *Lectus mollis Łoſſko pościel miękka.* Voluptuoſa lectiſternia. *vel* Mollibus cygnorum plumis tumeſcens cubile. *vel* Enervis deſidiæ pulvinaria. *vel* Roſeus Sardanapali torus. *vel* Olorinis plumis turgentia cervicalia.

496 *Legere libros, Czytác kśiąſki, uczyć ſię.* Doctis impalleſcere chartis. *vel* Ad lucernam Cleanthis erudita terere volumina. *vel* Libros diurna verſare nocturnaq; manu. *vel* In morem tineæ eruditorum adherere ſcriptis. *vel* Tem-

Tempus ætatemq; inter libros consumere. *vel* Cum mortuis assiduè sermocinari.

497 *Legisperitus, Jurista, Patron.* Jurisconsultissimus. *vel* Viva legum Bibliotheca. *vel* Instructissimus à jure civili, canonico, aut utroq; *vel* Doctissimus causarum Patronus.

498 *Leo, Lew.* Quadrupedum Rex. *vel* Lybicis educatus in antris catulus. *vel* Sævo metuendus rugitu Leo. *vel* Fulvam minaci fronte concutiens jubã. Marmaricis educatus spelæis.

499 *Liber erroneus, Kśięga máiąca błędy.* Mendosus liber. *vel* Multis liber scatet mendis. *vel* Erroribus depravatus & corruptus codex.

500 *Librum impressit, Kśięgi wydrukował, do Druku podał.* Opus suum publicà luce donavit. *vel* Ingenii sui partum publici juris fecit. *vel* Opera sua mandavit typo. Opus suum publico donavit prælo. *v.* librũ typis evulgavit.

501 *Liberari à periculo, Uwolnić*

się

ſię, wyrwać ſię z niebeſpieczeńſtwa. Vitam periculis ſubduxit. *vel* Ex ipſo periculorum æſtu in tuto ſe collocavit *vel* omnia pericula, cunctas inſidias, inſigni ſolertiâ eluſit, ſuperavit *vel* E mediis periculorum labyrinthis ſe extricavit.

502 *Liberatus à ſervitute, Uwolniony z niewoli.* Jn libertatem aſſertus eſt. *vel* A cervice ſervile jugum dejecit. *vel* Libertate donatus. *vel* Servile jugum excuſſit. *vel* Duræ ſervitutis vincula rupit. *vel* Suo juri reſtitutus.

503 *Liberi, Dzieci,* Cara ſoboles. *vel* Jnclita ſtyrps *vel* Cara pignora. *vel* Parentem ſpirans natus. *vel* Jnclyta progenies. *vel* Genuina Patris imago. *vel* Non degener partus. *vel* Nobile genus.

504 *Licet. Wolno mi.* Jntegrum mihi eſt id agere. *vel* Datur id facultas agendi. *vel* Licitum eſt. *vel* Nullius obligor imperio.

505 *Ligare aliquem, Związać kogo.*

Sm

Servili captivare ferro. *vel* Nodoſis adſtringere vinculis. *vel* Arctiori compedum innectere circulo. *vel* Manicis pedicisque ſtringere.

506 *Literatus, Uczony.* Omni literarum genere excultiſſimus. *vel* Omnimodæ eruditionis ſcientiâ ornatiſſimus. *vel* Omni diſciplinarum genere eruditus. *vel* Artibus ingenuis excultiſſimus aut inſtructiſſimus. *vel* Studiis literarum, doctrinâq; præditus. *Vide Doctus n. 296.*

507 *Literæ, Nauki.* Camænarum partus. *vel* Pieridum labor. *vel* Ingeniorum cultura. *vel* Muſarum delicium.

508 *Literæ, Liſt.* Pectoris interpres pagina. *vel* Vicaria ſermonis Pagina. *vel* Mentis arbitra pagina. *vel* Candido potius affectu, quam atrâ ſæpiâ exarata charta

509 *Loqui barbarè: Po grubiańſku mowić.* Barbaro & inſulſo ſermone horridus. *vel* Nullus lepos, nulla gratia ejus ineſt ſermonibus. *vel* Barbarum quid & impolito ſermone loquitur. *vel*

Oſca

Oſcâ & inconcinnâ ſvadâ obſtrepit.

510 *Loqui eleganter, Kßtáłtnie mowić.* *V*ir cultiſſimâ facundiâ percellens. *vel* Nihil ſuo eloquio politius eruditius, exculti9 nitidi9, nihil den iq; terſius *vel* Ornatiſſimæ facundiæ homo. *vel* Blando cultoque ſermone aures demulcet

511 *Lorica, Pancerz, Zbroia.* Nullo penetrabile telo Martii pectoris munimentum. *vel* Squammatus ferroq; rigens thorax. *vel* Trilix duroq; munita metallo pectoris armatura.

512 *Lucet, Swieci, Oświecá.* Fulgente radiat ſerenitate. *vel* Luminoſum ſpargit radium. *vel* Nitida coruſcat luce. *vel* Meridianis ardet ſplendoribus *vel* Circumfuſâ luminum ſplendet claritate Omne umbrarum imperium extinxit.

513 *Ludo, Gram.* Luſu animum diſtrahere, relaxare. *vel* Tempus ludo fallere. *vel* Severas muſas ludo temperare. *vel* Noctem diemq; ludo inſumere.

514 *Luxus, Zbytek.* Impar fortunæ faſtus. *vel* Ultra ſortem conditionemq; ſplen-

ſplendida luxuries *vel* Jmpari fortunâ, Pari. *vel* majori certare abuſu. *vel* Non neceſſitatis tantùm ſed etiam voluptatis arrogantis luxu excedere metas. *Vide Prodigus num. 682.*

M

515 *Macer, Macilentus. Chudy.* Macie confectus *vel* Exſuccus atq; exhauſtus. *vel* Vix oſſibus hæret *vel* Pallore ac macie confectus *vel* Pellis ſuper oſſibus una *Vide Tabeſco num. 842.*

516 *Mænia, Mury.* Præſidiariæ ſaxorum moles. *vel* acervata in ſtruem murorum ſaxa. *vel* Dura lapidum munimenta.

517 *Magiſtratus. Magiſtrát mieyſki.* Faſces civitatis gerere *vel* Civitatis perſonam publico in officio gerere. *vel* Moderatores civitatis. *vel* Proceres & Primates urbis.

518 *Magnates, Wielcy Panowie.* Primores Reipublicæ. *vel* Patriæ Patres. *vel* Satrapæ Regni. *vel* Prima Reipublicæ Numina. *Vide Senatores n. 787.*

519

519 *Magus, Czarnokśiężnik. Czarownik.* Magicis præstigiis & Cyrces artibus infamis. *vel* Magicus incantator. *Vide Præstigiæ num.* 676.

520 *Maledico Przeklinam.* Maledicta in aliquem congero. *vel* Maledicta in alium jacere. *vel* Maledictis aliquem lacessere. *vel* Diris aut orco aliquem devovere.

521 *Mando. Jubeo, Roſkazuię.* Jn mandatis aliquid dare alicui, *vel* Severo rigidoq; mandato aliquid præcipere alicui. *vel* Pro poteſtate aliquem jubere. *vel* Mandata dare.

522 *Mane Rano.* Apparente ſole aut luce. *vel* Primâ luce. *vel* Primo diluculo. *vel* ſub Auroràm ſolis. *vel* Primo mane. *vel* Oriente Phoſphoro.

523 *Mare ingredi, Na morze puśćić ſię.* Expanſis vitam reddere carbaſis. *vel* Lubrico aquarum elemento fluctuantem concredere onerariam. *vel* fluidam claſſe ſulcare Thetym.

524 *Mare Tranquillum Morze ſpokoyne*

koyne. Jmperio Zephiri frenatum pelagus. *vel* Ab æstu tumultuario temperatum salum. *vel* Detumescentibus procellis complanata æquora. *vel* Zephyri sibilo delinita Thetys

525 *Mare turbidum, Morze burzliwe.* Tumultuante ventorum prælio cõvulsum æquor. *vel* Æstucio procellæ sonitu couvulsa Thetys. *vel* Naufraga implacati maris rabies. *vel* Jnsolente Undarum motu exsiliens fretum. *vel* Jnsano aquilonum afflatu agitatusNereus.

526 *SSma Maria Virgo, Nayświętßa Panna.* Augustissima Cælorum Jmperatrix. *vel* Serenissima mundi Advocata. *vel* Jnexhaustum gratiarum mare MARIA. *vel* Vitæ nostræ cynosura Virgo Beatissima.

527 *SSmæ Mariæ Virgini se commendavit. Nayświętßey Pannie cale się oddał.* Jn tutelam Divæ Virgini se commendavit. *vel* Totum salutis suæ negotium post Deum in sanctissimam Dei Matrem rejecit. *vel* Jn

tutela-

tutelarem Divæ Virginis ſinum ſalutis ſuæ curam conjecit.

528 *Martyr, Męczęnik.* Purpuratorum agminum gloria. *vel* Proprio rubens cruore nobilis Chriſti Athleta. *vel* Jnvictus propriâ morte Chriſtianæ fidei aſſertor. vel Proprii ſangvinis purpuratus murice; Chriſtianæ fidei teſtis. Martyrii laureolâ inſignitus. *vel* Laureâ martyrii decorus.

529 *Matrimonium inire Zenić ſię.* Sacro ſociari connubio. *vel* Sacrato Matrimonii fœdere jungi. *Vide N. num:* 587 588.

530 *Medeor, Leczę* Medicam manum alicui apponere *vel* Morbum medicinis lenire *vel* Optimis remediis morbum depellere. *vel* Medicamentis ægrum corpus ad ſanitatem revocare. *vel* Medelam vulneri adhibere. *vel* Medicinis Corpus curare.

531 *Medicina, Lekárſtwo.* Salutaria morborum lenimenta. *vel* Salubria Æſculapii fomenta *vel* Salubria contra

lan.

langvorem antidota. vel Ad gravitatem morbi levamina.

532 *Medicus, Lekarz.* Galeni ſectator. *vel* Hippocratis aſſecla. *vel* Æſculapii arte inſtructus.

533 *Meditor, Rozmyślam co Nabożnego.* Cæleſtibus conſiderandis vaco *vel* Mentis impetus ad rerum cæleſtium contemplationem erigo. *vel* Abſtractâ à terrenis mente divina volutare. *vel* Cæleſtium contemplationi ſe dare.

534 *Memini Pamiętam* Tenaci aliquid memoriâ teneo. *vel* Memor ſum hujus rei *vel* Hæret mihi memoria hujus rei. *vel* Vivam hujus rei habeo recordationem.

535 *Memoria erit æterna. Pámiętká będzie wieczna.* Nunquam in favillas abitura mentio. *vel* perpetuis annalibus inſerta memoria. *vel* Perenni ætatum recurſu volvenda memoria. *vel* Jn cedro & marmore exaratum mnemoſinon *vel* Nullo ætatum tractu obliteranda memoria.

536

536 *Mendico Żebrzę.* Precarium quæstum facio, *vel* Cogo stipem. *vel* Precario rogo. *vel* Alienâ misericordiâ vivo. *vel* Precarió stipem mendico.

537 *Mentiri, Kłámać.* A veritate discedere. *vel* Falsa pro veris vendito. *vel* Creten si fide loqui. Fucata veritate alios fallere. *vel* Dissona menti verba non consona proferre.

538 *Meretrix, Nierządnica wszeteczni-ca,* Impudicitiæ prostibulum, *vel* Publicum scortum, *vel* Venalis formæ & pudicitiæ mulier. *vel* Venalem in prostibulo pudicitiam habet. *vel* Propudio sui corporis quæstum facit.

539 *Milites Zołnierze* Duri cataphractæ Bellonæ sequaces, *vel* Generosa Martis propago. *vel* Invicta Gradivi soboles. *vel* Magnæ Heroum animæ.

540 *Milito Woiuię służę w Woy-sku.* Militiam profiteor, sequor. *vel* Stipendia in castris mereo, aut facio. *vel* Militari sacramento adstrictus sum *vel* Marti Bellonæq; nomen dedi. *ve*

Jn leges Martis & Bellonæque conceſſi. *vel* Sub Martis ſigna conceſſi.

541 *Minari, Grozić ſię na kogo* Minas alicui intentare. *vel* Minis aliquem terrere. *vel* Jactare in aliquē minas. *vel* Minitari aliquid alicui. *vel* Comminari aliquid alicui.

542 *Miror, Dziwuię ſię.* Venire in admirationem alicujus rei. *vel* Rapit me in admirationem & ſtuporem hæc res. *vel* Mirari ſatis non poſſum. *vel* Sum in admiratione hujus rei. *vel* Admiratione teneor.

543 *Miſereor, Lituię ſię.* Jntimo commiſerationis ſenſu angor, aut moveor aut flector. *vel* Jniquam alterius vicem doleo. *vel* Malis alterius tangor moveor.

544 *Miſericors, Miłośierny.* Jn miſeros benignus. *vel* Alienis movetur miſeriis *vel* Plena miſericordiæ viſcera unctis opem poſcentibus pandit. *Vide Miſereor.*

545 *Modeſtus, ſkromny, układny.* Ad leges modeſtiæ compoſitus. *vel* Ad omnē

 ſeſe

ſeſe finxit & compoſuit modeſtiam. *vel* Compoſitis ad ideam modeſtiæ moribus oculos animosq́, aliorum delectat.

545 *Moneo. Napominam Upominam.* Commonere aliquem officii sui. *vel* Salutaribus monitis aliquem ad meliora excitare, provehere. *vel* Pia alicui monita ingerere, inculcare. *vel* Adhortari aliquem ad aliquid. *vel* Exhortari aliquem ad aliquid.

547 *Mons Gora.* Arduus & præruptus mons. *vel* Vicina cælo prærupti cacumina montis. *vel* Sidera vertice feriens mons *vel* Alto tumidi cacumine montes.

548 *Monſtrum, Stráßydło dziwowiſko.* Immane prodigium. *vel* Deforme portentum. *vel* Stupendum oſtentum *vel* Horrendum ſpectrum. *vel* Dictu mirabile monſtrum.

549 *Mora Odwłoká.* Morosa deliberationis ſcrutinia. *vel* Prolixa meditamenta. *vel* Nota Cunctari inertia.

550 *Morari: Bawić ſię, Ociągáć ſię*

Mo-

Moras trahere *vel* Cunctanter rem agere. *vel* Tardo molimine opus urgere *vel* Studiosè in mora tēpus trahimus.

551 *Mors, Smierć.* Liberalis in neces Parca. *vel* Tristis fati necessitas. *vel* fatale umbrarum numen. *vel* Inevitabile Libitinæ fatum. *vel* Rumpens vitæ stamina Clotho.

552 *Mors incerta. Smierć niepewna.* Jgnoto ordine volvuntur fata. *vel* Scimus morituram vitam, sed mortem ignoramus. *vel* Nulli sua patet Lachesis *vel* Tacito pensò volvunt sua stamina Parcæ.

553 *Mortuus est Umarł.* Mortem oppetiit. *vel* Vitam cum morte commutavit. *vel* Fatis cessit. *vel* Mortalis corporis exuvias deposuit. *vel* Mortalitatis sarcinam deposuit. *vel* Finem vivendi fecit *vel* Cursum vitæ consummavit. *vel* Vixit.

Vide Exspiravit num: 329.

554 *Mortuus malè Zle umarł.* Miseram oppetiit mortem. *vel* Pessimo

Peſſimo exitu periit. *vel* Infelicem evomuit animam. *vel* Inviſum Deo & hominibus exhalavit ſpiritum. *vel* Malam vitam peſſimo exitu terminavit. *vel* Inter ſcelera vitã attrivit & ... proiecit.

555 *Mortuus glorioſe Umarł chwalebnie.* Vitam meritorum gloria inſignem, cum morte fortunata cummutavit. *vel* Poſt labores, gloriæ anteambulones feliciter exantlatos, ad lauream immortalitâtis tranſit. *vel* Optimám vitam ſancto fine concluſit.

556 *Mortuus Juvenis, Umarł Młodzieniaſſek.* Virides annos cupreſſus funeſtavit *vel* In ipſo extinctus phoſphoro. *vel* In ortu occidit. *vel* Incipiendo deſiit. *vel* In flore aruit. *vel* Vitæ exordia mortali coronavit Epilogo.

Vide Juvenis mortuus. 485.

557 *Mulier fortis & honeſta. Niewiaſta mężna y uczćiwa.* Lectiſſima fœmina, aut Matrona. *vel* Mulier ſpectatiſſimæ probitatis. *vel* Mulier minime mulicbris animi. *vel* Sub ſpeci

fœ-

fœminæ virilem animum gerens.

558 *Mulsum Miod pity.* Aqua mulsa: *vel* Hyblæum nectar, *vel* Dulcis humanaq; potabilis arte apum labor. *vel* Epotabilis arte apum labor. *vel* Eliquata mellis substantia.

559 *Murmurare, Mruczeć.* Tacito murmure alicui obstrepere. *vel* Clandestino murmure fremere. *vel* Mussitare contra aliquem. *vel* Stomachose murmurare *vel* Jn occulto mussitare.

560 *Musica, Muzyká* Svavis vocū concentus. Grata vocum concors discordia *vel* Dulcibus modis argutisquè vocibus mulcens concentus *vel* Svavis vocum harmonia.

561 *Mutare sententiam Odmienić swe zdanie.* Calculum reducere aut revocare: *vel* A sententia discedere. *vel* A sententia prima retrocedere. *vel* Sensū mutare. *vel* Palinodiam canere.

N

562 *Nanus Karzeł.* De Pigmæorum gente. *vel* Sesquipedalis homuncio. *vel*

 Cubi-

Cubito non altior uno. *vel* Pumilionū minimus.

563 *Nasci Urodzić się.* Universale mortalitatis ingreditur theatrum. *vel* Primam vitæ orditur scenam. *vel* Mortales prodit in auras. *vel* Primam aspexit lucem. *vel* Editus in lucem *vel* Vitæ stamina orsus est.

564 *Naturale id est Przyrodzona to rzecz iest.* Jd nobis congenitum est. *vel* Naturâ insitum est. *vel* id ipso cum lacte suximus, *vel* Naturæ id consentaneum est.

565 *Navigo Zegluię.* Vela in altum dare. *vel* Fragili cymbæ Neptunoq; credere vitam. *vel* Spumantes Oceani fluctus remis velisquè scindere. *Vide Mare ingredi, num. 523.*

566 *Naufragium pati, Rozbić się na wodzie na morzu.* Allisam scopulis ratem dolendum in spolium Oceano pêrmisit. *vel* Adversis jacturam fluctibus & haustam procellis deflet carinam. *vel* Onustam prætiosis mercibus. onerariam

in

in ſpolium Neptuno dedit.

567 *Navis, Łodź, Okręt Szkuta*, Roſtratæ triremes. *vel* Æquoris immenſi ſpatium decurrens prora. *vel* Emetiens profundi vaſtitatem oneraria *vel* Freto commiſſa Centaurus. *vel* Fluctuans inter procellas ratis. *vel* Sulcando Pelago fabricata claſſis.

568 *Neceſſitas Potrzeba wielka.* Ingens & durum neceſſitatis telum. *vel* Duræ neceſſitatis leges. *vel* Jmpatiens legum neceſſitas *vel* Nullis adſtricta legibus rigida neceſſitas.

569 *Negligens Niedbalec.* Ad ignava otia non ad labores literarios natus. *vel* Non cum Theopompo freno cohibendus, ſed cum Ephoro calcaribus perurgendus. *vel* Otioſam dedie indiem trahit, non agit vitam. *vel* Ad ſtudiorum labores ſocordiam in animum induxit. *vel* Jnter deſidiæ ſequaces & inertiæ alumnos primas tenet.

Vide Otiari num: 617.

570 *Negotior, Kupczę,* Mercaturam

 exer-

exerceo. *vel* facio. *vel* Mercaturis faciendis rem quero. *vel* Negotiatione queſtum facio. *vel* Lucrum ex mercibus quæro.

571 *Nere Przgść Kądziel.* Muliebri ſuſo aptare dextram *vel* Mollia reverſare fila. *vel* Lanea deducere penſa. *vel* Jmbellem colum agitare. *vel* Linum in ſtamen trahere

572 *Nobilis Szlachčic.* Prænobili loco, domo, familiâ, genere, proſapiâ, ortu, natus. *vel* Natalium claritudine conſpicuus, *vel* Claris natalibus ortus. *vel* Natalium ſplendore illuſtris. *vel* Generoso nobiliq; Sangvine ſatus. *vel* *vel* Jlluſtri Lucinâ in lucem editus. *vel* Magno Heroum ſangvine illuſtris.

573 *Nocens. Winny.* Criminis *vel* Sceleris reus *vel* Scelere obſtrictus. *vel* *vel* Eſt in culpa; vel Tenetur culpâ. *vel* Obnoxius crimini. *vel* Affinis ſceleri.

574 *Noceo Szkodzę* Affero alicui detrimentum. *vel* Afficio aliquem in cõmodo. *vel* Damno. *vel* Jncommodare ali-

alicui. *vel* Esse noxæ alicui. *vel* Damno esse alicui.

575 Non curare aliquid Niestáć o co. Nihil pensi habeo hanc rem. *vel* Contemptui aliquid ducere. *vel* Nullâ curâ hujus rei tangitur *vel* Nullo loco hanc rem habet. *vel* Nihil eum hæc res tangit. *vel* Nihili hanc rem facit.

576 Non obtinere, Nieotrzymać o co prosił. Repulsam suæ petitionis passus est.[5] *vel* Nullum pondus ejus preces habuêre. *vel* Nihil ab eo æquis auribus acceptum. *vel* Jn irritum conatus ejus ciciderunt. *vel* Repudiatæ sunt ejus preces. *Vide 728.*

577 Non possum facere id propter te, Niemogę tego dla ciebie uczynić [wymáwiaiąc się komu] Nec juris nec potestatis id meæ est. *vel* Superat id facultatem meam. *vel* Excedit id facultatem & potestatem meam. *vel* Jmparem me planequè ad id impotentem sentio. *vel* Non satis ad id est mihi virium, licet animi satis.

578 *Notbus, Bękart.* Spurius. *vel* Naturalis filius. *vel* Jllegitimo th ro natus. v. Cæli & terræ filius. v. Ignoto Patre nat9

579 *Nox Noctu w Nocy.* Concubiâ nocte. *vel* Jntempestâ nocte, *vel* Jn profundam noctem. *vel* Dum Cimeriis sepultus tenebris orbis erat. *vel* Dum præcipiti ad vesperam die nox intervenit. *vel* Dum omnia altum tenerent silentium. *vel* Jn multam noctem extractus. vg. sermo. *Vide Tenebræ n.* 851

580 *Nugæ Bałamuctwa, Plotki.* Jneptiæ. *vel* Nugamenta. *vel* Deliramenta. *vel* Concinnata mendacia.

581 *Nugari Bałamucić Plotki śiać.* Jneptire. *vel* Mendacia consarcinata aliis venditare. *vel* Deblaterare.

582 *Nugator, Plotka Bałamut.* Nugivendulus *vel* Nugigerulus *vel* Sycophanta, *vel* Levis futilisquæ homo. *vel* Ridiculum caput.

583 *Nunquam hoc erit Nigdy to nie będzie* Prius locusta bovem pariet. *vel* Priùs testudo cursu aquilam *vel* Lepo-

rem vincet. *vel* Ad Græcas Kalendas hoc erit. *vel* Cùm Cælum ruerit. *vel* Cûm agna nupſerit lupo.

584 *Nunció, Oznázmuie.* Bonum vel lætum nuntium adferre. *vel* Denuntiare aliquid alicui. *vel* Certiorem de aliqua re facere. *vel* Edocere aliquem de aliqua re. *vel* Facere notum aliquid alicui. *vel* Optima & deſiderata alicui nova tranſmittere.

585 *Nuptiæ Weſele, Małżonkow.* Sociali annulo conſignatus amor. *vel* Convivales Hymenej tædæ. *vel* Feſtivi Nuptiarum ignes. *vel* Pronubæ Junonis Sacra maritalia.

586 *Nuptias Celebrare Weſele odprawować.* Hymenæum inſtituere. *vel* Æterno fædere ſociari cum aliquo. Tædis jugalibus conſortem ſibi adoptare. *vel* Hymenæi feſta celebrare. *vel* Tædas jugales accendere. *vel* Faces accendere nuptiales. v. Cõjugali thoro Epithalãiũ celebrare. v. ſacra genialis thori obire.

587 *Nuptias non vult telebrare Żenić ſię niechce.* F6 Celi-

Cælibem vitam Deo sacrificavit. *vel* Pronubas in animo extinxit tædas. *vel* Sociale amoris jugum excussit. *vel* Connubiales thori fugit illecebras. *vel* Hippoliti imitatus consortia. *vel* Paranymphis non uritur Hymenæi ignibus.

O

588 *Obedire być posłusznym.* Dictis aut jussis alterius obtemperare. *vel* Voluntati alterius morem gerere. *vel* morigerum se ad jussa alterius præbere. *vel* Promptâ voluntate mandata exequi.

589 *Obeliscus Słup Tryumfalny.* Triumphalis Colossus. *vel* Porrecta in altum Pyramis. *vel* Victoriarum triumphorumqué index columna.

590 *Obesus, Otyły, Tłusty, Brzuchaty.* Adipe sartus. *vel* Enormi abdominis pingvedine crassus. *vel* Distento corpore gravis.

591 *Obligo me Obowiązuię się do czego.* Fidem meam gravi obligatione obstringo. *vel* Interpono fidem meam in rem aliquam. *vel* Religione voti me adstringo.

Vel.

vel Sacramento aut jure jurando ſe ad aliquid addicere.

592 *Oblivisci, Zápomnieć czego.* Oblivione ſempiterna aliquid delere. *vel* Memoriam alicujus rei obolere. *vel* Memoriâ hujus rei intercidit. *vel* Memoria me in hoc deſtituit. *vel* Venire in oblivionem alicujus rei.

593 *Obmuteſcere, Zámilknąć.* Subprimere vocem vel Repente conticuit. *vel* Subſtitit lingva in medio ſono.

594 *Obſidere Urbem Oblec Obleżenie ſciſnąć miaſto.* Urbem arctâ obſidione premere, cingere. *vel* Denso militum agmine arcem aut civitatem claudere ſtringere. *vel* Circumvallare urbem. *vel* Foſſâ & vallo ſeptam urbem tenere. *vel* Caſtris & excubiis urbem aut arcem ſepire. *vel* Acri pertinaciâ; obſidione ad deditionem cogere.

595 *Obviare alicui, Spotkáć ſię z kim ná drodze.* Obvius factus ſum Petro. *vel* Obvium mihi fortuna dedit *Petrum*. Bonis avibus occurri Petro.

596 *Occasus solis, Zachod słońcá.* Sole in occasum vergente. *vel* Occiduo sole *vel* Dum sol inclinatus diurnam reliquit stationem. *vel* Dum rutilum oceano Phæbus mersit caput. *vel* Sole ad Antipodas properante.

597 *Occidere aliquem Zabić kogo.* Ferro aliquem e vivis tollere. *vel* Necem alicui inferre. *vel* Vitam alicui elidere gladio. *vel* Sclopo. *vel* Jnnocuo alterius sangvine manus cruentare. *vel* Alieno Sangvine pollui.

598 *Occidere seipsum, Zábić sam go siebie.* Violentas sibi manus intulit. Sibi ipsi mortem conscivit: *vel* Gladium per suamet præcordia egit. *vel* Jnfami laqueo sibi ipsi gulam præcidit *vel* Suomet laqueo interiit &captus est. *vide obieś ś się.*

599 *Occupatus, Zabawny.* Rerum gerendarum multitudine distractus. *vel* Jngenti negotiorum pondere pressus. *vel* Assidui laboris interventu distentus.

600 *Odium dissimulare Nienawiść y gniew w sobie taić.* Tectis odiis amo-

rem ſimulare. *vel* Sub frontis ſereno nubilũ animi & odii fulmina fovere Meduſæ fronti gratiarum larvam præfigere. *Vide num:* 82.

601 *Odiſſe al quem Nienawidzieć kogo.* Odio plus quâm Vatiniano proſequi. aliquẽ *v.* Capitali odio ab aliquo diſſidere v Crudeli in me odio fertur. *v.* Impetẽti odio virulẽtaq́, lingvâ in me debacchatur *Vel* Vehementer eſt mihi offenſus.

602 *Odit peccatum Nienawidzi grzechu.* Averſum animum ab omni ſcelere habet. *Vel* Quamlibet Numinis offenſam cane pejus odit & angve. *vel* Ab omni ſe prævo abſtinet.

603 *Offendere al.quem, Urażić kogo.* Offenſionem alicujus incurrere. *Vel* In odium & offenſionem alterius incurrere. *vel* Jucauto dicto factove materiam offẽſæ alicui præbere. v. Alterius verbo factove cõtra ſe animũ exulcerare, exacerbare.

704 *Offenſam remittere, condonare. Urázę darowáć, przebaczyć.* Ex animo injuriam condonare, *vel* Omnem offenſã ſince-

ſincerè deponere. *vel* Jn gratiam amicitiamque redire. *vel* Omnem injuriæ ſeſum amittere. *vel* Omnes injurias offenſasq; æternâ oblivione ſcpelire.

605 *Officialis, Urzędnik.* Jn officio conſtitutus. *vel* Honoris prærogativa cõſpicuus. *vel* Jn dignitate conſtitutus. *Vide num:* 484 & 406.

606 *Ominari. Wróżyć, Godłá czynić.* Fauſta, aut infauſta de aliqua re omina formare. *vel* Auſpicia alicujus rei ſumere. *vel* Præſagâ mente aliquid augurari. *Vide Augurari num:* 92. & *Præſagio numero* 673.

607 *Onerare aliquem, Obciążyć kogo.* Gravi aliquem pondere opprimere. *vel* Majora viribus imponere. v. Gravi quàm par eſt ſarcinâ aliquem onerare. *Vide numero* 133.

608 *Opportunè, Wcześnie.* Commodum id accidit. *Vel* Peropportunè veni. *vel* Percommodè tempeſtivè maturè, id factum.

609 *Opprimere aliquem, Ucisnąć kogo.*

go. In ſummas anguſtias adducere aliquem. *vel* Vi armis premere alium. *vel* Authoritate, potentiâ nullo jure. per fas & nefas, in fortunas alterius involare, *vel* Nullo jure ſolâ potentia alterius jus lædere.

610 *Opto, Żądam, Prágnę.* Magno in aliquid feror deſiderio. *vel* Nihil magis mihi in votis quàm. *vel* Nihil eſt mihi optatius deſiderabilius. *vel* Hoc eſt in votis. *vel* Jn hoc tota mea deſudat induſtria &c.

611 *Opto, precor, Zyczę.* Cor intimũ effundere in vota. *vel* Plena pectoris eviſceratione vovere. *vel* Ardentia nuncupare vota. *vel* Jntegram votorum ſacrificare hecatomben. *vel* Votiva animi ſubſcribere deſideria.

Vide aplauſus num: 58.

612 *Orare, Modlić ſię.* Piis precibus cælum ſolicitare. Devota ſuperos oratione interpellare, *vel* Devoto mentis obſequio colere Deum. *vel* Divos v. ad Divinæ Matris aram vota fundere, *v.*

Fi-

Fixis in terra genibus Numen in sua vota vocare implorare. *vel* Precibus superis fatigare sollicitare.

Vide Devotus num: 263.

613 *Orator bonus, Wymowny orator dobry* Præstanti facundia excellit *vel* Flumina Eloquentiæ tenet, *vel* Tersioris facundiæ obtinet elogia *vel* Disertissimo. quosque Oratorum antecellit. *vel* Oratorum Principem Tullium facundissimum Demosthenem induit. *vel* Clarissima oratorum nomina æmulatur.

Vide Eloquens num: 314

614 *Ortus solis, Zachod Słońca* Oriente sole. *vel* Aurora rubescente. *vel* Oriente luce.

615 *Osculari Całować.* Osculum terræ imprimere. *vel* Reverenti osculo Regiam venerari manum. Devota piæ Jconi infigere basia.

616 *Otiari, Próżnować.* Otio & torpedine emarcescit *vel* Desidiâ otioq; inerti & sopore torpescit. *vel* Otio indulget. *vel* Dies otio absumit. *vel* Fal-

len-

lendi temporis cauſa otioſus diſcurrit. *vel* Feriis perpetuis vult vitam conſumere. *Vide Negligens n. 560.*

617 *Otium, Próżnowanie.* Enervis vitæ langvens inertia. *vel* Otioſæ quietis lenocinium. *vel* Deſidioſus vitæ inertis langvor *vel* Hominis vivi ſepultura. *vel* Origo ſcelerũ. *v.* Fortitudinis naufragiũ *v.* Vitiorũ fomes *v* Pulvinar diaboli.

618 *Ovidius, Ovidiuſʒ,* Pelignus vates, *vel* Pelignæ gentis gloria, *vel* Tenerorum luſor amorum. *vel* Sarmaticus exul, quẽ obſcæni amores Rõâ excluſerũt.

P

619 *Pacem inire Pokoy zawrzeć z kim* Ad pacis concordiæq; ſtudium totis viribus incumbere. *vel* Fædus cum hoſtibus ſancire. *vel* Jn pacis ſilentium Patriam componere. *vel* Pacis fædera cum hoſte inire. *vel* Juratis fæderibus pacem cum hoſte concludere.
Vide infra num: 636 & 638.

620 *Pacem turbat, Pokoy mieſʒa.* Extincta inflammat odia. *vel* Sepultos ex-

ci-

citat furores. *vel* Mortuas iras animat. *vel* Frigida reaccendit bella, *vel* Tumulatum & ſepultum animat bellum *vel* Veteres offenſas renovat.

Paganus Poganin Vide infidelis n. 452.

621 *Palleo Expalleſco Blednieię.* Pallor ora occupat. *vel* Toto ore expalluit. *vel* Pallor ſuffundit genas. *vel* Lurido pallore deformis. *vel* Exhauſto ſanguine lividus in ore pallor ſedet.

Vide Horrere 407 & n. 855 856 & 859.

622 *Palma.* Triumphalis adorea. *vel* Victrices palmæ. *vel* Bello parta olea.

623 *Palus, Bagno.* Plurimo turbida cœno palus. *vel* Limoſa denſisq; obſita ſalictis palus.

624 *Papa Papież* Summus in terris Chriſti Vicarius *vel* Vaticani Rector Imperii. *vel* Orthodoxæ Religionis ſupremus arbiter. *vel* Univerſæ moderator Chriſtianitatis. *vel* Supremus Chriſti ovilis Paſtor. *vel* Divi Petri in Apoſtolica ſede ſucceſſor. *Parcere przepuścić. Vide Ignoſcere n. 425.*

625

625 *Parcus, Skąpy. Zmiędak Zwigroß* Illiberali sordidoquè ingenio. *vel* Tenacis animi dextræq; homo. *vel* Extenuatæ munificentiæ Contractæ manùs homo. Promptior accipere quàm dare
Vide Avarus num: 84. 85.

626 *Parentes honorare, Rodzicow czćić.* Filiali cultu & reverentiâ Parẽtes prosequi. *vel* Amori & reverentiæ Parentum totum se impendere.
Vide Honorare num: 405.
Parere, być posłußnym- vide n. 588.

727 *Parere Rodzić dzieći.* Edere in lucem partum. *vel* Progignere Prolem. *vel* Progenerare fætum. *v.* Eniti partũ.
Parũ curare, Mało oco dbać, Vide non curare num: 575

628 *Pascha, Wielkánoc.* Solennia resurgentis Salvatoris festa. *vel* Triũfantis de morte Salvatoris festa. *vel* Dies nobili Christi de morte victa triumpho honorati.

629 *Patri similis Podobny do Oycá.* Patriæ virtutis surculus. *vel* Totus Patrem spi.

trem spirat. *vel* Nobile germen genuina Patris propago. *vel* Paterni generis unica imago.

630 *Patiens, Cierpliwy.* Injuriarum tolerantissimus. Ad convitia surdus. *vel* Adversis rebus minimè dejectus. *vel* Pacato vultu adversa excipit. *vel* Admirãdæ patiẽtiæ & æquanimitatis speculum.

631 *Pati, Patienter ferre, Cierpliwie znośić.* Pectore in saxum obdurato adversa tolerare. *vel* Serenâ fronte, incorrugato supercilio, molesta & aspera ferre. *vel* Obstinata tolerantiâ tranquilla mẽte, Stoico ad offensas rigore persistere.

632 *Patriam defendit Oyczyzny bronił.* Acerrimum se Patriæ defensorem præbuit *vel* Hostibus Patriæ pectus & corpus opposuit. *vel* Pro salute Patriæ omnia extrema expertus, ei vitam & sangvinem litavit. *vel* Ab interitu & proxima ruina proprii sangvinis vitæq; prodigus, Hereâ virtute suâ Patriam vindicavit.

633 *Patriam perdidit, Oyczyznę zgubił.*

Pa-

Patriam in calamitatem traxit. *vel* Totam Rempublicam ad exitium & vastitatem vocavit. *vel* Exitium & interitum Reipublicæ molitus est. *vel* Crudelissimum & luctuosissimum exitum Patriæ comparavit.

634 *Paulo ante, Niedawno przedtym.* Paucis ante diebus. *vel* Exiguâ temporis intercapedine elapsâ. *vel* Exiguo temporis intervallo transacto,

635 *Pauper, Ubogi.* Egestate rerum pressus. *vel* Homo tenuis fortunæ. *vel* Codro pauperior. *vel* Indigentior Iro. *vel* Res illi angusta domi & curta supellex.

636 *Pax Pokoy.* Togata tempora *vel* Oleâ virentes horæ. Inimicum bellico furori nomen. *vel* Hostilitatis sepultura *vel* Ttanquilli temporis mater.

637 *Pax est Pokoy iest.* Floret pacis olea. *vel* Togata tempora vigent. *vel* Sagum Respublica deposuit. *vel* Mars togam induit. *vel* Pacis fœdera fidei tenentur nexu. *vel* Bella silent, pacis olea floret.

638

638 *Peccare, Grzeßyć.* Fœdis peccatorum fordibus conſcientiam inquinare. *vel* Omni ſe flagitiorum genere contaminare. *vel* Jn peccatorum cæno volutari. *vel* Infami ſcelerum labe animam contaminare. *vel* Plurimis ſceleribus ſe obſtringere.

639 *Peccatum, Grzech.* Lethalis animi noxa. *vel* Mortale animæ vulnus. Divinæ offenſa Majeſtatis. Delenda nullo tamen lachrymarum imbre delenda Numinis offenſa. *vel* Diris omnibus devovendum nefas & piaculum.

640 *Pecunia omnia poteſt, Pieniądze wßyſtko mogą.* Nihil eſt quod auro non ſerviat. *vel* Omnia auro famulantur. *vel* Auri imperium ora & corda regit. *vel* Regis poteſtas ſuper omnes, auri ſuper Regem & omnia.
Vide Aurum num: 95 97 98.

641 *Pejero, Krzywoprzyśięgam.* Sacrilego Sacramento fidem obſtringere. *vel* Interpoſitam juramenti religionem ſacrilega falſitate temerare. *vel* Numen in te-

in testem falsitatis impio ausu vocare. *Vide Jurare num: 480.*

642 *Peregrinari, Peregrynować, Pielgrzymować.* Exteras invisere plagas, *vel* E patriis terris in alienum excurrere orbem. *vel* Alio calentes sole terras invisere. *vel* Peregrinam exteri cæli faciem, & longè positas lustrare regiones.

643 *Periclitari, periculum est. w Niebespieczeństwie być.* Venire in periculum. *vel* Ultimum subire discrimen. *vel* Jn magno periculo versari Periculum, extremumq; discrimen subire. *Periculum evasit, Uszedł z Niebespieczeństwa; Vide Liberari à periculo n. 503.*

644 *Perludere, perdere in lusu, przegrać co wegrze.* Pecunias lusu consumere. *vel* Pâtrimonium aleâ, chartis decoxit. *vel* Rem familiarem lusu absumpsit.

645 *Permitto. Dopuszczam.* Veniam alicujus rei indulgeo. *vel* Licentiam alicujus rei concedo. *vel* Potestatem alicui tribuo *vel* Permissivè me ad aliquid habeo.

646 *Perniciosus, Szkodliwy.* Exitialis res. *vel* Fatale id est. *vel* Damnosum id noxiumq; est. *vel* Jd maximè mihi officit.

647 *Perpotare áliquid, Przepić co.* Proluit opes. *vel* Omnem substantiam fortunasq; vino immersit. *vel* Jn dies largè potando, substantiam abligurivit.

648 *Persequor aliquem Prześláduię kogo* Vexo aliquem. *vel* Crebris injuriis exagito *vel* Jnimica mente averso animo aliquem insectari.

Vide affligere num: 33.

649 *Perseverare, do końcá trwáć.* Persistere in cæpto. *vel* Firmo constantiq; animo stare in proposito *vel* Ad ultimum perservare. *vel* Animum ad ultimum usque non despondere.

650 *Pertinax, Uparty.* Pertinaci genio *vel* Durâ cervice, *vel* Flecti difficilis. *vel* Proprii sensûs tenax. *vel* Saxeum caput, nullaq; arte tractabile. *vel* Pervicacis animi. *vel* Frangi potiùs, quàm flecti facilior.

651

651 *Peſtis, Powietrze morowe.* Tabes Noxiâ contagione ſerpens. *vel* Dira lues ubiq; graſſatur *vel* Peſtifera lues latè populatur. *vel* Peſtilens àër graſſatur. *vel* Contagioſa lues urbes populoſq; delevit. *vel* Peſtiferæ afflatus auræ, plurimos proſtravit.

652 *Peto, Proſzę o co.* Summis aliquid exoro, *vel* efflagito Precibus. *vel* Enixis aliquid deprecari votis. *vel* Submiſſiſſimis aliquem ſolicitare puſtulatis. *vel* Humillimis aliquid poſtulare precibꝰ. *vel* Supplicia alicui poſtulata adſternere

653 *Petulans, Swawolny, Roſpuſtny* Jn omnem licentiam effuſus. *vel* Licentioſus puer. *vel* Procaciſſimi ingenii adoleſcens. *vel* Diſſolutus Juvenis. *vel* Effuſè petulans. *vel* Licentioris vitæ *vel* Jn omnem libidinem & licentiam. effrenatus. *vel* Jmpudentis licentiæ nulliusq; modeſtiæ puer.

654 *Philoſophus, Philozof.* Emeritus in Stagyritico pulvere Athleta. *vel* Strenuus in arena Philoſophica pr[illegible] *vel*

A Tullianæ fontibus eloquentiæ ad Aristotelicum translatus Eurippum, scientiarum enavigavit æquor. *vel* Aristotelicorum sectator dogmatum.

655 *Phlegmaticus, Flegmatyk.* Pituitoso humore abundans *vel* Totus madidus, omniq; vigore destitutus. *vel* Flaccescentis animi.

656 *Phrasis* Cultior loquendi modus. *vel* Ad elegantiam efformatus sermo, *vel* Tersior limatiorq; stylus *vel* Concinna oratio.

657 *Phrœneticus Szalony.* Mentis intemperie actus. *vel* Mente captus.
Vide Furibundus num: 371 & 372.

658 *Pingere, Malować.* Vivis aliquid adumbrare aut exprimere coloribus. *vel* Nobili aliquid exornare penicillo. *vel* Apelleâ manu aliquid exprimere *vel* Docto penicillo vivisque coloribus aliquid animare.

659 *Placet, Podoba mi się.* Arripet hoc animo meo. *vel* Hoc mihi volupe est. Id in summis deliciis mihi est. *vel*

vel Pergratū id mihi perq; jucundū est.

660 *Plagas accipere, Plagi brać.* Luere negligentiæ, *vel* insolentiæ suæ pænas. *vel* Meritas insolentiæ dare pænas. *vel* Malè plagis mulctatus sum. *vel* Malè verberibus acceptus sum.

Vide Punio 703.

661 *Plagas dare, Plagi dać.* Debitas ab alio exigere pænas. *vel* Verberibus in aliquem animadvertere. *vel* supplicium ex alio sumere. *vel* Flagro alium corripere. *vel* Mulctare aliquem verberibus *Vide num: 703.*

662 *Plantare ßczepić drzewa.* Colere vites. *vel* Inserere surculos. *vel* Plantare vineas. *vel* Noxios recidere stolones.

663 *Pluit pluvia, deßcz pada.* Denso imbre arva rigantur. *vel* Copiosus depluit imber. *vel* Densi funduntur de cælo nimbi.

Vide Imber n: 430 & Tempestas n. 847.

664 *Pæna Kara.* Digna sceleris supplicia. *vel* Ad æquam Themidis lancem libratæ sceleri pænæ. *vel* Proportionata crimini supplicia.

665

665 *Pænitentiam agere, Pokutowač.* Præteritas vitæ labes lachrimarum fontibus abolere. *vel.* Pæna vindice crimē expiare. *vel* Errores admiſſos ultore pænarum aculeo expungere.

Vide Confiteri num: 204.

666 *Poëta Rymotworca* Appollinis aſſecla. *vel* Muſis dicatum caput. *vel* Facundus Heliconis incola *vel* Jnter Phæbeas lauros enutritus *vel* Fidus Parnaſſi accola. *vel* Caſtalio fōte potatus,

667 *Politicus, Polityk* Ad omnem politiem efformatus *vel* Civiliori politie excultus. *vel* Omnes cultioris politiei numeros abſolvit.

668. *Poloni Polacy.* Generoſa Lechi pignora. *vel* Jnvicti bello Sârmatæ. *vel* Lechici gloria nominis *vel* Campeſtres Sârmatæ. *vel* Aurea Polonæ libertatis gremio enutritâ ſoboles. *Vel* ſtrenui autemuralis Chriſtianitatis propugnatores.

669 *Polonia, Polſkă.* Aureæ domicilium libertatis *vel* Antemuralé Chriſtia-

ſtianitatis. v. Fæcudá Herou ingeniorũq; Parens. *vel* Martia Virtutis Palæſtra.

670 *Portum tenere Do Portu do brzegu przybić.* Benè fidam carinis ſtationẽ tenere. *vel* Puppibus optatum mordere littus. *Vide num:* 16.

671 *Poſteri, Potomni ludzie.* Secuturæ poſterorum ſeries. *vel* Noſtra de gente nepotes. *vel* Nati natorum & qui naſcentur ab illis.

672 *Prædari. Rozbijać, ſzarpáć, Łupić, pladrowáć.* Prædas agere. *Vel* Alienas expilare fortunas. Vivere rapto. *vel* Depopulari fortunas, expilare domos. *vel* Violente omnia rapere.

673 *Prædator. Rozboynik, Łupieſcá, ſzarpacz.* Prædas agere aſſvetus. *vel* Prædis rapinisq; innutritus. *vel* Alienæ expilator fortunæ. *vel* Fortunarum latro. *Vel* Aſſvetus vivere rapto.

674 *Præmiare aliquid. w Zaſłudze co komu darowáć.* Digna factis geſtiſquè conferre præmia. *vel* Juſtà laborum impendere præmia. *vel* Exantlatum commo-

digno præmio coronare laborem. *vel* Jmpensæ virtutis honorẽ pretio æstimare.

675 *Præsagio, Przeczuwam.* Præsaga mente auguror. *vel* Præscia id mens mihi dictat. *vel* Jd vates animus omi-natur. *vel* Jd augur animus vaticinatur. *Vide Ominari num 606.*

676 *Præstigiæ omamienie.* Dolosa in-cantatio *vel* Thessalica veneficia. *Vel* Jnfanda magia. *vel* Stygiæ tartareæquæ præstigiæ *Vide num:256.*

677 *Pratum. Łąki.* Pulchro florens gramine campus. *vel* Vernantibus her-bis ridentia prata. *vel* Jnstructa molli-bus herbis prata. *Vel* Uberrima pastu prata, viriditatis hilaritate sese porrigunt.

678 *Pretiosus, Drogi.* Pretiosas Pa-ctoli merces valore exequat. *vel* A pre-tio non vulgari res commendata *vel* Gemmas nitore, obryzum valore, gazas omnes pretio antecedit.

vide Jnæstimabilis num:441.

679 *Primitias celebrare, Pierwszą Mszą Primicye odprawować.* Primam ho-

hostiam Deo litare. *vel* Primum ad aras Neomysta constitit. *vel* Primum incruentum sacrificium Deo obtulit. *vel* Primam missam celebrare.

680 *Principium quodlibet difficile, Początek każdy trudny* Omne tyroci nii grave. *vel* Omnium rerum ardua initia. *vel* Pertinacissima sunt primæ difficultatis rudimenta. *vel* Difficillima sunt prima rerum exordia. *vel* Summus fluctus in litore.

681 *Principium malum, Początek zły.* Luctuosa rerum prothasis. *vel* Triste exordium. *vel* Fatalis ipse actionis Prologus. *vel* Turpis ipso in limine error. *vel* Vix à littore solvit, naufragiū passus.

682 *Pro fide & Patria, Zá Wiarę y Cyczyznę.* Pro Jove & Cæsare. *vel* Pro Religione & Regione. *vel* Pro aris & focis. *vel* Pro Lege, grege, & Rege.

683 *Pronus ad aliquid, skłonny do czego.* Propensus ad vitia. *vel* ad virtutes. *vel* Pronus in omne nefas. *vel* Natus ad aliquid. Est affectus ad aliquid. *vel* sum-

summam habet ad id inclinationem.
Vide Propendere num: 693.

684 *Prodigalis, Prodigus, Profusus, Rozrzutny.* Effusus in luxum. *vel* Profusus sui. *vel* Sumptuosus homo. *vel* Promus magis quàm condus.
Vide Luxus num: 516.

685 *Proditor, prodere, Zdrayca, Zdrádzić.* Intestinam Reipublicæ perniciem molitur. *vel* Infidus Patriæ civiumque venditor. *vel* Huic fides auro venalis est *vel* Sceleratus & callidus nundinator. *Vel* Alienæ vitæ dolosus nũdinator

686. *Profanare, Zgwałcić, mieysca Swięte sprofanować.* Funestare templa, aras. *vel* Sacra loca violare. *vel* Numini sacrata loca fœdare polluere.

687 *Professor Nauczyciel.* Literariæ Institutor Juventutis. *vel* Sedulus Adolescentiæ in pietate literisq; formator. *Vel* Eruditus scientiarum Magister.

688 *Proficio in aliquo Postępuię w-czym.* Minimè pænitendos in aliqua arte facere progressus. *vel* Non contemnen-

minendos in hoc ſtudio fecit profectus. *vel* Summa cura ſtudioq; in hac arte profecit. *vel* Omni animi contentione, in profectum, incubuit *Vide num:* 275. *Progenies Vide Liberi num:* 505.

689. *Promiſſa ſervare, Obietnicy dotrzymáć.* Stare promiſſis, *vel* Liberare ſuam fidem. *vel* Satisfacere promiſſis, *Vel* Præſtare aut exequi promiſſa, *vel* Stare verbo, *vel* Dare operam ne fides promiſſis deſideretur.

690 *Promiſſa Non ſervare, Niedotrzymać ſłowa.* Non ultra verba & promiſſa procedere. *vel* Promiſſis ludificare aliquem. *vel* Punica fide promiſſa ſuſtentare. *vel* Spe ſola vaniſq; pollicitationibus aliquē ſuſtentare, tenere, eludere.

691 *Promittere aliquid Obiecować co komu.* Polliceor aliquod alicui. *vel* Dare fidem alicui. *Vel* Promiſſis aliquem morari, *vel* Fide interpoſita aliquid polliceri. *vel* Spondeo, declaro me id facturum. *v.* Fidē promiſſis obſtringere.

692 *Promoveo* aliquem, *Promowuię*

Pod-

Podwyzßam kogo. Favente suffragio. *vel* calculo ad altiorem gradum aliquem provehere. *vel.* Patrocinante favore aliquem supra cæteros attollere. *vel* viam alteri ad honores majoresq; gradus aperire. *Vide Eveho num: 318.*

693 *Propendere in aliquid, sklonic' się do czego skłonnym byc.* Propensissimâ voluntate in id feror. *vel* Jn id voluntatis meæ inclinatione propendeo.
Vide num: 682.

Propero Spießę się. vide Festino n; 347.

694 *Propheta, Prorok.* Præsagus futurorum vates. *vel.* Sacer vates. *vel* Futurorum præsagus. *vel* Divino afflatus Numine, arcana futuraq; pandens.

695 *Proposui, Ták postanowiłem.* Deliberatum est. *vel.* Ratum fixumq; est. *vel* Hæc in animum meum induxi. *vel* Jd in animo meo certum fixum est. *vel* Jd mihi deliberatum & constitutum est. *vel.* Hoc bene mihi fixum destinatumquè est.

696 *Provoco, Wyzywam kogo na pojedynck.* Ad singulare certamen ali-

quem evocare. *vel* Laceſſere aliquem ad pugnam. *vel* Excire aliquem in arma. *Vel* Ad duellum provocare.

697 *Prudens, Roſtropny, Uważny.* Circumſpecta prudentiâ oculatum Argum ſuperat. *vel* Omnia ad æquam prudentiæ trutinam examinat. *vel* Omnia maturo & præmeditato aggreditur conſilio. *Vel* Conſultis prudentiæ placitis regitur.

798 *Pſeudopoliticus, Pſeudopolityk, nieſzczyry.* Sacra & prophana. Divina & humana propria utilitate metitur, *vel* Machiavelli diſciplinâ imbutus. *vel* Ad ſpeciem pius, re ipsa Atheus. *vel* Nihil apud eum candoris, nihil virtutis. omnia fucata, cuncta doloſa, Privatum proſpectant commmodū. *Vide Aſtutus num:* 82.

699 *Pudicus wſtydliwy* Purus. *vel* Verecūdus honeſtus. *vide Erubeſco.* 314.

700 *Pugnare, Walczyć z kim.* Conſerere cum hoſte manus. *vel* Infeſtis concurrere armis. *vel* Vim vi, enſem enſe

enſe, jacula jaculis retundere. *vel* Vitam & cruorem, & ſalutem, pro Patria periculis exponere.

701 *Pulcher, Piękny: Nadobny.* Liberali, decora facie *vel* facie venuſta. *vel* Nihil eo formoſius, venuſtius, ſpecioſius. *vel* Exſuperanti formâ

Vide formoſus num: 355.

702 *Pulchrè, Pięknie.* Maximo artificio. Eleganti operâ. *Vel* Affabrè aliquid factum, *Vel* Summâ exquiſitâ arte elaboratum.

703 *Punio, Karzę.* Pœnarum acerbitate ſcelus expiare. *vel* Gravibus aliquem afficere pœnis.

vide ſupra num: 660 661.

704 *Purgatorium, Czyściec.* Locus expiandis animabus corpore egreſſis deſtinatus. *Vel* Piacularis hominum poſt mortem locus. *Vel* Locus in quo piaculorum à vivis contractorum reliquiæ exuruntur.

795 *Purpura regalis Krolewſka ſzatá.* [illegible]ii decoris ornatus. *Vel* Tyrii co-

lo-

loris trabea: *vel* Assyrio murice tincta toga: *vel* Superbum Laticlavium *vel* Trabeata Majestas. *Vide Regia vestis num: 722 Pro Rozumiem, Mniemam. Vide numero 170.*

Q

706 *Quærere aliquid diligenter, Szukác czego pilno.* Interrupto nunquam labore aliquid investigare. *vel* Indefesso studio latebras omnes quærendo excutere. Multo cum sudore scrutari. *vel* Solicita indagine aliquid investigare.

707 *Queri Conqueri Uskarżać się.* Querelas non sine gemitu & exsuperantis doloris vehementiâ deponere: *vel* Multo cum gemitu & gravibus suspiriis expostulare. *vel* Multis lachrymis & indomito questu dolorem testari.

708 *Quiescere, Odpocząć.* Veniat post æstum umbra. *vel* Detergat fessis sudorem quies. *vel* Relaxandus virtutis rigor, ne in nervo enervetur. *vel* Quiete vires fractas reparare. *vel* Placida quiete membra levare. *vide Recreatione uti n. 715.*

709

709 *Raritas Rzecz rzadka, dziwna.* Saeculorum portentum. *vel* Prodigium orbis. *vel* Arabico rarius Phænice. *vel* Miraculosa novitas. *vel* Jnaudita sub sole historia. *v.* Nulli ætati agnitũ exẽplũ.

710 *Ratio gravis, Przyczyna poważna.* Efficacia rationum momenta. *ve* Ponderosa consilia. *vel* Princeps causa ratioque est. *vel* Non levis momenti ratio.

211. *Rebellare, Buntować się.* Rebellionem excitare. *vel* Jugum alterius proterve insolenterque excutere. *vel* Tumultibus plebem agitare. *vel* Perduellia arma contra legitimum Principem assumere. *vel* Seditione plebem commovere. *vide num 334*

712 *Recidere in peccatum, Recidivus Odpádać w grzechy, Odpadły.* Jn priora rursus labi delicta. *vel* Jn priora scelera ruere. *vel* Pristina repetere flagitia. *vel* Ad vomitum redire. *vel* Itur in antiquam sylvam. *vel* Canis ad vomitum, sus ad suum reversa volutabrum.

713 *Recolligere se, Rekolligowáć się.* Profunda consideratione in se ipsum descendere. *vel* Animum ad se revocare. *vel* Districtam. *vel* Abreptam mentem colligere.

714 *Reconciliari alteri. Pogodzić się z kim.* Venire in amplexum alterius. *vel* Redire in gratiam cum alio. *vel* Redire in amicitiam cum alio, *vel* Odia & simultates deponere. *vide Concordia num. 200 & Ignoscere num: 225.*

715 *Recreatione uti. Rekreacyi zażyć.* Animum literis fatigatum, ad lusum pilæ transferre. *vel* Alternam requiem studiis intermiscere. *vel* Studiorum onera tantisper deponere intentum studiis animum nonnihil à contentione remittere. *vel* Relaxandi animi causâ in campum prodire. *vide quiescere num: 708.*

716 *Rectus Vir, Szczery prosty człowiek.* Vir candidæ simplicitatis. *vel* Nullo fraudis artificio subdolus. *vel* Candida mente. *vel* Non in Sinonis formatus palæstra. *Vide Sincerus num: 807.*

717 *Redimere ex captivitate, Wykupić kogo z niewoli.* E dura ſervitute in libertatem aliquem aſſerere. *vel* Tartarico aut Turcico jugo preſſum, libertati Patriæ reſtituere. *vel* Servituti jure belli mancipatum, perſoluto lytro in libertatem vindicare.

718 *Redire ad ſtudia intermiſſa, Powrocić do zabaw przerwânych.* Referre ſe ad literas. *vel* Reddere ſtudiis operas intermiſſas. *vel* Ad interrupta ſtudia redire. *vel* Intermiſſum literarium opus repetere. *vel* Ad ſtudiorum conſvetudinem atq; uſum redire.

719 *Refellere, Refutare aliquem, Zbijać dowod czyi.* Diſſolvere argumenta alterius. *vel* Diluere alterius objecta. Confutare argumenta alterius. *vel* Contrariis aliquē convincere argumētis.

720 *Reficere aliquem cibo, Pośilić głodnego.* Extrema fame planè enectum eſcâ corroborare. *vel* Langvida inediâ membra cibo levare. *vel* Debilitatas jejuniis vires cibo conſolidare. *vel* Jejunū ven.

ventrem cibo recreare.

721 *Reformare*, *Naprawić co.* Pristino nitori & elegantiæ rem restituere. *vel* Meliorem in aliquid inducere formã. *v.* Ad statũ meliorẽ rem reducere.

722 *Regia vestis*, *Krolewska szata.* Augustus Imperatorum murex. *vel* Triumphale Monarcharum paludamentum. *vel* ostro tincta Dibapha: *vel* Augusta trabea. *Vide Purpura num:* 705.

723. *Regnare Krolować.* Imperii regit habenas. *vel* In regnatorio fulget gloriosus solio. *vel* Imperii frena moderatur *vel* Augusta diadematis eminet majestate. *vel* Clavum Imperii tenet. *vide Dominari n.* 300 & *Imperare n.* 434.

724. *Religionem ingredi*, *Wstąpić do Zakonu.* Mundo valedicere. *Vel* Religioni nomen dedit. *vel* Rebus humanis nuntium remisit, Deoq; se totum in Religione ex asse consecravit. *vel* Severioris vitæ institutum complexus. *vel* Religiosæ Sancti N. familiæ se adscripsit. *Vide vocationem habet* n. 900.

725 *Religiosus Zakonnik.* Asperioris instituti cultor. *vel* Regularis disciplinæ sectator *vel* Religiosæ vitæ cultor. *vel* Ex sacra familia S. Francisci Domini &c:

726 *Reliquit sui memoriam, Pamiątkę po sobie zostawił.* Jucundam sui reliquid memoriam. *vel* Æternum sui reliquit mnemosynon. *vel* Gratam sui reliquit recordationem *Vel* Jn ore omnium jucunda ejus revivifcit memoria.

727 *Reliquiæ Sanctorum, Reliquie Swiętych.* Sacra Divorum lipsana. *vel* Beatorum cineres. *vel* Sacra lipsana.

728 *Relinquere opus, Zabawę porzucić.* A cæpto, vel incæpto desistere. *vel* Opus in sectum relinquere. *vel* Inchoata non perficere *vel* Incæpta non consummare. *vide supersedeo. n. 836.*

729 *Repente, Znagła Niespodziewanie* Subito. *v.* Ex improviso. *v.* Ex abrupto.

730 *Repulsam passus sum, Odmowiono mi.* Irrita meapostulata fuerunt. *vel* In-

cassum preces sux. *vel* Suo frustrata eventu postulatio. *vide non obtinere n.* 578.

731 *Requiescat in Pace, Niech odpoczywa w pokoi.* Perpetua Deus beet illum quiete. *vel* Beatam æternamquè concedat ei DEUS requiem. *vel* Perpetuam concedat ei Dominus lucem.

732 *Rem familiarem curare, Gospodarstwa pilnować* Rei familiari curam operamq; impendere. *vel* Rem æconomicam curare. *vel* Rei æconomicæ curandæ se totum devovere, impendere,

733 *Res familiaris direpta, W gospodarstwie ma szkodę.* Naufragium fortunarum fecit. *vel* Magnum rei familiaris damnum Passus est aut sustinuit. *vel* Damna suis illata fortunis sensit. *vel* Ruinam fortunarum passus est.

734 *Res familiaris salva, Gospodarstwo fortuna moia w całości.* Res meæ adhuc sunt integræ *vel* salva mihi sunt omnia. *vel* Res meæ & fortunæ nullā passæ sunt jacturam. *vel* Fortunæ meæ nullum perpessæ sunt detrimentum.

735

735 *Res magnas attentare, O wielkie rzeczy kusić się.* Tendere ad ardua. *vel* Ad summa contendere. *vel* Ad res præclaras animum adjecit. *vel* Præclaris in rebus suum studium & industriam exercuit. *vel* Præclaris in rebus operam posuit. vide num: 76.

736 *Resignare se in manus Dei, Oddać się na wolę Bożą.* Totum se ad nutum Numinis fingere *vel* Ad Divinæ voluntatis amussim facta sua conformare. *vel* Supremam Dei voluntatem pro Regula actionum habere. *vel* Idem cum polo velle & nolle habere.

737 *Resipiscere Upamiętać się.* Ad meliorem mentem redire. *Vel* In se reverti. *vel* Saniora consilia arripere.

738 *Resistere alteri, Sprzeciwić się, Odpor dać drugiemu.* Adversari vel refragari alicui. *vel* Opponere se alicui. *vel* Summo conatu contra obniti. *vel* Conatibus. alterius aut sensui repugnare.

739 *Respectu laborare, respectem się uwodzić, Oglądać się na* [illegible]

gratiam aliquid facere. *vel* committe- *vel* Rationem alicujus habere *vel* Re. ſpectu aliquo duci. *vel* Intuitu gratiæ favorisque alieni non facienda facere.

740 *Revelare aliquid Odkryć, Obiawić co komu.* Arcana manifeſtare. *vel* Abſcondita patefacere. *vel* occluſa pandere. *vel* Latentia prodere. *vel* Quæ ſub roſa erant propalare.

741 *Revereri aliquem, Obawiać ſię Wſtydzić ſię kogo* Summa aliquem reverentiâ proſequi. *vel* Plurimum authoritati alicujus deferre. *vel* Contineri authoritate alicujus.

742 *Revocare militem. a pugna Zatrąbić na odwrot* Signum receptui dare. *vel* Canere receptui.

Rhetor vide eloquens num:314, Orator numero 613.

743 *Rigidus ſurowy ſrogi.* Rigidus diſciplinæ cuſtos. *vel* Severus legum exactor. *vel* Durus & auſterus criminum vindex.

744 *Ringitur, Dąſa ſię.* Tacito la-

nia-

niatur morsu. *vel* Domestica & intus latente flagellatur Eumenide. *vel* Arcano vulneratur vulnere.

745 *Ridere, Smiać się.* In risus & cachinnos solvi. *vel* Immodico concuti risu. *vel* Ora in risus solvere. *vel* Tremulos ingeminare cachinnos.

Rixari Swarzyć się; vide contendere numero 218 & num: 42.

746 *Robustus, Silny* Robustis firmiter compaginatus humeris. *vel* Infractâ virium præditus fortitudine. *vel* Athlanteis Par oneribus *vide num: 653.*

747 *Rogare vide Petere n. 653.*

747 *Romá Rzym.* Augusta Capitolini Jovis Palatia. *vel* Urbs septicollis. *vel* Urbs Sancta Caput Orbis *vel* Gentium & terrarum triumphalis Domina. *vel* Vaticana sedes.

748 *Rosa Roża.* Flos Veneri Sacer. *vel* Pestana aut Cypria rosa. *v.* Regina florum rosa.

749 *Ruber Czerwony.* Puniceo rubore tinctus. *vel* Purpureo colore perfusus *vel*

vel Rubeo imbutus colore.

751. *Rubor, Rumianość, wstyd.* Ingenuo suffusus rubore, rubicundas genas tinxit pudor. *vel* Toto insidet ore rubor. *vel* Sedet in niveo discolor ore rubor. *vide Erubesco num:* 316.

752. *Rubigo, Rdza.* Aspera ferrum exedit rubigo. *vel* Edax ferrum consumit ærugo. *vel* Squallido ensis consumitur otio. *vel* Obscura tegitur rubigine ferrum.

753. *Ruina Domûs, Upadek Domu, Dom się wali.* Ruinam Domus spectat vel minatur. *vel* Proxima est ruinæ domus,

754. *Rumor est, Wieść iest, Powiadaią* Rumor sine authore percrebuit. *vel* Fama hoc fert. *vel* Manavit rumor per Poloniam de hoc. *vel* Res per multorum ora traditur. *vel* Hæc communi sunt sparsa rumore.

755. *Rusticus, Chłop. vide Agricola num.* 39. *Rusticani mores, Chłopskie obyczaie, vide Barbarus num:* 104.

S.

756. *Sacerdos, Kapłan, Ksiądz.* In Sacris ordinibus constitutus. *vel* Venerandus mysta. *vel* Presbyteri honore conspicuus.

757. *Sacramentum Pœnitentiæ, Sakrament pokuty.* Forum salutis. *vel* Tribunal misericordiæ. *vel* Secunda post naufragium tabula. *vel* Asylum peccatorum.

758. *Sacrificare MssąS. odprawić.* Sacrificium Numini litare. *vel* Incruentum ad aras Sacrificium offerre. *vel* Placabili hostia iratum Numen placare.

759. *Saga, Czarownica.* Improba incantatrix. *vel* Stygia lamia. *vide Incantare num.* 442. & 511.

760. *Solium, Tron Krolewski.* Regius suggestus. *vel* Regij majestas Throni *vel* Purpureus Monarcharum ascensus. *vel* Triumphale regnatricis plantæ subsellium.

701. *Saltare, Tańcować, skakać.* Choreas agere, ducere, exercere. *vel* Ad musicos numeros salire. *vel* Alterno pede pul

pulſare terram. *vel* Choreas tripudiando ducere. *vide Choreas ducere num.* 173.

762. *Salutare Pozdrowić kogo.* Salutem alicui dicere, vel mittere. *vel* Officioſo ſalutationis munere aliquem excipere. *vel* gratum alicui ſalve dare, *vide numero* 410.

163. *Sanus. eſt Zdrowy ieſt.* Incolumi ætate fruitur. *vel* Proſpero validoq; vigore felix. *vel* Immunem ab ægritudine vitam agit. *vel* Proſperam vitam agit. *vel* Soſpitem vitam agit.

764. *Sanatur, do zdrowia przychodźi* Relevatur morbo. *vel* Priſtinæ redditur valetudini. *vel* Vires à morbo recuperat, *vel* morbo levatur. *vide :coñvaleſcere num:* 219.

765. *Sanctus, Swięty,* Sanctorum faſtis adſcriptus. *vel* In Sanctorum numerum relatus. *vel* Sanctitatis ſplendore coruſcus. *vide Beati* 105.

766. *Sangvinem mittere, Krew puśćić,* Venam incidere. *vel* Venam aperire,aut ſecare. *vel* Exuberante ſangvine levare corpus.

767. *Sapiens, Mądry.* Singulari Sapientia praeditus. *vel* Insigni eruditione ornatus. *vel* Ornatissimae sapientiae vir. *vel* Omnibus verae sapientiae dotibus cumulatissimus.

768. *Sapit aliquid mihi, Smakuie mi co* Arridet id palato meo. *vel* Exacuit id palatum meum. *vel* Orexim mihi haec res movet. *vel* Ad gustum meum hoc est.

769. *Sarcasmos scribere, Censurować kogo.* Satyrum agere. *vel* Zoilum induere. *vel* Censorio cujuspiam famam aggredi calamo. *vel* Theonino dente nomen alicujus proscindere. *vel* Atro carbone aliquid notare. *vide Censurare n.* 171.

Satis est, dosyć iuż. Abunde est. *vel* sat superq; est.

770. *Scandalisare aliquem, Zgorszyć kogo.* Scandalo alicui esse. *vel* Offendiculum alicui praebere. *vel* Malo esse alicui exemplo. *vel* Pravo alijs nocere exemplo.

771. *Sceleratus, Scelestus, Niecnotliwy, Złośliwy.* Omni solvit fraena licentiae. *vel* In omne scelus effusus. *vel* Ad omne nefas

fas projectus. *vel* Cauteriatæ conſcientiæ homo. *vide Flagitioſus num. 353.* *Scelus vide culpa num: 229. & vitium n. 902.*

772. *Schiſmaticus, Odſzczepieniec.* Ab unione Catholicæ fidei ſegregatus. *vel* A ſummo capite Eccleſiæ Romaniq; Pontificis obedientia ſequeſtratus. *vel* Pernicioſa ſciſſione inconſutilem Chriſti tunicam dividens.

773. *Sceptrum, Berło Krolewſkie.* Imperatricis inſigne dexteræ. *vel* Aurea Principum Virga. *vel* Triumphalis Monarcharum ſcipio. *vel* Auguſta directionis Virga.

774. *Scholæ, Szkoły.* Muſis vectigalia limina. *vel* Gymnaſium, ſedes ſapientiæ. *vel* Bonarum artium Palatium. *vel* Muſarum domicilium. *vel* Scholaſtica arena. *v.* Palladius pulvis. *v.* Minervæ adyta. *vel* Athenæum.

775. *Scio, Wiem o tym,* Non me latet, aut præterit, fugit, fallit, *vel* Non ſum neſcius. *vel* Haud ignoro. *vel* Compertum habeo. *vel* Id mihi eſt perſpe.

ctiſſimum. *vel* Hoc mihi exploratum eſt.

776. *Scriba, Piſarz co liſty piſze* Ab Epiſtolis. *vel* à commentariis.

777. *Scriba, Piſarz, przyſięgły Ziemſki, Grodzki &c.* Notarius Regni, Terreſtris, Caſtrenſis, Conſiſtorii &c.

778. *Scribunt hoc Hiſtorici, Piſzą o tym Hiſtorycy.* Annalium monimentis id proditum eſt. *vel* Hoc literis Hiſtoricorum commendatum eſt. *vel* In veterum commentariis id relatum eſt. *vel* Id literarum monumentis conſignatum eſt. *vide Scribere hiſtoriam num*: 420.

779. *Scribere literas, piſać liſty.* Exarare ad aliquem literas. *vel* Convenire aliquem Epiſtola. *vel* Strinxit ad me calamum. *vel* Vicariam ſui dedit Epiſtolam. Officio literarum ſilentia rupit.

780. *Scrupuloſus, Skrupulat.* Scrupulis conſcientiæ agitur vexatur, torquetur. *vel* Intricatam mille ſcrupulis conſcientiam habet, *vel* In omnibus actionibus dubius ſemperq; timidus, nunc huc, nunc fluctuat illuc.

781. *Scutum, Tarcza.* Scutatus Bellonæ Orbis. *vel* Chalybeum Gradivi tegmen. *vel* Adamantina Bellonæ Ægis. *vel* Infractus Bellatoris umbo.

782. *Secretarius Sekretarz.* A ſecretis. *vel* Omnium arcanorum arbiter. *vel* Omnium conſcius ſecretorum.

783. *Seditionem excitare, Buntowač drugich* Ciere turbas. *vel* Cruenta in populo excitare diſſidia. *vel* Ad arma plebem concitare. *vel* Civilia movere bella. *vide num: 334. & 711.*

784. *Seditionem compeſcere, Bunty uśmierzyć.* In herba civiles motus opprimere. *vel* Gliſcentem ſeditionem extingvere. *vel* Tumultuantis plebis conatus reprimere.

785. *Seditioſus Buntownik, vide Factioſus num: 335.*

786. *Seminare, Zaſiewać* Semina terræ mandare. *vel* Sementem terræ credere. *vel* In humum ſemina ſpargere. *vel* Mandare terræ ſemina magno cum fœnore recipienda.

787. *Senatores, Senátorowie* Primates Patriæ. *vel* Magnates. *vel* Optimates. *vel* Purpurati Patres. *vel* Reipublicæ lumina. *vel* Totius Orbis Poloni oracula. *vide Magnates num:* 520.

788. *Senatus*, Senat. Purpuratorum Patrum Concilium. *vel* Sacer Venerandorum Patriæ Patrum ordo. *vel* Consiliorum Sacrarium.

789. *Senectus, Starość.* Decrepita, suaque veneranda canitie senectus. *vel* Annis in senium vergentibus gravis ætas. *vel* Defuncta cursu virium ætas.

790. *Seneca*, Romanus Philosophus. *vel* Mansvetus trucis Institutor Neronis.

791. *Senex, Stary.* Decrepita fessus senectute. *vel* Sterili rugâ sulcatus. *vel* Annis gravis. *vel* Veneranda canitie conspicuus. *vel* Depontanâ annorum fractus lassitudine. *vel* Depontanus aut Capularis Senex.

792. *Sepelio aliquem, Grzebię kogo.* Justa funebria alicui persolvo. *vel* Funus

nus omni honore atq; apparatu celebratum est. *vel* Magnifico aliquem efferre funere. *vel* Piis alicujus manibus parentare. *vel* Ultimo obsequio aut munere perfunctus est. *vide deflere mortuum numer: 249. & funus num: 367.*

793. *Sepulchrum, Grob Truna.* Triste mausoleum. *vel* Terminalis vitæ sarcophagus. *vel* Tristis sandapila. *vel* Mortualis urna.

794. *Serenitas, Pogoda.* Ab omni nube expeditus dies. *vel* Tersa ridentis Phæbi resplendet facies. *vel* Amænam innubis æther explicat frontem. *vel* Tranquilla fulget in astris Serenitas.

795. *Serpens Wąż, Smok.* Venenatus anguis. *vel* Squammatus Draco. *vel* Horrendus trisulcâ lingvâ coluber. *vel* Sinuosus hydrus. *vel* Tortuosus cerastes *vel* Sibilis metuendus Chelydrus. *vel* Cruentus Dypsas.

796. *Sertum, Wieniec.* Florens corona. *vel* Contexta variis de floribus corolla. *vel* Florentis coronæ decus.

797. *Servire Służyć komu.* Alacri obtemperare famulatu. *vel* Obsequiis, aut famulatui alterius se addicere. *vel* A nutu Domini pendere. *vel* Alicui ab obsequiis esse.

798. *Serviendi formulæ, Sługa Wasz-Mości.* Omnia mea officia tibi polliceor. *vel* Tuis nunquam deero votis, & obsequijs. *vel* Nullum studii genus quod ad rem tuam pertinet, prætermissurum me polliceor. *vel* Ad nutus tuos paratissimus. Ad obsequia promptissimus. *vel* Velim existimes, planeq; persvasum habeas, me, quidquid potero tui causà facturum.

799. *Servus, Sługa.* Ab obsequiis. *vel* Domini Servitio mancipatus. *vel* A nutu Domini pendens. *vel* Servitio Domini addictus.

800. *Si tempus habuero, Jeśli mi czas pozwoli.* Si quid otij nactus fuero. *vel* Si per occupationes licebit. *vel* Si quid vacui temporis habuero. *vel* Si per negotia licebit. *vel* Si negotia permittent

vel

vel Ubi me à curis negotiisq; expedivero.

801. *Sybilla*, Fatidica Virgo. *vel* Cælesti afflata Numine. *vel* Virgo venturi præscia, *vel* prænuntia.

802. *Sigillum*, *Pieczęć*, Signatoria gemma.

803. *Significo aliquid alicui*, *Oznaymuię komu*. Notum facio aliquid alicui. *vel* Certiorem reddere aliquem de aliqua re *vel* Deferre aliquid ad aures alicujus. Edocere aliquem de aliqua re.

804. *Silere de aliquo*, *Milczeć o czym*. Arcano lingvam obstringere nodo. *vel* Profunda aliquid demergere taciturnitate. *vel* Sub rosa aliquid tenere. *vel* Tacitâ recondere mente. *vel* Rosâ obsignare lingvam. *vel* Taciturno silentio premere aliquid.

805. *Similis*, *Podobny*. Non dissimilis illi. *vel* Haud dissimilis alicui. *vel* Ore vultuq; Patrem refert. *vel* Nullo distat discrimine, ab illo. *vel* Per omnia similis.

806. *Simplex Prostak, nieuk, symplak vide Idiota num.* 419.

807. *Sincerus, Szczery Człowiek.* Candidi pectoris. *vel* Apertæ ingenuæque mentis. *vel* Nulla simulatione tectus. *vel* Non fucatæ mentis. *vel* Ab arte simulandi alienus. *vide num*: 716.

808. *Sitio, Pragnę.* Siti premor, urgeor. *vel* Arentia labra dirâ torquentur siti. *vel* Sicca hiant labra siti. *vel* Molesta sitis aridum torquet guttur.

809. *Sol, Słońce.* Serenissimus Astrorum Imperator, *vel* Princeps siderum *vel* Pupilla Zodiaci. *vel* Mundi oculus, Phæbea lampas, *vel* Temporum moderator, Planeta. *vel* Planetarum Princeps.

810. *Soleo, Zwykłem.* Id in more habec, *vel* Id meæ consvetudinis est, *vel* Mea id fert consvetudo.

811. *Solicitus, Pieczołowity, frasowliwy.* Curarum plenus, *vel* Solicito est animo, *vel* Anxiam mentem gerit, *vel* Solicito timore metuq; suspensus.

812. *Somnolentus, Ospały.* Multo somno

mnno deditus, *vel* Somnolentus Endymion, *vel* Nocte dieq; Homerum legit, *v.* Cui tota dormitur hyems, dormitur & æstas.

813. *Somno excitare, Ze ſnu obudźić.* Soporem alicui diſcutere aut excutere. *vel* Somni'quietem abrumpere, *vel* Sopore preſſum excitare.

814. *Spelunca Jaſkinia.* Latebroſum ſpelæum. *vel* Obſcurum antrum, *v.* Tebroſa ſpecus, Cæca caverna.

815. *Spero, Spodźiewam ſię.* In Spem alicujus reì venire, *vel* Spe certa & indubitata niti. *vel* Spem firmam animo concipere, *vel* Certa ſpe ali, aut paſci, *vel* Hujus rei ſpe teneor, *vel* Hæc me ſpes alit. *vide num:* 350.

816. *Non ſpero, Nie ſpodźiewam ſię,* Spem falſo animo concepit, *vel* Spe ſua delusus, fruſtratus, dejectus, detruſus, fraudatus, excidit. *vel* Spes illi omnis evanuit *vel* Spes omnes conciderunt: *Nádzieię ſtráćił, Ná nádźiei záwiodł ſię oſzukał ſię.*

817. *Spolia Łupy,* Relatæ ex devicto hoste exuviæ, *vel* Erepta hosti spolia *v.* Victrices de hostibus manubiæ. Hostili onustus præda. *vide Trophæum num.* 871.

818. *Spondeo Ręczę się zá kim.* Fidem meam pro aliquo interpono, aut invadio. *vel* Do me vadem alicui pro aliquo. *vel* In fidem meam aliquem accipio. *vel* Fidejussor pro aliquo intervenio. *vel* Vadimonium appromitto.

819. *Sponte Z umysłu samochcąc dobrowolnie.* Datâ operâ id fecit. *vel* Studio hoc fecit. *vel* Ex composito, ex destinato, consulto, id fecit. *vel* Sciens, volens, prudens, fecit.

820. *Statim, Zaraz.* Mox. *vel* Actutum. *vel* Sine mora *vide Citô num.* 176.

821. *Stemma, Herb.* Avitum decus *v.* Gentilitiæ ceræ. *vel* Nobilis insigne decus *vel* Antiquæ nobilitatis tessera.

822. *Strages, cædes, Porażká klęska.* Horrida clades. *vel* Cruentum exitium. *vel* Miserabile belli fatum. *vel* Ubique cædes, ubiq; pavor & plurima mortis imago. *vide Clades num,* 181.

823

823. *Strangulo, suffoco, Dawię kogo, duszę.* Elidere laqueo fauces. *vel* Vi intercludo spiritum. *vel* Guttur laqueo premo. *vel* I. fami aliquem suspendio neco. *vide suspendere num.* 839.

824. *Studere diligenter, Uczyć się pilno.* Summo studio in literas incumbere. *vel* Omni conatu & contentione Studiis se applicare. *vel* Plurimùm operæ Studiiq; in literis collocare. *vel* Ad Cleantis lucernam Studiis impallescit. *vel* Totum se se libris mancipavit. *vel* Diem noctemq; otio literario consecravit, impendit. *vide Diligens num*: 275. *& Proficio num* 688.

825. *Studijs valedicere, Pożegnać Szkoły.* Nuntium scholis remisit. *vel* Musis Palladiq; valedixit *vel* A studiis liberalibus ad alia animum traduxit, aut transtulit.

826. *Studiosus Student.* Musarum cultor. *vel* Palladii alumnus. *vel* Liberalium artium sectator. *vel cultioris* literaturæ studiosus. *vel* Studiis ingenuisq; artibus addictus.

827. *Svadeo aliquid alicui, radzę co komu*, Author ſum alicui, rei alicujus *vel* Conſilio meo aliquem ad aliquid induco. *vel* Perſvaſione & ſvaſu meo aliquid in animum alicujus induco.

828. *Svadente te, Za radą twoią.* Te ſvaſore. *vel* Te authore. *vel* Te inſtigante, te hortatore, id feci. *vel* Abs te perſvaſus id feci.

829. *Submergere, Utopić kogo*, Præcipitare in altum, aliquem. Præcipitem aliquem in flumen agere. *vel* Iratis vorticibus aliquem abſorbendum tradere.

830. *Submerſus, Utonął.* Hauſtus aquis. *vel* Vorticibus fluminis abſorptus. *v.* Fluctibus obrutus, oppreſſus, ſuffocatus.

831. *Succedit bene, Powodzi ſię dobrze.* Ex voto res fluunt. *vel* Ad votum res cedit: *vel* Ex animi ſententia res ſucceſſit. *vel* Optimo ſucceſſu res peracta. *vel* Ad voluntatem res fluunt. *Nie powodźi ſię, Contrarias forma phraſes, additâ particulâ Non.*

832. *Sudare, Potnieć, Zapocić ſię.* Lar.

go ſudore frontem proluere. *vel* Copioſo ſudore perfundi. *vel* Salſo manare ſudore.

833. *Sumptum facere, Nakład ſumpt, koſzt łożyć.* Magnas impenſas facere, aut inſumere. *vel* Magnos ſumptus effundere. *v.* profuſas impenſas erogare. impendere.

834. *Superare alium, przewyżſzyć kogo.* Palmam alteri præripere in aliquo. *v.* Antecellere aliis. *vel* Excedit cunctos, ſuperat omnes, ſupereminet univerſis. *vel* Præſtare cæteris *vel* Supereminere aliis. *vel* Supergreſſus omnem laudem.

835. *Superbus, Pyſzny, Hárdy.* Nimiâ arrogantiâ inſoleſcit. *vel* Philacteria dilatat. *vel* Spiritus altos ſumit. *vel* Animum in tumorem erigit. *vel* Elatis ſuperciliis incedit.

836. *Superſedere, Poprzeſtać, zaniechać czego.* Deſiſtere à cæptis *vel* Intermittere aliquid. *vel* Finem alicuius facere. *vel* Interponere moram. *vide Relinquere num.* 728,

837. *Supplicare pro aliquo, Prośić zá kim,*

kim, przyczynić się. Fidem precesq; interponere pro aliquo. *vel* Opem intercessoriam collocare pro aliquo. *vel* Agere mediatorem & intercessorem pro aliquo. *vide spondeo num,* 818.

838. *Surdus, Głuchy.* Captus auribus. *vel* Sensu audiendi carens. *v.* Surdaster.

839. *Suspendere aliquem, Obiesić kogo.* E trabe infami aliquem suspendere. *vel* Laqueo collum stringere. *vel* Triste onus ab infami trabe suspendere. *vide strangulo num.* 823.

840. *Suspirare Wzdychać.* Ingenti suspirio concussus. *v.* Crebro suspirio nutans verba perdiderat. *vide Gemere num.*379.

841. *Suspicor, Podeyrzenie mam.* Suspectus est mihi aliquis. *vel* Venio in suspicionem alicujus rei. *vel* Cadit aliquid in meam suspicionem. *vel* Percussus sum hac suspicione.

T.

842. *Tábesco, Schnę.* Exarescere diuturnâ miseriâ. *vel* Extabuit macie corpus. *vel* Lento interno igne consumitur. *vide Macer num:* 517.

843.

843. *Tædet me, Tęskno mi.* Tædio afficior alicujus rei. *vel* Pertæsus sum aliquã rem. *vel* Fastidiosa me tædia vexant. *vel* Animum subeunt.

844. *Talionem reddere; Oddać wet za wet* Par pari refero. *vel* Reddo *vel* Reddo vicem. *vel* Remetiri aliquid.

845. *Tartarus scytha, Tatarzyn.* Trux Euxini littoris accola. *vel* Nigri æquoris pharetrata eluvies. *vel* Sagittariæ Euxini maris cohortes. *vel* Regnorum immanis latro. *vel* Furandi quàm pugnandi gens melior.

846. *Temperans, Wstrzęmięźliwy w pokarmie.* Frugali utitur mensa. *vel* Tenuissimo cultu vivit. *vel* Parabiles frugalesq; cibos mensæ adhibet. *vel* Medicè quia modicè vivit.

847. *Tempestas, Niepogoda, nawálność.* Squallidus tempestate âér. *vel* Pluvio cælo involutus Jupiter. *vel* Insanus aquilonum furor. *vel* Tumultuaria tempestuosi aéris collisio. *vel* Nimbosa fulminantis cæli intemperies. *vide Imber decidit, num* 430. *&* *num.* 663.

848

848. *Templum, Kośćioł.* Augusta basilica. *vel* Divorum Numinibus sacratæ ædes. *vel* Dei inter mortales habitantis sacrarium. *vel* Ædes sacræ. *vel* Velati Cerere Numinis habitaculum.

849. *Temporibus malis, Podczas złych czasow.* Misero calamitosoq; hoc rerum temporumq; statu. *vel* In hac malorum colluvione. *v* omnium rerum temporumq; perturbatione. *vel* Iniquis duris, afflictis, tristibus, hisce temporibus.

850. *Tempus breve. Czas krotki, w krotce.* Exigui temporis usura. *vel* Brevissima temporis intercapedo. *vel* Exiguum temporis intervallum. *vel* Brevis temporis mora. *vel* Intra temporis angustias. *vel* Nullo temporis negotio.

851. *Tenebræ Ciemnośći.* Cimmeria umbrarum velamina. *vel* Cæca tenebrarum obscuritas. *vel* Caliginosa lucis involucra. *vel* Atrum profundæ noctis siparium. *vide Nox num:* 381.

852. *Tentari, Pokuśę ćierpieć kußonym być.* Tentatione gràvi pulsari, agitari. *v.*

Ad

Ad aliquid illicitum exſtimuler, impellor.

853. *Terrá, Ziemia.* Natalis rerum omnium pulvis. *vel* Fæcunda Mater frugum. *vel* Alma Tellus. *vel* Ferax ſolum. *vel* Fertilis gleba, aut humus. *vide Ager num. 34. 35.*

854. *Terræ motus.* Trepido tumultu dehiſcens terra, mota cardinibus. *vel* Stabile elementū ſua ſede motū. *v.* Tremula tellus occulta ventorum vi concutitur.

855. *Territus ſum, Przeſtraßony ieſtem, lękam ſię.* Subito terrore perculſus ſum. *vel* Multus me inceſſit timor. *vel* Pavore fluctuo. *vel* Ingentibus animi motibus turbari, trepidare. *vel* Metu conſternari *vide Timere num. 859. & Horrere num. 407.*

856. *Terrere aliquem, Przeſtraßyć kogo.* Metum pavoremq; incutere alicui. *vel* Terrorem per hoſtium caſtra latè circumferre. *vel* Longè lateq; in omnium animis ſui terrorem diffundere.

857. *Teſtamentum condere, Teſtament uczynić.* Ultimis tabulis aliquid teſtari. *v.* Teſtamento aliquid alicui commendare.

vel

vel Scribere teſtamento aliquem. *vel* Cavere aliquid teſtamento. *vel* Supremis tabulis aliquid alicui reſignare.

858. *Theſaurus, Skárb.* Latens gaza. *vel* Abditæ opes. *vel* defoſſa pecunia. *vide Divitiæ num.* 292.

859. *Timere, Bać ſię.* Pavore exanimari. *Vel* ingenti formidine corripi. *vel* Animo concidere. *vel* Metus obſedit, occupavit animum. *vide Territus num.* 855. & *Horrere num.* 402.

860. *Timidus, Boiážliwy.* Conſternatus timore. *vel* Ad omnem mali nuntium contabeſcit. *vide Horror num.* 407.

861. *Tonat, Grzmi.* Toto tonitrua cælo reſonant. *vel* Ingens de cælo fragor, totum complet æthera. *v.* Inſolitis cælum terraq; fragoribus concutitur. *vel* cælum tonat omne fragore.

861. *Tormentis examinare, torquere, Męczyć kogo.* Tormentis veritatem exprimere. *vel* per tormenta veritatem extorquere. *vel* Exquiſitis tormentis aliquem torquere. *vel* Adhibitis tormentis quæſtionem habere.

863

863. *Tormentum, Dźiało.* Fulminis æmula bellica machina *vel* Immane reboans murosq; sternens Martis fulmen.

864. *Torques, Łańcuch złoty.* Pretiosum monile. *vel* Aurea catena.

865. *Tractare aliquem Częstować kogo.* Omni humanitatis genere apparatuquè ciborum aliquem excipere. *vel* Opiparâ mensâ aliquem excipere. *vel* Basilice aliquem habere: *vide Convivium num. 22.*

866. *Tranare, Przypłynąć.* Fluvium natatu traijcere. *v.* Flumina natatu superare. *v.* In aliam fluminis ripam eluctari.

867. *Tribunal, Trybunał.* Æquissimus Poloniæ. *v.* Lithvaniæ Areopagus, *v.* Deputatorum Judicium concilium. *vel* Regalis brachii Majestas.

868. *Trinitas Sanctissima, Troyca Przenayświętsza.* Sanctissima & individua Trinitas. *vel* Divinissima in una Monade Trias. *v.* Unus DEUS triplici subsistens hypostasi.

869. *Tristari, Smęcić się.* Tristitiâ, mœrore, luctu, tabescere, aut confici. *vel*

Mœro.

Mærore proſtratus. *vel* Triſtitiam præſeferre. *vel* Triſtitiâ abſorberi.

870 *Triumphare, Tryumfowac.* Publicum triumphum agere. *vel* Protritis hoſtium cervicibus ad triumphalem eluctari lauream. *vel* Per cæſa inimicorum capita, ad eſſedũ gloriæ victore gladio aſcendere.

871. *Trophæum, Znák zwyćięſki.* Victricia devicti hoſtis monumenta. *v.* Triumphalia victoriæ ſigna. *vel* Nobiles hoſtium exuviæ. *vel* Superba Martis ſpolia. *vide ſpolia num.* 817.

872. *Tuba, Trąba.* Martis lituus, *vel* Bellonæ buccina. *vel* Gravidi Claſſicum. *vel* Bellicus lituus.

873. *Turek. Turcy.* Mahometana Barbari Orientis progenies. *vel* Lunatica Orientis agmina. *vel* Ottomanici Gradivi legiones. *vel* Chriſtiani ſangvinis helluones.

874. *Turbatus, Zmieſsany, zturbowany.* Animus turbulentis motibus concitatus *v.* Metu an conſciẽtiâ mali commotus. *v.* Variis motibus ad intra ſecum & ipſo duellans. *Tyran-*

Tyrannus. *vide crudelis num.* 227.

V.

875. *Vale dicere alicui, Zegnać się z kim.* Ultimum vale alicui dicere, *vel* Inter mutuos amplexus valedictionis officio perfungi.

876. *Vastare, spustoszyć.* Omnia ad incitas redigere. *vel* Ferro flammâq; cũcta delere. *vel* Incendijs, populationibus, longè latèq; grassari. *vel* Vastatore gladio universa delere.

877. *Venari, Łowami się bawić.* Venatione feras insectari, persequi. *vel* Venatione animum distrahere. *vel* In plaga- & laqueos sagacibus catulis feras impellere. *vel* Casses tendere, retia explicare. *vel* Feras canibus latratuq; terrere.

878. *Vendere, Przedawać.* Distrahere pretio merces. *vel* Justo pretio aliquid nundinari. *vel* Cõmutare aliquid pecuniâ.

879. *Veneficus, Czarownik, vide num.* 440. *& num:* 519. *Veneficia Czary, vide num:* 5. *& num:* 676. 79.

880. *Venenum, Trucizna.* Fatali

I hau-

hauſtu intoxicati crateres. *vel* Tabificum virus. *vel* Lernæum toxicum. *vel* Virulenta aconita. *vel* Lethales ſucci. *vel* Vipereum tabum.

881. *Venenum bibere, Trućiznę pić.* Intoxicatum poculum haurire. *vel* Mortif ram trahere potionem. *vel* Toxicum haurire. *vel* Cicutâ conditam feralem ſumere potionem.

882. *Venerabilis, Czći godny.* Omni cultu & revere tiâ honorandus. *vel* Spectatiſſimus vir, Omni honoris teſtificatione colendus. *vel* Veneranda canitie decorus.

883. *Veniam petere, O wybaczenie proſić.* Deprecari ante acta. *vel* Indulgentiam & impunitatem demiſsè poſtulare. *vide num:* 261.

834. *Ventus gravis, Wiatr oſtry przykry.* Rigidus Aquilo. *vel* Tumultuaria Boreæ prælia. *vel* Graves turbulenti Aquilonis minæ. *vel* Inimici Cauri furores. *vel* Sævientis Æoli iræ.

885. *Ventus gratus, Wiátr wdźięczn*

ny, miły. Etheſiarum deliciæ. *vel* Placidæ Zephyrorum auræ, ſvaves ludentis auræ & permeantium Favonioru̅ ſuſurri.

886. *Venuſtus, Nadobny. vide Formoſus num: 355. & 701.*

887. *Verax, Prawdziwy, Prawdomowca.* Fidei vir probatiſſimæ. *vel* Maximus veritatis cultor. *vel* Sermo illius nunquam à veritate deflectit aut deviat.

888. *Ver, Wioſna.* Renaſcentis veris feriæ. *vel* Cum diſcuſſâ nive aperiri humus incipit. *vel* Felices anni ridentis natales.

889. *Verum eſt, Prawda ieſt.* Veritati conſentaneum eſt. *vel* Id maximè cum veritate convenit. *vel* Hæc ab omni ſuſpicione falſitatis aliena aut longè remota ſunt. *vel* Teſtatiſſima hæc res eſt.

890. *Veſpere, Wieczor.* Primâ veſperâ. *vel* In veſperam inclinata die. *vel* Sole provectiore, in veſperum properante.

891. *Vetula, Baba.* Edentula anus, frigida, effetaq; rugoſa anus.

892. *Vexare aliquem, Obracać kogo* Exagitare aliquem. *vel* In omnes parte versare aliquem. *vide confundere num* 205.

893. *Vexillum, Chorągiew.* Martium labarum. Insigne belli. *vel* Romanæ Aquilæ. *vel* Gradivi signum.

894. *Vincere hostem, Zwyciężyć nie przyiaciela.* Hostem prælio frangere. Copias Hostium fundere, delere. *ve* Hostem domitare gladio sternere. *ve* Victoriam de hoste reportavit. *vel* Hostem campo submovit, castris exuit, *v* ctor rediit, & triumphavit. *vide n.* 409

895. *Vigilare, Czuć, na straży być* Insomnes vigilando ducere noctes. *v* Plurimas noctes insomnes peragere, *Stra o strażowáć.* Excubias agere. *vel* Ex cubare pro castris, pro muris. *vel* Pe vigil miles excubat. *vel* Vigilias ager

896. *Vindicare cladem, Z mścić się przegraney.* Errorem Bellonæ, hostium plagâ correxit. *vel* Reddidit accep vulnera. *vel* Cladem reposuit clade. *v*

Cri-

rimen prioris fortunæ vindicavit. *vel* ædem acceperat, ſtragem repoſuit.

897. *Vinum, Wino.* Generoſus Phaerni latex. *vel* Pannonicis vitibus expreſſus liquor. *vel* Baccho gratum Maſſicum. *vel* Liberi Patris ſpumātia pocula.

898. *Violenter, Gwaltownie*: Magna i. *vel* Summo impetu; *vel* Vi ac neceſſitate coactus. *vel* Per vim: *vel* per oppreſſionem eripere aliquid alicui. *vel* er potentiam extorſit.

899. *Vires, Siły, nie porachowałeś ſię ſiłami twemi.* Non ſatis vires tuas exploráſti. *vel* Non feciſti virium tuarum periculum. *vel* Vires tuas expĕdere debuiſti. *vel* Non ſatis conſiderâſti, tui quid valeant humeri, quid ferrè recuſent.

900. *Virgo, Panna.* Innupta puella. *vel* Viri expers. *vel* Illibata Virginitate florens. *vel* Jugales thalamos exoſa. *Vide Caſtitas, Caſtus num*: 165. 166.

901. *Virtuoſus, Cnotliwy.* Eximiâ virtute præditus. vel Omni genere virtutum inſtructiſſimus. *vel* Vir vitæ integer-

tegerrimæ & inculpatissimæ. *vel* Omnes virtutis numeros in se continet. Eximio virtutum splendore coruscat.

902. *Visito, Nawiedzam kogo.* Visitationis officium persolvo. *vel* Amicabiliter aliquem convenire. *vel* Invisere alium. *vel* Visendi causâ aliquem adire. *vel* Salutatum aliquem accedere.

903. *Vita brevis, Zywot nasz krotki.* Exiguum nobis vitæ curriculum natura circumscripsit. *vel* Vix orimur, morimur. *vel* Brevem vitæ usuram concessit natura mortalibus.

904. *Vitium, Występek.* Abominandum scelus *vel* Detestandum nefas. *vel* Horrendum crimen. *vel* Grande piaculum. *vel* Execrabile peccatum. *vide Culpa num: 229.*

Vitiosus Występny vide Flagitiosus num: 352. & sceleratus num: 771.

905. *Vitupero, Ganię.* Improbare aliquid. *vel* Vitio dare aliquid alicui. *vel* Carpere aliquem. *vel* Sugillare aliquem. *vel* Vellicare opus alicujus. *vel*

appre-

apprehendere factum alterius. *vide Censurare num:* 171. *& Sarcasmus* 769.

906. *Vive diu, Zyi dlugo.* Prolixa ætatum vegetus percurras spatia. *vel* Ternum longævi Platonis imple sæculum. *vel* Tardè ille sol oriatur, qui tuum spectabit occasum. *vel* Multâ annosus senesce myriade. *vel* Longævi Saturni transcende rugam. *vel* in lustra plurima ætatem extende. *vide Applausus num:* 68.

907. *Ulcisci, Mśćić się czego.* Vindictam de alio sumere. *vel* Conceptam animo ultionem in apertum producere. *vel* animum ad vindicandas injurias excitare.

908. *Vocationem ad Religionem habet, Powołanie ma do Zakonu.* Divini Numinis inspiratione ad Religiosum statum trahitur. *vel* Interiore DEI impulsu è sæculi tumultibus ad religiosam quietem vocatur. *vel* E turbido mundi statu ad tranquillum religiosæ vitæ portum interiùs impellitur. *vel* A

mundi famulatu ad Religiosa castra vocatur. *vide num. 724.*

909. *Vocationem deseruit, Powołanie opuścił.* Excidit vocationis gratiâ. *vel* Religioni nuntium remisit. *vel* Ad vanissimos mundi scopulos vocationis carinam allisit. *vel* Retro respexit. *vel* In Ægyptum mente rediit.

910. *Volare, Latać.* Immensa ætheris emetitur spatia. *vel* Super liquidas auras alarum remigio vehitur. *vel* Aera pennis sulcat.

911. *Voluptas, Roskosz.* Pestilens animorum lues. *vel* Blanda mentium pestis. *vel* Humanæ gentis exitium. *vel* Venenata deliciarum dulcedo.

912. *Vovere, votum facere, Slubować co.* Indissolubili voto fidem obligare. *vel* Immortale votum nuncupare. *vel* Solenne DEO anathema nuncupare. *vel* Voti religionem interponere. *vel* Indissolubili voto se obstringere, obligare.

913. *Ut mihi videtur, Jak mi się zda.* Meo quidem judicio. *vel* Mea sententiâ.

tiâ. *vel* Prout mea fert opinio *vel* Nisi me mea mens fallit. *Vel* Quantum conjecturâ assequor.

914. *Ut vis, Jakci się podoba, Jak chcesz.* Tuæ id datur optioni. *vel* Tuo id conceditur judicio. *vel* Ut animo tuo licitum erit. *vel* Tuæ id permittitur libertati. *vel* Datur tibi libera optio.

915. *Utile erit; Pożyteczna rzecz będzie.* Hoc fecisse magnopere juvabit. *vel* Hoc multum adjumenti adferet. *vel* Non parum id adferet momenti. *vel* Hoc tibi quàm plurimùm proderit. Erit id ex usu tuo. *vel* Magno id tibi erit adminiculó.

916. *Vulnerare, Ranić kogo.* Strictum chalybem in vulnus adigere. *vel* Ultore gladio cicatrices alteri imprimere. *vel* Plurimis vulneribus alterum sauciare. Vindictæ characteres in corpore alterius exarare.

917. *Vulneratus, Raniony.* Multo

 vul-

vulnere saucius. *vel* Multis vulneribus exsangvis. *vel* Lethali vulnere saucius. *vel* Lethalem plagam accepit.

Uxorem ducere, Ożenić się. vide Nuptias celebrare num. 586.

Ad
M. D. T. O. M. G. B. V. M. S.
L. O. C. H. S. P. I.
Venerationem.

IN-

INDEX.

Numerus Paginam defignat.

A.

C

C.

Dia.

INDEX.

Dra-

Frant

Grać.

I

K

w Ko-

L.

INDEX.

L.

Ły-

Mru-

Nę.

Oba-

INDEX.

K 2 *Odpa-*

Oſta-

Po-

INDEX.

Powie-

Przod·

Słup

Sta-

INDEX.

Szu-

Trzy-

Upał

Uwal-

Wie-

INDEX.

Wyku-

Zale-

INDEX.

L Zbo-

ieZ-

INDEX.

Zwy-

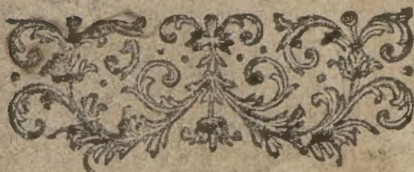
INDEX.

FINIS.

Ad

M. D. G. B. V. M. S. L. O. C.

Honorem.

...sa dignam, alterum,
...liarum cor non despi-
...minum, alterum quod
...ed ... soliditate veræ
...n ... ...tur, alterum
... & operum molendina,
...orum suorum vivat, pa-
... de molendino in
... ut homines qui priùs
...rabant, expulsi de vita,
...ransfu... ubi erit
... neq; divino ori sapor

